

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduskond

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

**Transformatiivne ja Informatiivne kantslikommunikatsioon kahe
Tartu jutlustaja näitel**

Bakalaureusetöö (4 AP)

Märt Saar

Juhendajad: Mart Raudsaar
Toivo Pilli

Tartu 2007

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Kaks teoreetilist lähtepunkti.....	5
Transformatiivne jutlus.....	5
Informatiivne jutlus.....	8
Kahe kommunikatsiooni erisustest.....	9
Erisuste olulisusest.....	14
3. Meetod ja valim.....	16
Uurimismeetod.....	16
Valim.....	16
4. Tulemuste esitus.....	19
Võrdlev analüüs jõulujumalateenistuse näitel.....	19
Intervjuude analüüs.....	24
Võrdlev analüüs 6.mai teenistuste näitel.....	30
5. Diskussioon.....	38
6. Kokkuvõte.....	40
7. Lisad.....	41
Lisa 1.....	41
Lisa 2.....	42
Lisa 3.....	43
Lisa 4.....	44
Lisa 5.....	61
Lisa 6.....	62
Lisa 7.....	63
Lisa 8.....	71
8. Summary.....	93
9. Kasutatud kirjandus.....	94

1. Sissejuhatus

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks on selgitada välja, millisena näeb välja transformatiivne ja informatiivne kantslikkommunikatsioon. Ja seda Tartus, kahes baptistikoguduses, võttes vaatluse alla kaks igapäevast kommunikaatorit.

Püstitatud hüpoteesiks oli, et mitte ainult võõrkeelses erialakirjanduses, vaid ka eesti kultuuriruumis on olemas nii informatiivne kui transformatiivne lähenemisviis. Veelgi enam, jõuda selgusele, kas need kaks suunda ei ole mitte ainult alateadlikult olemasolevad, vaid ka kommunikaatorite enda valikud. Seda olemasolu on uurimustöö koostaja otsinud kõnede analüüsides kui ka süvaintervjuudes jutlustajatega.

Ühelt poolt annab see uurimustöö panuse kommunikatsiooniteadusesse Eestis.

Kantslikkommunikaatoritelt saab paralleele tõmmata ka teiste kommunikaatoritega. Seeläbi ei räägi käesolev töö mitte ainult retoorilisest maastikust, vaid ka kommunikatsiooni muutuvatest eripäradest, mis avalduvad ühiskonna ühes lahutamatus osas, kirikus.

Käesolev teema, transformatiivne ja informatiivne kantslikkommunikatsioon Eestis, Tartu koguduste jutlustajate näitel, pakkus uurimustöö koostajale suurt uurimishimu. Ning esimesed tulemused, mis on väljendunud uurimise käigus, on lisanud vaid hoogu juurde ja tõstatanud uurijas üha uusi küsimusi.

Uurimisküsimused, millele vastuseid otsiti:

- millisena väljendub informatiivne ja transformatiivne lähenemisviis kommunikatsioonis?
- kuidas sõnastavad jutlustajad ise oma eesmärgid ja kas need lähevad kokku kahe teoreetilise lähenemisviisiga?

Bakalaureusetöö teoreetiliseks alusmaterjalideks on olnud kahe erineva paradigma tutvustavad raamatud, nii teoreetikuilt, kuid ka nende tegelikelt esindajailt. Viited pärinevad nii raamatuist, õpikuist kui artikleist.

Transformatiivse poole pealt on enim kasutatud käesoleva töö jaoks David Browne raamatut “Transformational Preaching” ja Andy Stanley “Communicating for a Change”. Informatiivse poole pealt on kasutatud peamiselt homileetikateoseid, mille autoriteks on kas Albert Roost “Jutlustamine ja jutlus” kui ka “Homileetika” (Kaido Soom ja Tõnu Lehtsaar).

2. Teoreetilised lähtekohad

2. 1. Transformatiivne jutlus

Transformatiivne jutlus kui väljakujunenud kommunikatsioonisuund on tulnud päevakorda viimaste aastate jooksul, mil mitmed kirikukommunikaatorid¹ (nt Andy Stanley ja David Brown) on hakanud vaatama kriitilise pilguga üle, milline on kirikute võime edastada oma sõnumit.

Ilmselt just kriitika (stiilis: “igav, manitsev ja monotoonne” ja “kõrvad lontis kuulama”²), mis aastakümneid, -sadu ja ilmselt isegi -tuhandeid, on jutlustajatele tulnud, ongi olnud põhjuseks, miks see uus kommunikatsiooniteooria, transformatiivne jutlus, on jõudnud defineerimiseni.

Veel on oletatud, et informatiivse ja transformatiivse suuna defineerimiseni ja sealjuures eristamiseni on aidanud viia ka üldisema paradigma vahetus. (Norak, A. 2003) Paradigmade vahetuse all peetakse silmas seda, et kui varem oli modernne elukäsitus, siis see rõhutas mõistuspärasust ja loogikat. Kuid modernsele ajastule järgnev postmodernne aeg on toonud (ja toomas) esiplaanile ka näiteks kogemused ja emotsioonid.

Enne veel, kui on lähemalt selgitatud, miks just kogemused ja emotsioonid, olgu järgnevalt kirjeldatud täpsemalt, milles seisneb hiljuti väljakujunenud transformatiivse lähenemisviisi peaküsimus.

Selleks on: “Mis on kommunikatsiooni eesmärk?”

Antud töö raames on see küsimus veelgi teravam: “Millist eesmärki kannab jutlus? Mida kommunikaator peab püüdma kanstlis saavutada?”³

Vastuseks sellele küsimusele ütleb transformatiivne teooria, et kommunikaatori eesmärgiks pole muud kui luua kohalviibijais (neis, kellele kõneldakse) elumuutus. See tähendab, et ei tohiks rahulduda sellega, kui on antud kuulajale lihtsalt mõtteainet. Teda on vaja ka motiveerida, inspireerida, teda kõigiti veenda. Mitte ainult tema ratsionaalsele mõtteviisile appelleerida, vaid ka käitumist muuta.

¹ Stanley, A. & Jones, L. (2006). Communicating For A Change. Oregon: Multnomah Publishers.

Brown, D. (2003). Transformational Preaching. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc.

² Roost. A. (1988). Jutlustamine ja jutlus. Toronto: Oma Press Limited.

³ Stanley, A. & Jones, L. (2006). Communicating For A Change, Oregon: Multnomah Publishers, 93.

Alles siis, kui kommunikatsioon on elu muutev (ja seda jutlustaja arust pühakirjaga kooskõlas soovitud suunas), on see transformatiivne.

“Elumuutev jutlustamine ei räägi inimestele piiblist. Elumuutev jutlustamine räägib inimestele neist endist – nende küsimustest, valudest, hirmudest ja võitlustest – piibli valguses,” väidab Haddon Robinson.⁴

Sellest võib leida vihje sellele, et transformatiivne lähenemine on kasvanud välja paljudest mitteteoloogilistest uurimisvaldkondadest. (Mis ei tähenda seda, et tal pole teoloogilisi mõjusid).

Ilmselt lähevad elumuutva kommunikatsiooni juured välja retoorika algaegadeni, mil tõsteti kõrgelt au sisse üks kindel põhitees, mida toestas kogu ümberolev kõne, aga ka näiteks tunnete apelleerimine (ld pathos) ja kõneleja isiksus (ld ethos).

Aga äratuntavaid mõttekohti võib leida ka strukturalismist ja semiootikast⁵ – sellest, kuidas keel ise loob tähendusi ning silmas peab pidama väga erinevaid kuulajaid (tähenduste loojaid). Sellega on hüljatud varasem mõtteviis, et tähendused on niigi olemas, sõnad on vaid nende kandjad.

Samuti on ületulekuid tuntud kommunikatsioonimudelitest⁶ – parimad näited oleks siinjuures need, et kommunikatsioonis on olemas müra ning erinevad tagasiside vormid. Sellest tulenevalt on tulnud ka transformatiivse jutluse käsitluses käibe sõnad nagu: kontakti hoidmine ja dialoogi vajalikkus.

Või teatriteadus⁷ – kust võetakse tähelepanu alla lava ja publiku suhe, ja lavakõne kui kommunikatsiooni performatiivsus.

⁴ Robinson, H. (1999). *Making A Difference In Preaching*, MI: Baker Books.

⁵ McLure, J. (1991). *The Four Codes Of Preaching*. MN: HarperCollins Publishers.

⁶ Wiener, N. (1969). *Küberneetika ja ühiskond*. Tallinn: Perioodika.

⁷ Rummo, J. (1939). *Kõneoskus*. Tallinn: Töökooli.

Või siis koguni suhtlemispsühholoogia (Lehtsaar, T. 2005) – kus väidetakse, et jutlustaja ei ole (ega tohiks olla) monoloogipidaja ruuporiga, vaid vestluspartner kellelegi, kel on omad tunded, ootused ja isiksusepõhised iseärasused. Ja seda kõike tuleks hakata rohkem silmas pidama.

Samas on oluline märkida, et transformatiivseks võib osutuda ka kommunikaator, kes midagi eelpoolnimetatud uurimisvaldkondadest ei tea.

Näiteks nimetab kanstlikkommunikatsiooni uurija David Brown 17. sajandi kirjaniku ja jutlustaja John Bunyanit elumuutvaks kõnelejaks.⁸

Samuti on nimetatud elumuutvateks jutlustajateks läbi sajandite: James S. Stewart (1896 – 1990), John Wesley (1703 – 1791), Augustinus (354 – 430), Chrysostom (c. 347 – 407) ja Jeesus Kristus (c. 0 – 33).⁹

Sellega toob välja David Brown ühe väga olulise ja ehk ka kõige peamise erinevuse kahe paradigma vahel - olgu need teadmised ükskõik kui suured, transformatiivseks teeb kommunikatsiooni ikkagi see, kui selgeks on mõeldud kõne eesmärk ja kõrgele kohale on jutlustaja seadnud selle saavutamise vajalikkuse. Sest transformatiivse kommunikatsiooni määrab tema eesmärk. Ja selleks on: muuta inimkäitumist. (Muutmise vajalikkust on põhjendatud piibellikult näiteks sellega, et inimene peab saama Kristuse sarnaseks, püüdema täiuslikkuse poole.¹⁰)

Nõnda siis tuleb transformatiivne kanstlikkommunikatsioon uskumusest, et

- 1) inimeses on võimalik elumuutust esile kutsuda
- 2) inimene on avatud elumuutusele
- 3) inimese käitumises on vajalik muutuseid tuua

⁸ Brown, D. (2003). Transformational Preaching. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc, 524.

⁹ Wilson, P. (1995). A Concise History Of Preaching. Nashville: Adingdon Press.

¹⁰ C.S.Lewis. (2007). Lihtsalt kristlus. Tallinn: Kirjastus Logos.

2. 2. Informatiivne jutlus

Nagu eelmises peatükis kirjeldatud, siis on transformatiivne jutlustamine (või täpsemini, transformatiivse jutlustamise defineerimiseni jõudmine) postmodernse ajastu vili.¹¹

Informatiivset mõtteviisi peetakse aga eelkõige varasemaks, modernseks. Modernseks selle aegunud tähenduses.

Seetõttu nimetavad transformatiivse jutluse defineerijad ratsionaalset jutlust ka traditsiooniliseks.¹²

Samas, ainuüksi modernismi ajastuga informatiivset jutlust piiritleda ei saa, sest selline lähenemine on olnud olemas juba pühakirja kirjapaneku algusaastatest ja siis teatavasti polnud isegi „modernset“ sõna ega mõtteviisi. Küll aga võib nõustuda sellega, et tegemist on traditsioonilise (s.t. väljakujunenud) lähenemisega, mida ka tänapäeval paljud kui mitte enamus kantslikommunikaatoritest praktiseerivad.

Informatiivne, tuntud ka kui ratsionaalne ja tõlgendav jutlustamisteooria, on eesmärgiga: õpetada piiblit. Tuua sellest välja info. Piibli sõnumit võimalikult täpselt ette kanda, selgitada ja siis, meeldejäävaks teha. See on lähtunud eeldusest – et meie igapäevases ajas elavad inimesed kaugenevad üha rohkem piibliaegsest kultuuriruumist ja teadmusest. Järelikult, tuleb kuulajat harida ja õpetada.

Ilmselt üheks kandvamaks konfliktiks, mis seda teoreetilist lähtepunkti nõnda tugevalt on kommunikatsioonis ja just kantslikommunikatsioonis alles hoidnud, on järkev:

Pühakiri on vanal ajal kirjutatud, inimene aga uuel ajal sündinud, kuidas tuua nad ühele lehele?

Suusõnaliselt väljendub see konflikt lausetes: „Ma ei saa piiblist aru” või „Mida see sõna siin kirjakoht tähendab?”. Või sellest edasi, äärmusteni minnes: „Mida üldse tähendab sõna „kirjakoht”?”

¹¹ Lehtsaar, T. & Soom, K. (2005). Homileetika. Norak, A. „Jutlustamine ja postmodernism”. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

¹² Stanley, A. & Jones, L. (2006).

Homileetika-alases kirjanduses defineeritakse informatiivset jutlust ka kui *tõlgendavat lähenemist* (lad.k. exponere).¹³

Kui transformatiivse jutluse eesmärk on tuua esile elumuutus, siis informatiivses kommunikatsioonis on see (“minu kui kommunikaatori eesmärgiks on luua elumuutust”) sekundaarne. Või siis kaudne ja sõnastamata.

Informatiivse kommunikatsiooniteooria ütleb, et kui kuulaja teab ja mõistab piisavalt, muudab ta oma käitumist vajaduse korral ise.¹⁴ Sest see lähenemine peab kõige olulisemaks on infot. “Väga olulised on sobiva kirjakohta valik ja valitud kirjakohta tõepärane lahtiseletamine, st – eksegees,” kirjutab homileetika õppejõud Peeter Roosimaa ja võtab sellega kokku ratsionaalse inimese mõtteviisi.¹⁵ Seda peetakse ka informatiivse paradigma esindajale iseloomulikuks mõttekäiguks.

Lisaks konfliktile “inimesel pole piisavalt infot”, on leitud ka teisi põhjendusi, miks informatiivne kommunikatsioon on kirikukantslis jäänud. Ja jäänud selle tulemusena lausa nii kinnistunuks, et seda peetakse ainuõigeks ja ainuvõimalikuks esitamaks piibellikku sõnumit.

Selleks on: sellise kommunikatsiooni pikaajaline traditsioon. See on kui päritud mõtteviis eelmise generatsiooni jutlustajatelt, mis ka nemad omakorda on oma eelnevateelt põlvkondadelt saanud. Aga seda üle võttes, on jätnud järgi mõtlemata, miks nende eelkäijad just nii kommuniqueerusid.¹⁶

Selle kõige tulemusena on kõne eesmärgistatus kui transformatiivse lähenemise kõige olulisem verstapost informatiivsete lähenemisviisi jutlustajatel läbi kaalumata. Ja lõpptulemusena ollakse õpetamas-informeerimas-harimas.

¹³ Brown, D. (2003). Transformational Preaching. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc.

¹⁴ Roost, A. (1988). Jutlustamine ja jutlus. Toronto: Oma Press Limited.

¹⁵ Lehtsaar, T. & Soom, K. (2005). Homileetika. Roosimaa, P. „Jutluse piibellikud alused”. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

¹⁶ Stanley, A. & Jones, L. (2006). Communicating For A Change. Oregon: Multnomah Publishers.

Nii nagu transformatiivse, on ka informatiivse lähenemise puhul paralleele teiste uurimisvaldkondadega.

Näiteks on selles traditsioonilisemas lähtepunktis küllalt ühiseid tunnusoone pedagoogikaga (luterliku kiriku vaimulikku nimetatakse sõna otseses mõttes “õpetajaks”). Samuti on palju sarnasusi kirjanduslikus kommunikatsiooniga – nii ülesehituses, argumentatsioonis kui sõnavaras. Aga sellest lähemalt järgmises peatükis.

Informatiivne jutlustamine, tuleb uskumisest, et

- 1) inimesed ei tunne piisavalt piiblit
- 2) inimesed tahavad (ja isegi kui ei taha, siis vähemasti vajavad) tunda piiblit alati rohkem

2. 3. Kahe kommunikatsiooniteooria erisustest

Olles eelnevalt saanud ülevaate sellest, millised on transformatiivse ja informatiivse kommunikatsiooni taotlused, saab lähemalt kirjeldada seda, millised on nende eripärad täpsemalt.

Transformatiivsest lähenemisest kõigepealt. Ja lisaks alljärgnevatele lõikudele, on käesoleva peatüki lõpus ka mõned selgitavad tabelid (vt Tabel 1 ja Tabel 2).

2. 3. 1. Palju rahuldamata vajadusi

Transformatiivne teooria väidab, et lisaks intellektuaalsele vajadusele, on inimeses vajalik ja võimalik ka teisi vajadusi rahuldada. Näiteks kirikusolijat lohutada, teda tunnustada, inspireerida, temaga koos tulevikku vaadata ning isegi tema meelt lahutada. (Brown, D. 2003)

Sellisel juhul kannab jutlustaja üsna mitut rolli – ta on lisaks õpetajaks olemisele veel kaaslane, hingekarjane, motivatsioonikõneleja ja esineja. Jutlustamine on esinemine, ütleb transformatiivne lähenemine ning kõrvutab jutlustajat ka näitlejaga. (Stanley, A. & Jones, L. 2006)

2. 3. 2. Narratiiv

Samuti tuleb transformatiivne lähtepunkt mõtteviisist, et inimene on narratiivne olend.¹⁷ Talle meeldib mehhaanilisest argumentatsioonist rohkem lugusid kuulata. Talle meeldib end lugudesse sisse elada ja ilma õigeid sõnu tabamata tunda ära loo mõte. Siinjuures olgu märgitud, et ka informatiivsetest jutlustest võib leida lugusid, ent seal on need pigem näite rollis. Transformatiivses jutluses võivad lood sisaldada ka argumente ja põhiväiteid. Teoreetiliselt peaks ka võimalik see, et kogu jutlus on esitatud ühe loona.

2. 3. 3. Suusõnaline suhtlus

Veel rõhutab transformatiivne jutlustamine kommunikaatori ehedust, sest kommunikatsioon on sellise mõtteviisi järgi eelkõige suhtlus (informatiivse puhul on tegemist pigem ettekandega).

Seepärast toovad elumuutva lähtekoha pooldajad välja sellise seisukoha, et kõne ei tuleks esitada mitte tekstiliselt, vaid just suusõnaliselt. Ja mitte päheõpitult, vaid maksimaalselt paari-kolme teesi kasutades. Märkmeid aeg-ajalt vaadates. Vastasel juhul muutub kommunikatsioon mitteisiklikuks, see poleks enam vestlus. Sarnane konfliktipunkt on tegelikult ka raadiokommunikatsiooni puhul, kus lausa on eeldatud, et osataks kirjutada nagu kõneldakse.

Seepärast ütlebki transformatiivne lähenemine, et sõnum sünnib koha peal, mitte ei valmi varem paberile. See ütleb, et sõnumit pole võimalik lõpuni kontrollida ja kommunikatsioonis puudub üks ainuõige keelekasutus. Sest teksti tähendusi mõjutavad ka muud tegurid (ettekandmise toon, kontekst ja loomulikult vestluspartneri reaktsioonid). See konstruktivistlik lähenemine väidab, et jutlus on suhtlus ning ka kuulaja on tähenduste looja.

2. 3. 4. Kontakt

Veel on transformatiivse kommunikatsiooni erialakirjanduses eriliselt rõhutatud osapooltevahelist kontaktivõimet. Ilmselt seepärast, et just selle üle on nõnda palju jutlustajate pihta kriitikat tehtud.

“Presentatsioon on sama oluline kui informatsioon,” väidab transformatiivne jutlustaja Andy Stanley.¹⁸

¹⁷ Fisher, W. (1984), *Communication Monographs*, „Narrative paradigm”, 51.

¹⁸ Stanley, A. & Jones, L. (2006). *Communicating For A Change*. Oregon: Multnomah Publishers.

Sest kui kommunikaator ei ole suutlik oma kuulajaskonnaga kontakti looma ega ka seda hoidma, siis ei kandu edasi ei sõnum ning elumuutev kogemus jääb samuti olemata.

Informatiivse paradigma esindajad peavad jällegi olulisemaks teistsuguseid väärtuseid. (vt Lisa 2.) Vajadustest olulisim on nende arvates intellektuaalne nälg. Maailma mõtestatakse mõistatuste kaudu ning parim kommunikatsioonivorm olla tekstipõhine.

2. 3. 5. Intellektuaalne nälg

Informatiivne jutlustaja lähtub arusaamast, et inimese suurim vajadus kõne kuulates on rahuldada oma intellektuaalset nälga. Ta nagu tahaks pühakirja paremini mõista. Selle arusaamise kohaselt jäetakse kõrvale kõik teised inimlikud vajadused, sest üldtõeks peetakse seda, et piibellikud teadmised on eelduseks igaks probleemi lahenduseks.

Transformatiivse jutlustaja Andy Stanley peab aga siinjuures oluliseks eristada keskkondasid, kus kommunikatsioon parajasti toimub. Ta ei väida, et informatiivne kommunikatsioon halvem oleks, aga tema sõnul on seminarid ja koolitused selleks kohaks, kus inimesed tulevad intellektuaalse näljaga. Pühapäevase avaliku teenistuse puhul, mis on kõigile (nii uskmatutele kui usklikele, õppija-loomuga ja mitte õppivatele inimestele), seal ei saa lähtuda ootusest, et kõik oleksid piibliinfost huvitatud.

2. 3. 6. Mõistatus

Veel on eripärane informatiivse lähenemise puhul see, et inimest peetakse eelkõige ratsionaalseks olendiks. Ta tajub maailma mõistatuste kogumina. Ning seejuures on ta mõistatuste lahendaja. Et aga lahenduskäikudeni jõuda, peab ta oskama analüüsida ja arutluskäike teha.

Vastavalt situatsioonile on ta dikteeritud tegema otsuseid. Otsuseid teeb ta aga kaaludes olemasolevaid argumente. Argumendid annab talle kantslikommunikaator.

2. 3. 7. Tekstiline ettekanne

Kui transformatiivne jutlus on peaausjalikult suusõnaline, sest see toob esile kõneisiku eheduse ning kontakti, siis ratsionaalne jutlus on teisipidi. See on tekstiline. See tähendab, üldjuhul käsikirjast mahaloetav.

Teksti pannakse jutlus seepärast, et see oleks võimalikult täpne ja seeläbi ka kvaliteetne. Samuti tuleb see puhtpraktilisest vajadusest. Informatsiooni on ju liiga palju. (Tihtilugu ongi seepärast ratsionaalsed jutlused rohkem kui ühe põhiväitega).

Sellest tulevad ka ütelsused nagu: “jutlust ette kandma” või “ette lugema”¹⁹. See lähenemine ei anna aga ruumi suhtluseks, sest tegemist on monoloogiga. Seepärast on ka tekstiline ettekanne ühe suurimaks erisuseks nende kahe lähenemisviisi vahel. Kuid nagu eespool märgitud, ning ka järgnevalt, sugugi mitte ainuke.

Tabel 1.

Informatiivse ja transformatiivse jutluse eripärad

	Informatiivne	Transformatiivne
Eesmärk:	Õpetada	Muuta elu
Subjekt:	Mälu	Käitumine
Inimesekäsitus:	Intellektuaalne	Terviklik
Rõhuasetus:	Informatsioon	Presentatsioon
	Sõnum	Sõnumisaaja
Kom-osapooli on:	1	2
Mis on kuulajal:	Ratsionaalne vajadus	Palju rahuldamata vajadusi
Sõnum:	Piiblit selgitav	Elu selgitav
Presentatsioon:	Kirjatäheline	Suusõnaline

¹⁹ Tartu Pereraadio, (2007), 89,0 Mhz.

Keskkond:	Koolitus	Avalik üritus
Oodatud on:	Õppija	Kõik
Täiuslikkus sõnumis:	On olemas	Pole olemas
Põhitees:	≥ 1	1
Tagajärg:	Piiblit mõistev inimene	Piibellikult elav inimene

Tabel 2. Ratsionaalse ja narratiivi maailma paradigma

	„Ratsionaalse maailma” paradigma	„Narratiivi” paradigma
1. Inimene on...	ratsionaalne olend	jutustaja
2. Me kommunikime ja teeme otsuseid...	vastavalt argumentidele	vastavalt headele põhjustele
3. Otsustamine on dikteeritud...	situatsiooni poolt	ajaloo, biograafia, kultuuri ja isiksuse poolt
4. Mõistuspärasus on paika pandud...	teadmise, suutlikuse ja oskuse poolt	inimeste kui narratiivsete olendite poolt
5. Maailma tajutakse...	mõistatuste kogumina	lugude kogumina
6. Lahendus/tähendus tekib...	analüüside ja arutluskäikude	headest valikutest
7. Me õpime läbi...	kirjelduste ja identifitseerimise	Järelemõtlemise

Walter R. Fisher, Narrative paradigm, „Communication monographs” (lk 51)

2. 4. Erisuste olulisus

Kui nüüd kogu eelnev kokku võtta, siis informatiivne lähenemine ütleb, et jutlustamise eesmärk on õpetada. “Siin on see, mida sa pead teadma ja see, kuidas sa peaksid

praktiseerima oma usku. See on informatiivne. Ja selline on teadmistepõhine lähenemine, mis viib Jumala armastamiseni kogu mõistusega.”²⁰

Seevastu transformatiivse jutlustamise eesmärgiks on tuua ellu muutus. “Siin on see, mida sa pead tegema ja see, kuidas sa pead vastama piibellikule tõele. See on kommunikatsioon, mis peab olema nii veenev, inspireeriv kui motiveeriv ja mis aitab inimesel armastada Jumalat nii südame, hinge, mõistuse kui jõuga.”²¹

Üks neist on jäänud püsima traditsioonist ja senisest maailmamõistmisparadigmast.

Teine, transformatiivne, on aga aasta-aastalt oma väidetes üha selgesõnalisemaks saanud ning välja on kujunenud üks eesmärgi-taotlemine. Vajadus sellise lähenemise defineerimise järele on küll nii kriitikast vaadatuna, ent selle tagumiseks motiiviks on ka puhtinimlik igatsus, nagu kirjutab pastor Andy Stanley raamatus “Communicating for a Change”.

“Iga inimene, kes istub viisakalt ja kuulab pühapäevast jutlust on ühe otsuse kaugusel moraalsest, rahalisest ja perekondlikust hävingust.”²²

Sellele annab lisa David Brown: “Inimene elab oma (usu)elu nii südame, hinge kui mõistusega. Jutlus peab olema suunatud neile kõigile.”²³

Just seepärast peetakse transformatiivset lähenemist nii enda kui teiste kantlikommunikaatorite jaoks nõnda oluliseks.

Mõlemad teoreetilised lähenemised on kiriku kommunikatsioonis vajalikud. Küll aga on vajalik neid eristada ja osata valida, mil neid kasutada. Nii David Brown kui Andy Stanley rõhutavad, et informatiivne jutlustamine on senimaani vajalik. Aga mõlemad nendivad, et kuna kirik on oma missioonilt kõigile avatud, siis avalik kõnepult (ehk kantel suurele auditooriumile), saab olla vaid, ja ainult, transformatiivne. Seminarid, koolitused, kursused ja muud õppefunktsiooniga keskkonnad aga olgu informatiivse jutlustamisviisiga.

²⁰ Brown, D. (2003). Transformational Preaching. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc, 32.

²¹ *Ibid*, 32-33.

²² *Ibid*.

²³ Brown, D. (2003). Transformational Preaching. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc.

3. Meetod ja valim

3. 1. Uurimismeetodi kirjeldus

Uurimismeetodiks on kahe kantslikommunikaatori süvaintervjuude ja kõnede omavaheline võrdlus.

Intervjuude põhjal saab selgemaks, millised on nende endi taotlused ja kui palju lähevad need teoreetilise materjaliga kokku. Ja samuti, kui palju nende väidetut leiab rakendust nende endi kõnedes, mis peetud peale intervjuud.

Lisaks intervjuudele on analüüsitud kummagi jutlustaja kahte kõne. See teeb kokku neli sõnumit. Sellega on uurimustöö koostaja seadnud enda eesmärgiks saada n-ö näidetepõhisele sõnelale kõik teoreetilistes punktides eristuva, et sellega siis selgineksid vastused uurimustöö hüpoteesidele.

3. 2. Valimi kirjeldus

Käesoleva bakalaureusetöö valimiks on kahe Tartu kristliku koguduse jutlustajad. Mõlemad neist on pastorid ja kuuluvad Eesti Evangeelsete Kristlaste ja Baptistide Koguduse Liitu.

Sellega saavad välistatud kõik suuremad teoloogilised erinevused, ja mispeale jutluste ja intervjuude omavaheline võrdlemine on veelgi selgemapiirilisem.

Üks kogudus, mida esindatakse, on Tartu Salemi Baptistikogudus ja teine Tartu Kristlik Risttee Kogudus.

Tartu Salemi Baptistikogudus on Lõuna-Eesti suurim baptistikogudus, liikmearvuga 183. Pühapäevahommikustel teenistustel käib keskel läbi 100 inimest.

Kogudus on saanud alguse kahe kogukonna liitumisest. Tartu Salemi Priikogudusest ja Eesti Evangeeliumi Kristlaste Nelipühi vabakogudusest. Kogudused moodustasid uue kogukonna aastal 1946.

Koguduse pastoriks on endine Kõrgema Usuteadusliku Seminari rektor Meego Remmel, kes 2007. aasta jaanuariks on kogudust juhtinud kuus aastat. Tartu Salemi Baptistikoguduse sõnastatud eesmärgiks on: “Jagada oma parimat.”²⁴

Tartu Kristlik Risttee Kogudus on seevastu pool aastat vana. Tegemist on Salemi koguduse tütar kogudusega, mille tuumik eraldus aegamisi viie-kuue aasta jooksul. Koguduse esimene jumalateenistus toimus 2006. aasta 29. oktoobril.

Risttee koguduse liikmeid on 25, pühapäevastel teenistustel käib ligikaudu 60 inimest. Kiriku pastoriteks on Peep Saar ja Toivo Pilli. Tartu Kristliku Risttee Koguduse sõnastatud eesmärk on: “Kirik teistele, kodu kõigile.”²⁵

Lisaks süvaintervjudele on käesolevas töös analüüsitud mõlema koguduse pastori, Meego Rimmeli ja Peep Saare kõnesid.

Ühed kõned, mis on peetud 2006. aasta jõulujutluse nime all (täpsemalt: 2006. aasta detsembrikuu jõulu esimese püha õhtupoolikul). Tartu Salemi Baptistikoguduse teenistus leidis aset kirikuhoones aadressil Kalevi 76. Tartu Kristliku Risttee Koguduse teenistus oli Sadamateatris.

Ja teine paar kõnesid said jutlustatud 6. mail, mil tegemist on tavapärase pühapäevahommikuse jumalateenistusega. Salemi koguduse kantslikommunikatsioon leidis aset aadressil Kalevi 76. Risttee koguduse kommunikatsioon toimus aadressil Näituse 26.

Esimene paar kõnesid, jõulujutlused, said valitud uurimusobjektiks seepärast, et just sel ajal ilmneb kõige selgemini kirikuteenistuste ja –jutluste rituaalsus. Samuti seab jõuluaeg kantslikommunikatsioonile kindlad temaatilised piirid ja see teeb kummagi jutluse võrdlemise lihtsakoelisemaks. (Baptistikogudustes temaatilist kirikukalendrit ei ole)

6. mai jutlustepaar andis omaltpoolt uurimisele uusi puutepunkte juurde sel viisil, et kummalgi jutlusel olid teemavalikul vabad käed (kirikupühasid ümberringi ei olnud). Huvitamaks tegi 6. mai jutluste analüüsi ka see, et kummalgi kogudusel olid sel korral pooleli

²⁴ <http://www.salem.ee>

²⁵ <http://www.risttee.ee>

seeriajutlused. Salemis Apostlite tegude raamat (“Apostlite jälgedel”) ja Ristteel ühiskonna teenimine (“Teeni-Mine”).

Lisaks jutlustele on analüüsitud kummagi kommunikaatori 30-minutipikkust intervjuud, mis antud vahetult enne 6.mai kõne. Ühe kõnelejaga laupäeva (5.mai) õhtupoolikul, teise kõnelejaga pühapäeva (6.mai) hommikul. Intervjuude peateemaks oli: millised on nende endi arusaamad oma jutlustamise eesmärkidest?

Mis puutub veel valimi valikusse, siis Risttee ja Salemi kogudus ei ole võetud käesolevasse uurimustöösse seepärast, et see oli allakirjutanule mugav. Kõige suuremaks argumendiks valikul oli see, et kuna Risttee kogudus on Salemi tütarkogudus (millest võib eeldada ka teatud määral vastandumist), siis kaks omavahel vastanduvat kommunikatsiooniteooriat peaksid peale selle seminaritöö valmimist veelgi nähtavamalt esile tulema.

4. Tulemuste esitus

Käesolevas peatükis on kolm analüüsi.

Esimesena on analüüsitud kahte jõulujumalateenistuse jutlust. Nad on asetatud kahe teooria valgusesse. Samuti võib leida need jutlused, koos märgetega uurimustöö lisades (vt Lisa 4., Lisa 6. ja Lisa 7.). Esimese analüüsi eesmärgiks on leida vastus küsimusele: kas need kaks teoreetilist lähtepunkti, mis välismaises erialakirjanduses üha enam defineerimist leiavad, ka Eesti kirikupraktikas rakendust leiavad? Uurimiseelseks oletuseks oli, et nii transformatiivne kui informatiivne kantslikommunikatsioon on Eestis, kahe Tartu koguduse näitel olemas küll.

Teise asjana on analüüsitud kahte süvaintervjuud. Mõlemad on saadud vahetult enne teist analüüsivat jutlust. Süvaintervjuude analüüsi eesmärgiks on minna sammuvõrra hüpoteesides edasi ning leida, kas kumbki kommunikaator on ka ise teadlik, mis on ta eesmärk ja kas see kattub kummagi teoreetilise lähtepunktiga. Oletuseks oli, et nad on sellest teadlikud, kuigi võimalik, et sõnastavad neid teoreetilisi lähtepunkte teisiti.

Kolmandaks analüüsiks on võetud samade jutlustajate teised kaks kõne. Kumbagi jutlust on analüüsitud samadel alustel kui jumalateenistusedki, ent analüüsile on lisandunud veel see, et selleks ajaks on uurijale teada, millised on kommunikaatorite endi taotlused. Hüpoteesiks oli, et 6.mai jutluste analüüsiga kinnitub nii esimene kui teine hüpotees. Ja saab tõestatud, et informatiivne ja transformatiivne kommunikatsioon on nii kahe Tartu jutlustaja näitel nii kõnes kui kõneleja oma arvamustes selgelt näha.

4. 1. Võrdlev analüüs jõulujumalateenistuse näitel

Alljärgnevalt on kahe kõne võrdlev analüüs, eesmärgiga määratleda, milline on olnud nende funktsioon. Teada saada, mis eesmärgiga on jutlustajad kommunikeerunud?

Uurimustöö koostaja hüpoteesiks oli enne materjalide koostamist, et Tartu Salemi Baptistikoguduses peetud kantslikommunikatsioon on pigem informatiivne jutlus ja Tartu Kristlikus Risttee Koguduses peetud jutlus pigemini transformatiivne jutlus.

Välja saavad toodud iseloomulikud erinevused ning erinevuste põhjal, võttes arvesse transformatiivse ja informatiivse teooriat, on jõutud järk-järguliste järeldusteni.

Siinjuures olgu veel märgitud, et võrdlev analüüs sisaldab lisaks kõnetekstide võrdlemisele ka laiemate paradigmade võrdlust (nt narratiivid teenistusel ja kontakt ruumis).

Nii nagu järgmiste analüüside puhulgi, on uurimustöö koostaja diskuteerinud ning teinud üldistava kokkuvõtte, kus selguvad suuremad üldistused ning saab vastatud, kas kummagi kõneleja jutlus asetub transformatiivsele või informatiivsele poolele.

4. 1. 1. Teenistus

Kui vaadelda kumbagi jutlust jumalateenistuse kontekstis (vt Lisa 5), siis jääb silma see, et Meego Remmeli jutlus asetub väga kirjusse liturgiasse (vabakogudused kasutavad selle tähenduses ka sõna „programm“). Ühtekokku on teenistust alustava ja lõpetava orelimängu vahel 27 programmiosa. Seevastu Risttee teenistusel on teenistust alustava bändiloo ja teenistust lõpetava teadete vahel vaid 12 programmiosa.

Ja kui Salemi kiriku teenistusel on sõnavõtte lisaks jutlusele veelgi („Villem Grünthal Ridala regivärss” ja „Intervjuu emaksaanuga”), siis Risttee teenistusel paralleelselt jooksvaid teemaarendusi pole. On pigem terviklik ja kompaktne programm, eesmärgiga luua teenistuse kulminatsioon jutluses.

Seega võib teenistuslikku aspekti silmas pidades väita, et Risttee kogudus on tõstnud esikohale ühe osa oma programmist ja on lähtunud seeläbi transformatiivsest vaatepunktist, mille järgi on kommunikatsioonis üks põhitees maksimum.(vt Lisa 1.)

Salemi koguduse programmilist poolt vaadates võib näha informatiivse lähenemise tunnusjoont – mitme teesi/vaatenurga/programmiosa heakskiitu.

4. 1. 2. Ruum

Ka ruumilises aspektis avalduvad kommunikatsioonistiilid.

Kui Salemi kirikusaal on traditsioonilise ülesehitusega: ühel pool orel, teisel pool kantsel ning keskel rist, siis Risttee kogudus on valinud teenistuspaigaks tühja black-box teatri, mille kujunduse saab luua iga kord erinevalt.

Analüüsitud teenistuse ajaks oli lavale toodud kodusisustus (söögilaud, diivan ja kuusk), samuti on prožektorite abil kogu programmi vältel tähelepanu suunatud eestkõnelejale. Selliselt on Sadamateatris võimalik tehniliselt suunata tähelepanu ükskõik millisele lavaosale ja seeläbi ka jutlustajale (mis ka tehti).

Võrreldes Sadamateatriga, Salemi kirikus tehniliselt mängida ei saa. Ja seeläbi on alati oht, et kuulaja vaatab jutluse ajal hoopis midagi muud kui jutlustajat.

Sellest johtuvalt järeldus - Risttee koguduse ruumiline pool läheb kokku transformatiivse teooriaga, mis peab presentatsiooni niisama oluliseks kui informatsiooni.²⁶

Et Salemi kirikus jääb presentatsioon kantsli varju (selle taga seisab jutlustaja), siis peab ta jutlusega kontakti saamiseks saama haaratud informatsioonist. See aga kinnitab informatiivset mõtteviisi.

4. 1. 3. Kontakt pühakirja tekstiga

Transformatiivne teooria ütleb, et kui kõneleja ei suuda kontakti saavutada, siis jääb ka kommunikatsioon puudulikuks (kui mitte olemata). Sellest tulenevalt rõhutavad transformatiivse teooria pooldajad, et just jutluse algusosa peab suutma äratada tähelepanu ja kestva huvi.²⁷

Sellele mõtteviisile risti-vastupidiselt alustab Meego R Emmeli oma jutlust pühakirja lugemisega. Kui kuulaja just esimest korda jutlustamist ei kuule, siis tema jaoks on see traditsiooniline lähenemisega. Selline traditsioon aga paraku tähelepanu ei haara. Misläbi on Meego R Emmeli jutlust informatiivne-ratsionaalne, kui vaadata seda pühakirja lugemisega loodavast kontaktist lähtuvalt.

Tegelikult ka Risttee kogudus esitab oma jõuluevangeeliumi enne jutlust, aga mitte ette lugedes, vaid töödeldult. Üks versioon on räppivate poiste poolt, teine koguduse karjase Toivo Pilli poolt jutustatud lugu, mida saadab ekraanidel slaid-show. (vt. Lisa 6.)

Ja et pühakirja tekst on juba enne jutlust omal viisil ette kantud, siis Peep Saar võtab oma kommunikatsiooni alguspunktiks isikliku loo. See on lugu sellest, kuidas ta teismelisena Tartu Ülikooli taga prügikasti peal istus, Rootsi kuningat ootas ja siis vetsu pidi minema. Transformatiivsele jutlusele omane tähelepanu haaramine on siin märgatav.

4. 1. 4. Suusõnaline ja tekstiline

Meego R Emmeli jutlus on tekstina valmis kirjutatud, sisaldades 1900 sõna (21 minuti jooksul). See on informatiivse teooria tunnus.

²⁶ Stanley, A. & Jones, L. (2006). Communicating For A Change. Oregon: Multnomah Publishers.

²⁷ Brown, D. (2003). Transformational Preaching. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc, 501.

Peep Saare jutlus on suusõnaline, sisaldades üle 3400 sõna (26 minuti jooksul). See on transformatiivse teooria tunnus.

4. 1. 5. Mina-kesksus

Lugedes kokku isikulised sõnad kummaski jutluses, tuleb välja, et Meego Rimmel kasutab mina-vorme 69 korral. Neist temale endale viitavaid sõnu on 22, piiblile viitavaid 31, 16 mina-vormi on kellestki teisest (nt. vanaema).

Peep Saare jutluses on mina-kesksust 91 korral. Neist 86 viitab talle endale, 1 piiblile ja 4 kellelegi teisele.

Mina-keskus on transformatiivse jutlustamise tunnus. Kolmanda isiku vaatepunkt ja umbisikuline (mida Meego Rimmel kaldub kasutama) on informatiivse jutlustamise tunnus.(vt Lisa 3.)

4. 1. 6. Jutustamine ja selgitamine

Samuti saab erisusi kahe jutluse vahel välja tuua vaadeldes transkriptsioone narratiivsuse ja ratsionaalsuse paradigma valgelt (vt Lisa 2.). Nimelt jutustab Peep Saar oma 26min jutluses seitse lugu. Meego Rimmel seevastu 21min jutluses vaid ühe loo.

Arvutades lugude mahud protsentideks, on Peep Saare kommunikatsioonis 69% lugusid, 0,9% piiblitsitaate ja 30,1% selgitavat kõne. Meego Rimmeli kommunikatsioonis on seevastu lugude maht 15,7%, piibli osakaal 13% ja selgitused 71,3% suurune.

4. 1. 7. Nähtavad ja nähtamatud argumendid

Informatiivse teooria kohaselt teeb inimene otsuseid lähtudes argumentidele. Ja lahendused tulevad läbi analüüside ja arutluste (vt Lisa 2.). Selle poolest on Meego Rimmeli jutlus hea näide, sest oma argumentatsioonis kasutab ta oma loogilises arutelus ära nii Vene klassikut Dostojevskit, Tšehhi endist presidenti Vaclav Havelit ja Sokratese surmaeelset kõne.

Transformatiivse lähenejana kasutab Peep Saar ära aga n-ö nähtamatuid argumente, lisamaterjale, mis on mõeldud meeltele nagu kuulmine ja nägemine. Kommunikatsiooni on ta toonud nii videomaterjali, helitausta, fotosid kui pildi Michelangelo maalist. Need kõik on argumendid, mida sõnastada pole võimalik, aga mis oma olemuselt on veenvad (ja lõpeks, kui on õigel ajal õiges kohas, siis elumuutvad).

4. 1. 8. Kõne sisu

Informatiivsetet mõtteviisi aitab ära tunda ka jutluse põhisisu.

Meego Remmel on valinud selleks: Jeesus on tõetunnistaja. Oma argumentatsioonis arutleb ta tõe olemuse üle. Tõde iseenest aga juba mõtetele-ratsionaalsusele suunatud teema (nagu ta seda ka oma jutluses selgitab: kaasaegne inimene peab tõe suhteliseks).

Transformatiivne lähenemine seevastu tõstab veenva õpetamiskogemuse kõrvale ka motiveerimise ja inspireerimise. Et Peep Saare jutlus viib järk-järgult üha rohkem inimese väiksuse ja Jumala-kuju suuruse avastamiseni, siis kannabki see kogoduslikus kontekstis inspireerivat eesmärki.

4. 1. 9. Informatsiooninäited

Kui informatiivset lähenemisviisi on võimalik ära tunda vaadeldes kõne põhiteesi, siis iseloomulikke vihjeid saadavad ka näiteid, mida kommunikaator on otsustanud kasutada.

Meego Remmel pöördub kuulajate poole väitega: „Kui me täna võiksime Jeesust kohata, siis ma usun, et oleks nagu ajakirjanduses üks selline pressikonverents, kus inimesed küsiks Jeesuse käest: Kuidas kommenteeriksite oma sündi?” Hiljem kasutab Remmel sellesama piibelliku uudishimu kirjeldamiseks teistsugust illustratsiooni: „populaarne portreeõhtu”.

Selline lähenemine osundab ratsionaalsele uskumusele, et inimestel on intellektuaalne nälg ja just informatsioonikeskkonnad oleksid menukaimad keskkonnad kokkupuutes Jumalaga.

4. 1. 10. Piiblit on vähe

Transformatiivses jutlustamises on piiblitekstide osakaal väike, sest eesmärk pole enam piiblit õpetada, vaid piibellikult elusid muuta. Justkui selle kinnituseks on Peep Saare jutlus vaid ühe piiblikirjakohaga ning seegi on jutluse keskel ja vaid üks lause pikk. Kokku moodustab see 0,9% kogu Saare sõnumist.

Seevastu Meego Remmeli kõnes on 13% piiblitsitaate. Enam-jaolt on see üks ja seesama tsitaat: „Ma olen selleks sündinud ja selleks tulnud maailma, et ma annaksin tunnistust tõe kohta.”

Vahetades aga kontekste ja olukordi, tõlgendab Remmel selle tsitaadi tähendusi. Enam-veel, tema informatiivset lähenemist tunnistab ka see, kui mitut kreeka- ja inglisekeelset sõna ta ära tõlgib („Paletheia”; „Marthy reso” ning „Integrity”).

4. 1. 11. Rahuldamata vajadused

Ühe viimase tunnusjoonena on allakirjutanu leidnud Peep Saare kommunikatsioonist veel ühe transformatiivse joone. Selleks on viited rahuldamata vajadustele. Ta ütleb: „Meie mured, meie probleemid tunduvad mõnikord nii suured. Ja kui sa lähed väljapoole, kui sa vaatad taevast, siis avaneb sulle hoopis suurem mastaap, mida me ei mõtle.”

Selle eripära toob esile ka teadeteosa, kus ta räägib lisaks muredest lahtisaamise vajadusele ka vajadusest võtta aega söömiseks-joomiseks, lähedastega olemiseks.

Neil, ilma naljata öeldud lausetel, on viited holistlikule, terviklikule inimkäsitlusele (vt Lisa 1.). Ja seegi kattub transformatiivse jutlustamisega.

4. 2. Intervjuude analüüs

Lisaks kõnede analüüsile on uuritud, millised on kõnelejate taotlused. Ja selleks on tehtud süvaintervjuu nende kõnelejate endiga. Esialgseks oletuseks oli, et see järgnev kvalitatiivne lähenemine kinnitab seniseid uurimustulemusi. Seda, et kumbki jutlustaja väidab ka oma sõnadega, et ta kas kuulub pigem transformatiivse või informatiivse lähenemise poolele.

Uuriija on seejuures hoidunud intervjueeritavatele selgitamast, millised on tema hüpoteesid või senised arusaamad transformatiivsest või informatiivsest jutlustamisest. Seega ei teadnud kumbki intervjueeritav, millised oleksid just need „õiged vastused“. Vastati nii, kuidas endale tundus, ja seeläbi tulid uurimistulemused usaldusväärsed.

Tehnilise poole pealt olgu ära märgitud see, et kumbki intervjuu on tehtud vahetult enne kõne pidamist. Peep Saarega toimus intervjuu 5. mail, laupäeva õhtul, mil ta sõnum oli parasjagu veel lõppviimistlusel. Meego Remmel oli palunud lükata oma intervjuu 6. mai hommiku peale, sest just siis oli ta jutlus viimistlusjärgus.

Kumbki intervjuu kestis umbes 30 minutit. Selle aja jooksul vastati alljärgnevatele küsimustele:

1. Millest kavatsed kõneleda?
2. Mida pead oluliseks sõnumi valmistamisel?
3. Mis on jutluse peamõte?
4. Millega soovid, et kuulajad kirikust lahkuksid?
5. Milliseid märksõnu kasutaksid, et kirjeldada oma kommunikatsioonistiili?
6. Millele kavatsed kõige rohkem rõhuasetust anda?
7. Kuidas iseloomustaksid teist kommunikaatorit (teist uuritavat)?
8. Mida vajab sinu kuulajaskond kõige enam?
9. Mis on sinu jutlustamise eesmärk?

4. 2. 1. Lähtepositsioon – piibel või vajadused?

Esimesele küsimusele lähenes kumbki intervjueeritav erinevalt. Kui küsimuseks oli: „Millest kavatsed kõneleda?“, siis Meego Remmel rääkis esmalt piiblikirjakohast, Apostlite tegude raamatust.

Ta selgitas lahti, mis on ettevõetatavas peatükis peateemaks, kirjeldades tollast tegevustikku. Tema lähtepositsiooniks oli piibel ja ta ise positsioneeris end kui piibliuurijat.

„Keskendun sellele, kuidas Antiookia koguduses saadeti välja kaks kogudusejuhti. Kuidas see läkitusprotsess toimus... ja kuidas laienes see ühiskonnale.“

Samas, Peep Saar võtab lähtepositsiooniks Risttee koguduse ja selle põhiväärtused.

Teenimisteema valikut põhjendas ta sellega, et tegemist on kiriku DNA´ga (tema endi definitsiooni järgi: „lahutamatu osaga“). Samuti, lisab ta, et sõnumi valmistamisel on oluliseim kuulaja vajadused.

„Kõige olulisem on, et kõnetaks inimest seal, kus ta on. Et inimene tunneb, et sellest tuleb ka praktiline külg sisse... Et kõnetaks inimest just selles etapis kus ta parasjagu on. Rääkida tema tunnetatud vajadustele.“

Piiblikirjakoha lahtiseletamine on märk informatiivsest lähenemisest. Koguduse ja kogukonna vajadused, nagu ka selle eelpoelses teoreetilises osas välja tuli, transformatiivse lähenemise omapära.

4. 2. 2. Eesmärk – rõhutatud või rõhutamata?

Intervjuude võrdluses tuli ka esile see, et Peep Saar viis jutu korduvalt tulemustele. Näiteks sellele, milline peaks seeria lõppedes kuulaja olema. Või milline on jutlustamise üldine eesmärk üldse. Näis, et tema jaoks on eesmärgistatus prioriteet, sest need on ta teinud konkreetseks ja selgelt välja rõhutanud. Ta ütleb:

„mingi hetk tuleb panna rõhuasetus ühele asjale...

Ma arvangi, et see ongi kõige suurem vajadus kuulajaskonnal. Mida mina selgelt näen: et nad võiksid leida end kasvavas suhtes Jumalaga.“

Intervjuus Meego Rimmeliga eesmärgid nii nähtavale ei tulnud. (Ja see ei tähenda, et neid olemas polnud). Sellest võib järeldada aga seda, et Rimmel kaldub pigem informatiivse poole peale. Transformatiivne teooria lähtub eesmärgistatusest ja küsib alati: mis on minu eesmärk? Informatiivne kõneleja sellele küsimusele (nii tihti) ei peatu, sest tema vastused sellest nii palju ei varieeru ja tulemusi nõnda palju ei mõjuta. Just transformatiivse kõnelejal oleneb sellest kõik, sest see määrab tema kõne efektiivsuse.

4. 2. 3. Tekstiline või suuline?

Kolmas erinevus tuli välja kategoorias: tekstiline või suuline? Teoreetilises osas on märgitud, et informatiivse kõneleja abivahendiks on tekstid. Tihti on tal kombeks lugeda kas kõne paberilt maha, või siis kõneleda (ja mõelda) lausekonstruktsioonides, ja tihtilugu järelmaterjale laiali jagada.

Transformatiivses kõnelemises on selline nähtus harv, sest kõneleja leiab, et elude muutmiseks on esmatähtis kontakt kuulajaga – järelkult ei saa paberilt maha lugeda. Ei saa ka konspekte jagada, sest kui kõne peab niigi olema ühe peamõttega, siis seal paberil polekski muud kui üks lause.

Käesolevas intervjuus on see eripära kahe kõneleja vahelt leitud. Meego Rimmel kinnitab:

„Sõnumi ettevalmistamisel pean kindlasti oluliseks seda, et olen palvetanud, olen teksti lugenud korduvalt, olen otsinud sõnumit... Valmistan ette ka konspekti. Konspekt on ka rahvale jagamiseks.“

Sellele lisab omaltpoolt Saar, kes kirjeldab Rimmeli kõnelemisstiili:

„Lausekonstruktsioonid on läbi mõeldud. Võib-olla on nad tõesti nii läbi mõeldud, et on kirja pandud... Ma ei tea, kuidas ta valmistab, kas ta kirjutabki. Aga need on nii keerulised laused.“

4. 2. 4. Levinud märksõnad – ratsionaalsed või narratiivsed?

Kummaski intervjuus kumasid välja mõned märksõnad. Üheltpoolt võib öelda, et tegemist on lihtsalt tavapärase kinnistunud sõnavaraga, mis ikka inimestel on. Aga teisalt, alljärgnevaid nopped kirjeldavad hästi kummagi jutlustaja suunitlust. Sõnad, mida kõneleja kasutab, räägivad sellest, mis on talle olulised.

Peep Saare puhul olid need järgnevad:

„iga inimene oleks... praktiline... vajadus... kogemus... igatsus... motivatsioon...“

Meego Rummeli puhul aga:

„jagama... tekst... mõte... teadmine... küsimusega...“

Samas on oluline jääda ka allakirjutanu suhtes skeptiliseks, sest tegemist on nopetega. Ja kuigi need sõnad olid lausetes rõhutatud kohtadel ja näisid intervjuueeritavatele olulised, ei saa sellest tingimata väita, et need on ainuõiged tõestused kummagi kõneleja positsioonist. Praegusel juhul, intervjuude analüüsi peatükis, võtta neid pigem väikese argumendina.

4. 2. 5. Prohvetlik sõnum jääb vasakule või paremale?

Üks huvitav leid keset intervjuusid on kummagi intervjuueeritava arvamus „prohvetlikust sõnumist“. Kumbki kasutas seda mõistet iseseisvalt, ilma, et sellele oleks olnud mingigi viide küsimuses.

Peep Saar: *„Aga on ka hetki, kus tuleb kõneleda sellistel teemadel, kus esialgu ei ole tunnetatud vajadusi. Aga millest on vaja rääkida: mis on prohvetlikud inimese jaoks.“*

Meego Rummel: *„Alati ei pea lugema suurt teksti, et tulla sõnumiga. Prohvetliku sõnumiga samamoodi. See, mis on südames.“*

Kumbki neist räägib erandlikust kõnelemisviisist ja kasutab selle sõnastamisel definitsiooni: „prohvetlik sõnum“. Kui Peep Saar räägib, et olulised on tunnetatud vajadused (millest lähtub peaaesjalikult ka tema), siis ta ütleb, et mõnikord tuleb rääkida ka tunnetamata vajadustest. See tähendab - kui kõneleja on paremas äärmuses, tuleks tal anda ka koht vasakulpool olevatele jutlustele.

Meego Rimmel räägib tekstist lähtumisest. See on tema kalle. Siis aga ütleb, et alati ei pea lugema suurt teksti, et tulla sõnumiga. Mõnikord on selle asemel prohvetlik sõnum – see, mis on südames. Teisisõnu, see mis jääb informatiivse jutluse poolt vaadatuna teisele poolele.

Suuri järeltõlget on sellest veel vara teha, ent huvitava kombel tuli süvaintervjuust välja, et „prohvetlikku sõnumit“ võidakse kasutada kui märksõna, millega kirjeldatakse teistsugust lähenemist, kui on endal. See on justkui üks jutlustajate erialane sõnapaar, millega nad kirjeldavad oma positsiooni kommunikatsiooniteoorias.

4. 2. 6. Eneseanalüüs

Intervjuus oli küsimus: „Milliseid märksõnu kasutaksid, et kirjeldada oma kommunikatsioonistiili?“. Sellega lahkesid samuti mõned erinevused.

„Võib-olla mõnikord paatoslik... Rohkete arenguvõimalusi pakkuv. Loodan, et nende jutluste kohta võiks öelda ka autentne.., (Peep Saar)

„Alati veendunud kommunikaatorina, mida ma tahan öelda. Olen jõuline ka selle sõnumi edastamisel... Ütleme ka, et tänasel puhul piibliteksti lähedus. See võib-olla erinevate tekstide puhul erinev, aga kui ma olen peatükilt peatükile, siis on oluline tekstist tulenev mõte. Mida ma ütlen selle teksti kaudu. Täna puhul püüan olla pühakirja põhine.“ (Meego Rimmel)

4. 2. 7. Teise analüüs

Ja eelmisele küsimusele läks juurde küsimus: „Kuidas iseloomustaksid teist kommunikaatorit (kas siis Rimmelit või Saart)?“

Sellega ilmnes hästi, milliseid taotluseid arvas üks uuritavatest teisel olevat. Ühtlasi rääkis see vastus ka nende endi kohta. Sest paigutades teisi kuhugi, määrame sellega ka iseenda asukoha.

Peep Saar kirjeldas Meego Rimmelit sõnadega:

„Hästi intellektulaane. Lausekonstruktsioonid on läbi mõeldud. Võib-olla on nad tõesti nii läbi mõeldud, et on kirja pandud... Ma ei tea, kuidas ta valmistab, kas ta kirjutabki. Aga need on nii keerulised laused. Ma tean mõnda inimest, kes saab aru kui ta räägib ent ei mõista kui ta jutlustab. Aga see on intellektuaalne keel, milles ta räägib jutlustades...“

Sisu on kindlasit väga tugev... Võib-olla mitte nii väga isikut sisse toov. Alati ei anna seda isiklikku kogemust. Kuid alati paistab välja haritus, oma nägemus ja filosoofiline

maailmanägemine... Kui teda kuulan, siis on ta tark mees, kellel on mida äelda. Aga võib-olla on iseküsimus siis, et mis ma sellega teen.“

Kui asetada need mõtted käesoleva uurimustöö teoreetilise osa valgusesse, siis on selge, et Peep Saare arvates vastab Meego Remmel pigem informatiivsele jutlustajale. Tema kuulajaks on ratsionaalne inimene, kellele ta räägib intellektuaalses keeles – ja see tihti on elav kirjapildis. Tema sisu on tugev, sest info on ta peaväärtus. Aga nagu Saar ütles: iseküsimus, mis kuulaja sellega peale hakkab, kuidas see auditooriumi elusid muudab.

Meego Remmel räägib Saarest seevastu järgnevalt:

„Ma arvan, et ta on alati väga selge oma kommunikatsioonis. Ratsionaalsele arusaamisele suunatud. Ei mängi väga palju tunnetega, ning teeb sulle selgeks, mis asi on mis.

Ta on enesekindel, mõjub usaldusväärseks... Väga kaasaegne... Veenev.“

Lisaks sellele, et Remmel toob välja Saare omadusi, mis viitavad tema transformatiivsele lähenemisele (selge kommunikatsioon – peamõtte olulisus, keerukusest hoidumine, mõju olulisus ja kaasaegsus), tuleb siinjuures tähele panna ka muid elemente. Nimelt seda, et Meego Remmeli arvates on Peep Saar ratsionaalsele ja mitte tunnetelbaseeruvale inimesele suunatud. See tähendab, ka Saares on informatiivse kõneleja omadusi. Teine võimalik järeldus on see, et elude muutmiseks ei pea tingimata olema tunnetele appelleeriv.

Sama selge pole ka Meego Remmeli isik. Sest Saar kirjeldab teda lisaks eelpooltoodule järgmiselt:

„Kindlasti ka hästi siiralt läheneb ta... Ning on emotsionaalne, kindlasti. Kui ta seda on, siis see paistab välja... Need on kui hingekeelt puudutavad lood.“

Siin räägib Saar otsesõnol transformatiivsest eripärast, narratiivsusest – lugude jutustamisest. Ja emotsionaalsusest, mis Meego Remmeli kõnedes tulevat esile. Sellest võib järeldada seda, et kumbki uuritav pole pesuehtne kommunikatsioonistiili esindaja. Mõlemis on ka mingeid omadusi, mis sobiksid paremini hoopis teisele jutlustamisstiilile.

4. 3. Jutluste analüüs 6.mai teenistuse näitel

4. 3. 1. Teenistus

Nii 23. detsembri jõulujumalateenistus aastal 2006, kui ka 6. mai jutlus aastal 2007 on samasuguse teenistusliku liturgiaga. Salemi puhul on teenistus jätkuvalt fragmenteeritud paljudeks osadeks. On palved, piiblilugemisi, ühislaule ja tunnistusi koguduseliikmeilt. Risttee koguduse puhul on teenistus taaskord minimalistlik. Ja seda nõnda, et jutlus asetub kulmineeruvale kohale. Vahetult enne Risttee koguduse jutlust on lühike video (nagu kinofilmide *trailer*), mille eesmärgiks pingestada järgnevat kõnelemisprotsessi.

See viitab samale tunnusjoonele, mis jõulujumalateenistusel Ristteel (vt. 4. 1. 1.).

Transformatiivne teooria ütleb, et pearõhk tuleb panna ühele peamõttele ja Risttee kogudus kaldubki pigem sellesse äärmusesse. Salemi koguduses teenistusliku korra analüüs näitab aga, et kõik liturgilised elemendid on üheväärsed. Nagu sai järeldatud ka eelmises analüüsis (vt. 4. 1. 1.), siis selline pluralistlik lähenemine on informatiivse kommunikatsiooni tunnus.

4. 3. 2. Ruumiline kontekst

Kui eelmisel korral oli Tartu Kristlik Risttee Kogudus rentimas linna keskel asuvat *black-box*-stiilis Sadamateatrit, siis sel korral on teenistuspaiaks uus renditav hoone, raudteelaste maja (Näituse 26). Seda reklaamib kogudus oma koduleheküljel kui „Tartu kõige plahvatusohtlikumat paika“²⁸). Teenistust peetakse võimlasarnases saalis, kuhu mahub istuma ligi 70 inimest.

Salemi kogudus on jätkuvalt aadressil Kalevi 76, tunduvalt traditsioonilisema ja religioossema välimusega kirikuhoones.

Risttee kogudus on Sadamateatrist üle võtnud sellised elemendid nagu: videoprojektor, prožektorid ja bändivarustus. See viitab koguduse taotlusest olla funktsionaalsusele ja seega võib väita, et Risttee ruumiline kontekst on jätkuvalt transformatiivne. Salemi koguduse hoone on aga pigem traditsiooniline, viidates niimoodi rohkem meditatiivsele ja pigem pühalikule atmosfäärile.

²⁸ <http://www.risttee.ee>

4. 3. 3. Struktuuri eripära

Kui nüüd analüüsida täpsemalt kõnesid, siis paistab silma see, mis eelmises jutlusteanalüüsis kahe silma vahele jäi. Nimelt kõnestruktuurid ja nende erinevused. Kõigepealt Meego R Emmeli jutlus, mis joondub välja kui väga selge struktuuriga kõne.

Meego R Emmeli jutlus:

1. sissejuhatus
2. piiblilugemine
3. piibliselgitus
4. piiblilugemine
5. piibliselgitus
6. (vahepeal mõned tänapäevased näited)
7. piiblilugemine
8. piibliselgitus
9. üleskutse (5 küsimust kuulajale)
10. pöördumine Jumala poole
11. aamen

Põhiväidet otseselt esitatud pole. See kujuneb pigem piibliselgituste käigus kuni kõne lõpuni välja. Ja see saab sõnastatud viies küsimuses, mis jutlustaja kuulajale mõtlemisaineks annab. Huvitav on siinjuures see, et kõne viimane lõik ei ole mitte otsene pöördumine kuulaja poole (mis tavaliselt on veenva retoorika põhireegel), vaid hoopis pöördumisega kolmanda isiku, Jumala poole. Seejärel lõpeb jutlus „aameniga“.

Peep Saare jutlus:

1. sissejuhatus
2. probleemi püstitamine
3. visuaalne näide
4. argumendid (piibel on näitlikustav materjal)

5. visuaalne näide lõplikult
6. põhiväide
7. praktiline üleskutse (igaks järgmiseks päevaks)
8. emotsionaalne lugu
9. palve
10. aamen

Kui Meego Rømmeli jutlus oli rohkem piibliseletuslik, ekpositoorne, siis Peep Saare jutlus on sarnane jutlusele, mis ehitatud retoorikareeglite järgi. Ta on kasutanud on probleemi tõstatamist, mille ta lahendab põhiväitega. Samuti kasutab ta selle tarbeks visuaalset näidet. Esimeses pooles tõstatab see sama probleemi, mille ta kõne lõpus lahendab. (See nõuanne pärineb teatriteadusest, Stanislavski soovitudest: „kui esimeses vaatuses tuleb lavale püss, peab see viimases vaatuses pauku tegema.“²⁹).

Struktuur on pigem retooriline kui homileetiline ka selle poolest, et Saar kasutab oma kõne lõpuosas paatost. Punkti ei pane jutlusele mitte pöördumine Jumala poole, vaid üks emotsionaalne lugu väikesest lapsest. See saab koguni aplausi.

Võrreldes kahte kõnestruktuuri, on selge, et nad jälgivad teatuid malle. Meego Rømmeli jutlus on sarnane piiblitunnile, kus õpetatakse ja selgitatakse pühakirja teksti. Peep Saare jutlus sarnaneb aga ärgituskõnele, mis kuulub transformatiivse kommunikatsiooni alla.

4. 3. 4. Kontakt pühakirja tekstiga

Kõne algusosas on kummalgi kõnel sissejuhatus, kumbki küllaltki tagasihoidlik (erinevalt jõulujumalateenistuse jutlustest). Kummagi kõneleja eesmärgiks on olnud kokkuvõtte eelmistest nädalatest. Ilmselt tuleneb see sellest, et mõlemad kogudused on parasjagu oma seeriajutlustega poole peal ja seekordsed kõned on jätkuks varasematele jutlustele. (Meego Rømmel peab 13. osa Apostlite tegude raamatust. Peep Saar peab neljanda ja ühtlasi viimase osa teenimisest).

²⁹ Stanislavski, K. (1955). Näitleja töö endaga. Eesti Riiklik Kirjastus.

Mis puudutab sissejuhatuse nõuet luue auditooriumiga kontakt, siis erinevus kahe kõne vahel on see, et Rimmel on järjekordselt kasutamas selleks piiblit. Ta loeb kohe kõne alguses ette terve peatüki Apostlite tegude raamatust. Ja nagu ilmnes ka eelmises analüüsis, viitab selline lähenemine informatiivsele jutlustamisviisile.

4. 3. 5. Suusõnaline või tekstiline

Sel korral on mõlemad kõned suulised. Helisalvestuse ja transkriptsiooni põhjal võib oletada, et Peep Saar on kasutanud abivahendina mõningasi märkmeid, kus peal kõne selgroog. Meego Rimmel kasutab seevastu lühikonspekti, mille ta ühtlasi jagab hiljem kogu kuulajaskonnale laiali.

Kuid nagu ka Peep Saar oma intervjuus kinnitas, näib olevat Rimmeli stiil, olgu see siis suuline või kirjalik, alati väga struktureeritud ja loengu-tüüpi. Kuigi tekstilisust on sel korral kraadivõrra vähem kui jõulujutluses, eristuvad need kaks kõne keelelaadi poolest jätkuvalt. Meego Rimmeli kõne on kui vestlus loengusolijatega. Peep Saare kõne on oma keelelaadilt lihtsakoelisem - nagu ta suhtleks võrdväärse partneriga. Selline positsioneerimine jaotab nad jätkuvalt eri tüüpi kommunikatsioonistiilide hulka. Risttee transformatiivse, Salem informatiivse alla.

4. 3. 6. Mina-kesksus

Üks analüüsitavaid valdkondi oli kõneleja mina-kesksus. Kui see jõuliselt silma peaks paistma, on tegemist transformatiivse jutlustamisega. Kui aga peaks esile tõusma kolmanda isiku vaatepunkt, umbisikulisus, siis on tegemist transformatiivse jutluse tunnusega.

Kui lugeda kokku isikulised sõnad Meego Rimmeli jutluses, tuleb välja, et mina-vorme esineb 31 korral. Neist temale endale viitavaid sõnu on 22, piiblile viitavaid 3, ja ülejaanud 6 on kellesti teisest (nt. oletatav kuulaja).

Kui lugeda kokku isikulised sõnad Peep Saare jutluses, siis mina-vorme on temal 172. Neist 101 korral on tegemist viidetega iseendale, 60 korral on see kellegi piiblitegelase tähenduses ja ülejäänud 11 korral on kellestki teisest (nt. onu Pets).

Jõulujumalateenistusel oli Saar samuti tunduvalt isikut-kasutavam. Muutunud on aga see, et sel korral on isikulisi sõnu võetud rohkelt ka piiblist.

Mina-kesksust analüüsid, võib öelda, et tegemist on järjekordse kategooriaga, kus Saare jutlus kaldub pigem transformatiivse jutlustamisstiili poole. Sest see ütleb, et isiklik lähenemine on vajalik, et jõuaks kellegi isikliku elumuutuseni.

4. 3. 7. Jutustus ja selgitamine

Vaadeldes narratiivsuse ja ratsionaalsuse paradigma (vt Lisa 2.), paistab silma see, et jätkuvalt kumbki jutlus eristub. Peep Saare kõnes on rohkem lugude jutustamist. Meego Rummeli kõnes on rohkem selgitusi.

Meego Rummeli kõnes oli 4 lugu (540 sõna). Peep Saare kõnes oli 8 lugu (ligi 2000 sõna). Rummeli kõnes katsid lood 16%. Saare kõnes oli lugude maht 42%. Siinjuures olgu veel märgitud, et piiblitstaate oli Meego Rummeli kõnes 10% ulatuses, Peep Saare kõnes 7%³⁰ ulatuses. Ülejäänud osa, Rummelil 74% ja Saarel 51%, oli selgitav kõne.

Jäänud sarnane tendents, mis jõulujumalateenistusel. Peep Saar läheneb narratiivselt

4. 3. 8. Nähtavad ja nähtamatud argumendid

Argumentatsioon on kummalgi jutlusel iseloomulik. Meego Rummel kasutab oma väidete toetamiseks piiblitõlgendust ja inimeste vaimulikke kogemusi.

Peep Saar aga on sel korral toonud sisse järjekordse nähtamatu argumendi, visuaalse näite. Selleks on õhupall. Kõne algusosas ta puhub selle täis, näidates sellega inimese minakesksust. Kõne lõpuosas ta laseb õhu tõrts-tõrtsu haaval lörri ja viitab sellega alandumise kasulikkusele.

Nii nagu eelmisel korral, nii ka sel korral, on Saare kõne argumentatsiooni osas pigem transformatiivse stiiliga. Rummeli kõne aga informatiivne.

4. 3. 9. Kõne sisu

Pikemaajalises perspektiivis on mõlemad jutlused praktilised. Meego Rummel peab vajalikuks seda, et inimene õpiks kuulma Püha Vaimu häält. Peep Saar seda, et iga liige läheks ja teeniks hoolimata selle teenimise hinnast.

Kui aga analüüsida kõne üleskutse osa, kus tavaliselt kõne sisu ilmneb kõige paremini, tuleb esile see, et kahe jutluse vahel toimub järjekordne lahknemine. Peep Saare jutlus annab selged

³⁰ Piiblitstaatide marginaalsust Peep Saare kõnes näitab tegelikult ka see, et pooled neist tsitaatidest olid keset lugusid. Nõnda siis on see 7% veelgi vähemmarkeeriv.

üleskutsed, kuupäevad ja kellaajad, kuna keegi saab teenima minna. Meego Rimmel esitab seevastu viis küsimust, iseseisvaks mõtisklemiseks. See viimane viitab rohkem ratsionaalsele kommunikatsioonile, kus esmajoones oodatakse inimese mõtlemise tulemusel tehtud otsust, ja alles siis käitumise muutust.

Samuti kinnitusid sellega intervjuudes väljaöeldud mõtted eesmärgistatusest. Peep Saar ütles: „*mingi hetk tuleb panna rõhuasetus ühele asjale...*“. Seda lubadust ta ka täitis, viies kogu seeria lõpp-punkti kui ütles: „*mine ja teeni*“.

Meego Rimmel oma jutluse ainueesmärgi intervjuus üheselt ei kehtestanud ja see väljendus ilmekalt ka tema kõnes. Ühe rõhuasetuse asemel esitas ta viis küsimust, ühtlasi on see tihe nähtus informatiivse jutlustamise juures.

4. 3. 10. Rahuldamata vajadused

Risttee koguduse kommunikatsioon on suunatud inimeste vajadustele. Intervjuus jaotas pastor Peep Saar selle omakorda tunnetatud ja tunnetamata vajadusteks. Kui selle teadmise valgel vaadelda tema peetud kõne, siis juba kõne algusosas võib näha, kuidas ta ongi appelleerinud kuulajate vajadustele. Esiteks läbipõlemishirmule, siis töemotivatsioonile. Kõne teises pooles toob ta aga sisse ka tunnetamata vajaduse, inimese soovi olla enam kui varem (see oli: olla Jumala silmad, käed ja jalad).

Ka Salemi koguduse kommunikaator Meego Rimmel puudutab oma kõnes inimlikke vajadusi. Eeskätt inimese soovi leida Jumalat ja saada teada tema tahet. Kui aga vaadelda kõnestruktuuri (vt 4. 3. 3.), siis selle põhjal võib väita, et kuulaja Jumala leidmise vajadus oli tema jaoks pigem sekundaarne. Olulisem oli inimese vajadus mõista piiblit paremini.

Rahuldamata vajaduste poolest on Peep Saar oma kõne üles ehitanud pigem transformatiivselt, Meego Rimmel informatiivselt.

4. 3. 12. Märksõnade esinemine kõnes

Intervjuu analüüsis sai välja toodud mõned märksõnad, mida kumbki kommunikaator oma kõnelemise juures oluliseks pidas.

Meego Rimmeli puhul olid need: „*jagama... tekst... mõte... teadmine... küsimusega...*“.

Peep Saarel: „*iga inimene oleks... praktiline... vajadus... kogemus... igatsus... motivatsioon...*“.

Need märksõnad leidsid kajastamist ka kummaski kõnes. Nimelt rääkis Meego Rimmel juba jutluse algusosas pühapäevahommikusest intervjuust, kus ta *jagas* mõtteid. Veel tõi ta oma kõne sisse oma *mõtted* Eesti-Vene konfliktist ja viimaks esitas *küsimusi*. Need informatiivse kõneleja märksõnad kinnitasid mitte ainult intervjuus, vaid ka kõnes, et Rimmel on pigem informatiivne kõneleja.

Ka Peep Saare kõnest võib leida mõtteid ja lauseid, mis kinnitavad iseloomulike märksõnade olemasolu. Ta alustab oma kõne *praktilise* valuküsimusega läbipõlemisest. Rõhutades teenimise *vajadust* ja mitmel korral annab õhupalli-näitega visuaalse *kogemuse*. Ka analüüs märksõnade nurga alt näitab, et Peep Saar taotleb olla transformatiivne jutlustaja.

4. 3. 13. Enese sõnul – on see tõene?

Üks viimaseid kategooriaid, mille põhjal 6. mai jutlust analüüsiti, oli intervjuuküsimuse „Milliseid märksõnu kasutaksid, et kirjeldada oma kommunikatsioonistiili?“ vastuse vettpidavus peetud kõnedes.

Peep Saar arvas, et tema sõnavõttud kipuvad olema paatoslikud, rohkete arenguvõimalustega ja autentsed (ehk vahetud, siirad).

Meego Rimmel pidas enese juures isikupäraseks seda, et ta on alati veendunud, mida öelda tahab ning seejuures on oma sõnumi edastamisel jõuline. Pannes seejuures esikohale pühakirja tekstist tulenevat mõtet.

Kummagi kõneleja arvamus iseendast kumas läbi ka kõnedest. Peep Saare lõi oma jutlusega kuulajale arenguvõimalusi ning oli rohkete isiklike näidetega vahetu ja siiras. Meego Rimmeli selged seisukohad Eesti-Vene teemadel näitasid, et ta on oma seisukohtades ühtlasi nii veendunud kui jõuline. Eelkõige aga pühakirja tekstist lähtuv.

4. 3. 14. Teine arvab – on see tõene?

Viimane analüüsitud kategooria oli intervjuuküsimuse „Kuidas iseloomustaksid teist kommunikaatorit?“ vastuste võrdlus kõnedega. Kuigi kumbki analüüsitud kõneleja polnud teadlik, millised on täpselt need kaks võimalikku teoreetilist lähtepunkti, mille põhjal neid analüüsitakse, kirjeldas Peep Saar Meego Rimmelit kui informatiivset kõnelejat. Ta arvas, et Rimmel on hästi intellektuaalne, tarka muljet jättev ja rikkaliku sõnumiga.

Meego R Emmeli kirjeldus Saare kohta oli aga kaheti-järeldatav. Tema väide, et Saar tunnetele ei mängi, vaid on suunatud mõtleivatele inimestele, kaldub pigem informatiivse kõneleja kirjelduse hulka. Samas pidas ta Peep Saart väga veenvaks ja praktilise sõnumiga kõnelejaks. Need aga on pigem elumuutva jutlustaja peaväärtused.

Ja kui vaadata, millised olid nende 6. mai kõned, siis tuleb välja, et kummagi arvamused peavadki paika. Näiteks Meego R Emmeli käsitus varakristliku seltskonna inimtüüpidest (), sõnamängud ümber vastuolude-temaatika (vastuolu deemonlike jõudude, Jumala plaani ja iseendaga) ning viimaks küsimused viie eri nurga alt, on musternäidiseks heast informatiivsest kommunikaatorist.

Samuti oli Peep Saare kõne praktilise rõhuasetusega, nagu tema võrdluspartner oli ka oletanud. Ja kuigi kõneleja veenvust on raske mõõta, saab oletada tema kõnestruktuuri, lõpuosas kerkinud spontaanset aplausi ja järgmise nädala teenimisprojektide populaarsuse põhjal, et kõnelajana oli ta veenev küll.

Mis aga puutub emotsionaalsuse mitte-esinemisesse, siis seda siinkohal ei ole analüüsitud. Emotsionaalsus on raskesti mõõdetav, pole veel avastatud olemas tunnete skaalat, mis näitaks, milline kõneleja on emotsionaalne ja milline mitte.

Siiski, ka selles viimases analüüsikategoorias kattusid nii Meego R Emmeli kui Peep Saare arvamused käesoleva uurimustöö koostajaga.

Kategooria „Teine arvab“ kinnitas seniseid hüpoteese, et Risttee koguduse pastor Peep Saar on nii oma taotlustelt kui ka tegelikkuses transformatiivne jutlustaja ning Meego R Emmel on oma taotluste ja tulemuste poolest informatiivne kommunikaator.

5. Diskussioon ja järeldused

Kõiki kolme eelnevat analüüsi kokku võttes võib kinnitada hüpoteesi, et Tartu Kristliku Risttee Koguduse kantslikommunikatsioon on pigem transformatiivne ja Tartu Salemi Baptistikoguduse kommunikatsioon informatiivne. Peep Saar on jutlustajana lähtuv küsimusest: kuidas saan ma kõnelejana muuta kuulajate elusid nii nagu piibel seda õpetab? Meego R Emmeli intervjuu ja kõnede analüüs aga näitab, et jutlustajana on tema jaoks oluline selgitada lahti, mida ütleb piibel. Eelkõige kuulajat informeerida, teda õpetades ja mõtlema pannes.

Iseloomulikke jooni neile teooriatele oli nii teenistuslikus korras, ruumilises paigutuses kui pühakirja kasutamiskiisides. Samuti näitas suusõnalisus, mina-kesksus, jutustav hoiak kui ka nähtamatud argumendid, et Peep Saar kaldub pigem transformatiivse jutlustamise poole. Ning tekstiisus, umbisikulisus, selgitav hoiak ja nähtavad argumendid sellele, et Meego R Emmel hoiab pigem traditsioonilist jutlustamisparadigma, informatiivset lähenemist. Kahe viimase kõne analüüsis tuli välja ka selliseid elemente, mis jõulujumalateenistuste puhul jäid märkamatuks. Näiteks 6. mai kõne struktuur oli kahel kõnel selgelt eristuv, Salemil rangelt piibliseletuslik, Ristteel ärgituskõne sarnane.

Ka kõne peamõtteist ning illustreerivatest näidetest võib saada aimu, millistel teoreetilistel alustel kommunikaator seisab. 6. mai jutlus tõi selle veelgi selgemalt esile, Risttee koguduses kasutatakse laialijagatavate konspektide asemel visuaalseid näiteid. Ilmselt üheks kõige selgemaks indikaatoriks informatiivse jutluse puhul oli see, milline osakaal on piiblil. Transformatiivse jutluse puhul aga see, et selles väljendus inimese tervik-vajadustest lähtuv mõtteviis.

Süvaintervjuude analüüs tõi esile kommunikaatorite senised taotlused. Üheltpoolt kumbki kõneleja kinnitas oma eesmärgi: kas õpetada või elu muuta, aga teisalt toimus ka hägunemisi. Näiteks kuidas mõista veenvust? Kas see on ainult transformatiivse jutlustaja tunnus või on see soovituslik ka informatiivsele jutlustajale. Selgus, et mitte ainult veenvus, aga ka emotsionaalsus on ka informatiivse jutlustaja puhul täiesti võimalikud.

Mõningaid järeldusi senistest uurimustulemustest võiksid ilmselt paljude koguduste jutlustajad teha. Täiesti võimalik on nimelt see, et kõnelejate jaoks on läbi mõtlemata see, kuidas kommunikatsiooniprotsess toimib või mis võiks kantslikommunikatsiooni eesmärk täpsemalt olla. Ilmselt siis oleksid ka tulemused neile endile meelepärased. Sest teades eesmäärke, valitakse vahendeid.

Ning tegelikult seab käesolev uurimustöö väljakutse ka sekulaarsetele kõnelejatele. Nimelt, kuidas peaksid kooliõpetajad ja õppejõud oma loenguid andma? Kas tingimata informatiivselt, või ehk oleks õpilaste endi arengu huvides mõistlik lähtuda ka transformatiivsest kommunikatsiooniteooriast? Sarnasusi kooli ja kiriku vahel on palju.

Laiema diskussioon saab alata ka selle ümber, milline võiks olla kirikukommunikatsioon suures plaanis, mitte ainult kantslist kuulajaskonnani, vaid kogu teenistuslik kord. Kas oleks võimalik lisada, vähendada või muuta mõningaid liturgilisi elemente, et selgemalt tuua esile piibli sõnum tänapäevas? Või veelgi laiemas pildis vaadates - kas kogudustel on mingeid võimalusi, kuidas olla transformatiivsem ühiskonnas, mitte lihtsalt kirikussetulijate seas. Milliseid elumuutvaid sõnumeid saadab kirik ühiskonda? Allakirjutanu arvamus on, et senimaani ei ole mitte ainult jutlustamistraditsioon, vaid kogu kirikukommunikatsioon olnud pigem informeeriv. Küll aga oleks (nii baptistikoguduste kui teiste) koguduste juhtidel võimalik võtta käesolevast uurimustööst praktilisi nõuandeid, kuidas muutuda kas siis rohkem informeerivaks või transformeerivaks.

6. Kokkuvõte

Uurimustöö eesmärgiks oli selgitada välja, milline on ratsionaalne ja transformatiivne teooria koguduste jutlustes ja kas jutlustajate endi sõnastatud eesmärgid lähevad nendega kokku. Uuriti kahe sarnase ajaloo ja teoloogiaga kogudust Tartus, täpsemalt nende jutlustajaid. Analüüsiti, milline on Tartu Salemi Baptistikoguduse ja Tartu Kristliku Risttee Koguduse kantslikommunikatsioon. Analüüs toimus kolmes etapis: jõulujumalateenistuste võrdlev analüüs, süvaintervjuude analüüs ja 6. mai jutluste analüüs.

Kuna Risttee kogudus on Salemi koguduse tütar kogudus (sealt hiljuti välja kasvanud), siis oli uurimiseelne hüpotees see, et nii ratsionaalne kui transformatiivne kantslikommunikatsioon on Eestis olemas. Ning esimese analüüsi lõpus leidis kinnitust see, et Risttee kogudus kaldub transformatiivse teooria poole ja Salemi kogudus informatiivse teooria poole.

Sellest järgmine hüpotees aga seadis küsimuse alla selle, kas jutlustajad ise on üldse teadlikult kõnelevad nii nagu nad kõnelevad. Kas Meego Rimmel on taotuslikult informatiivne ja kas Peep Saar on taotuslikult transformatiivne.

Analüüs süvaintervjuude üle näitas, et teadlikkus on täiesti olemas, taotlusi sõnastati küll pisut erinevalt, ent lõpp-eesmärgid olid kummalegi kõnelejale teada. Meego Rimmel sõnastas oma eesmärgid informatiivse, Peep Saar transformatiivse kõnelejana.

See aga jättis lahtiseks küsimuse, kas nende öeldu läheb ka nende endi kõnelemispraktikas kokku kahe teoreetilise lähenemisviisiga. Sellest ka kolmas analüüs, kus võrdluse all oli kaks seeriajutlust. Võrdlusesse oli kaasatud kõik varasemad uurimustulemused ning analüüs lopes järeldusega: Risttee koguduse jutlustaja Peep Saar on nii oma taotlustelt kui ka tegelikkuses transformatiivne jutlustaja ning Meego Rimmel on oma taotluste ja tulemuste poolest informatiivne kommunikaator.

Ühtlasi kirjeldab sellega uurimustöö ehedalt seda, milline on retoorika tänapäevases kirikukeskkonnas ega räägi mitte ainult retooriliselt maastikust, vaid ka kommunikatsiooni muutuvatest eripäradest. Kahe Tartu koguduse jutlustajad olid siinjuures kui näited sellest, millise eesmärgiga ja kui suutlik on kirik oma lahutamatus keskkonnas, ühiskonnas.

7. Lisad

Lisa 1.

Ratsionaalse ja transformatiivse jutluse eripärad

	Ratsionaalne	Transformatiivne
Eesmärk:	Õpetada	Muuta elu
Subjekt:	Mälu	Käitumine
Inimesekäsitus:	Intellektuaalne	Terviklik
Rõhuasetus:	Informatsioon	Presentatsioon
	Sõnum	Sõnumisaaja
Kom-osapooli on:	1	2
Mis on kuulajal:	Ratsionaalne vajadus	Palju rahuldamata vajadusi
Sõnum:	Piiblit selgitav	Elu selgitav
Presentatsioon:	Kirjatäheline	Suusõnaline
Keskkond:	Koolitus	Avalik üritus
Oodatud on:	Õppija	Kõik
Täiuslikkus sõnumis:	On olemas	Pole olemas
Põhitees:	≥ 1	1
Tagajärg:	Piiblit mõistev inimene	Piibellikult elav inimene

Lisa 2.

Ratsionaalse ja narratiivi maailma paradigma

	„Ratsionaalse maailma” paradigma	„Narratiivi” paradigma
1. Inimene on...	ratsionaalne olend	jutustaja
2. Me kommunikeerume ja teeme otsuseid...	vastavalt argumentidele	vastavalt headele põhjustele
3. Otsustamine on dikteeritud...	situatsiooni poolt	ajaloo, biograafia, kultuuri ja isiksuse poolt
4. Mõistuspärasus on paika pandud...	teadmise, suutlikuse ja oskuse poolt	inimeste kui narratiivsete olendite poolt
5. Maailma tajutakse...	mõistatuste kogumina	lugude kogumina
6. Lahendus/tähendus tekib...	analüüside ja arutluskäikude	headest valikutest
7. Me õpime läbi...	kirjelduste ja identifitseerimise	Järelemõtlemise

Walter R. Fisher, Narrative paradigm, „Communication monographs” (lk 51)

Lisa 3.

Tekstilise-Suusõnalise kommunikatsiooni erinevused

Tekstiline	Suusõnaline
Kommunikatsiooni tempo on aeglane	Kommunikatsiooni tempo on kiire
Lugeja valib kommunikatsiooni kiiruse (lugeja käes on kontroll)	Kõneleja valib kommunikatsiooni kiiruse (kõneleja käes on kontroll)
Lugeja saab loetud materjali korduvalt üle lugeda	Kuulaja peab hoidma kõnelejaga järge
Kommunikatsioon on lineaarne	Kommunikatsioon on ajutine (siin ja praegu)
Üldjuhul on kommunikatsioon ette planeeritud ja organiseeritud	Üldjuhul leiab kommunikatsioon aset ette planeerimata, spontaanselt
Tekst on kestev	Tekst on ajutine
Kujutletav auditoorium	Reaalne auditoorium, kellega parasjagu on side
Monoloog	Dialoog
Kompaktne ja reeglitega määratletud	Tükeldatud ja kordav
Kirjavahemärgid on pildis	Kirjavahemärgid on helis
Lugejapoolne huvi on eeldus	Kuulajas peab huvi tekitama ja säilitama
Laused on lihtsamad, aga pikemad	Kõne struktuur on keerukam, aga laused lühemad
Sõnavara on konservatiivne	Sõnavara kaldub olema innovatiivne
Keerukamad sõnad	Lihtsad ja konkreetsed sõnad (vähem silpe)
Nii minevikulisi kui olevikulisi sõnu kasut.	Pigem on kasutusel olevikulised sõnad
Formaalne ja umbisikuline	Tavaline on isiklik toon
Eesliiteid on palju	Sidesõnu on palju

David M. Brown, Written-Oral Distinctions, "Transformational Preaching" (lk 184-185)

Lisa 4. Jutluste transkriptsioon

Järgnevalt on ära toodud mõlema jutluse transkriptsioon. Sellele on lisatud sulgudes ja kaldkirjas märkuseid, mis kirjeldavad kommunikatsiooniprotsessi täpsemalt.

Samuti on ära toodud lühidalt kõnesituatsioon, tema paigutus jumalateenistuses ning orienteeruv auditooriumi suurus.

Värviliseks on tehtud piiblitsitaadid. Selle osakaalu tähtsus tuleb analüüsimisele diskussiooniosas.

Lisaks transkriptsioonile on jutlused olemas ka lisades. Üks videosalvestusena DVD peal (vt Lisa 5.) ja teine helisalvestina CD peal (vt Lisa 6.)

Lisa 4. 1. Peep Saar – „Jõulud on enam kui...”

Jutlus on peetud 24.detsembril Sadamateatris.

Kell 17:29-17:55.

Auditooriumi moodustavad ligikaudu 100 inimest.

“Jõulud on enam kui...”

(Soololaul “Oh jõuluaeg” on lõppenud.

Jutlustaja Peep Saar kõnnib lavale, kus taustal kaks videoekraani, laest allarippuvad linad, nõudega kaetud söögilaud, diivan ja jõulukuusk, mille all kingid. Keset lava on taburett, millele kõneleja aeg-ajalt istub.

Kui ta lavale astub, tõstab ta esimese asjana noodipuldi eest. Tal on põse küljes pisike mikrofon.)

Kui ma olin 14- või 15aastane, siis tuli Tartusse kõige kõrgemast soost isik, keda mina olin oma elus sees näinud. Ja see oli Rootsi kuningas Gustav Adolf II. Ja mina mõtlesin, et mis mul paremat teha, kui lähen vaatama seda Gustav Adolf teist.

Ja kui te mäletate, siis TÜ taga on üks kuju: Gustaf Adolf... ülikooli rajaja. Gustaf Adolf II. Mitte Gustav Adolf II tuli Tartusse, aga tema kuju tuli avama teine Rootsi kuningas, kes ta praegu on, tuli Tartusse.

Ühesõnaga, mõtlesin, et lähen vaatama teda.

Ma mäletan seda, et istusin seal 3 tundi seal, seal oli üks roheline prügikast, kükitasin 3 tundi prügikastil, sest kuskil mujal ei olnud kohta. Kuskilt mujalt ei olnud võimalik näha seda kuju ja seda kuningat. Ja lõpuks peale 3 tundi ootamist oli juba näha, et autod hakkavad tulema ja kuningas tuleb. Ja ma mäletan, et mu jalad olid selleks ajaks täiesti krambis.

Ja kõige hullem on küll, nagu te teate, et peab ootama ja siis peab vetsu minema. Aga sa tead, et sa ei tohi sealt prügikasti pealt ära minna, sest niipea kui sa sealt pealt ära läheb, tuleb keegi teine sinusugune sinna asemele. Ja kõik see aeg, mis sa oled oodanud ja kuningat tahtnud näha, on mõttetu.

Nii et ma kannatasin seal selle paar tundi ära ja ma nägin korraks selle kuninga ka ära. (*Istub toolile*). Nii et see on vist kõige kõrgemast soost isik, keda mina olen näinud. Ma ei tea, kas sa oled ka kuningat näinud või veel kõrgemat inimest näinud.

Aga kui me mõtleme, siis alles Eestis käis maailma praeguse hetke kõige mõjukam inimene, kelleks on Georg Bush. Ja mäletate seda meediahüsteeriat, mis käis sellega kaasas? Et kus räägiti kõikidest liikluspiirangutest kaks nädalat ette ja taha. Ja vaatasin tagasi neid ajalehtede pealkirju, mis olid. Kõik liikluspiirangud, mis olid. Või et lennuliiklust ei toimu. Või kui on, siis väga suure hilinemisega. Ja mäletate, et terve hotell pandi kinni ühele inimesele ja saatjaskonnale ja vähe sellest. Eesti politsei pani ka ühe hotelli kinni kui te mäletate.

Ja kujutate ette, kõik George Bushi autot, limusiinid, kui ma ei eksis, siis identsed, mõlemad kaheksa tonni ja kõik tema saatjaskonna autod sõitsid eraldi lennukiga siia.

Ühesõnaga, igavene trall ja pillerkaar käis siin selle presidendi külaskäigu ümber.

Mina George Bushi elu sees ei ole näinud, aga ma arvan tõesti, et tegemist on tõesti toreda inimesega ja võib-olla tahaks teda täitsa näha... (*tõuseb aeglaselt toolilt püsti*)

Aga kui me mõtleme, siis maailma kõige tähtsam, või kõige mõjukam inimene käis Eestis. Ja kui me mõtleme jõuludele, siis tegelikult me jõulude ajal tähistame ka seda – väidetavalt vähemalt – et tuli Jumal, tuli maa peale, sündis, külastas seda maailma. On ju nii?

Aga kui me mõtleme jõuluevangeeliumile, mida ka Toivo meile siin ka luges, siis limusiinid, saatjaskond ja hotellid on seal täitsa puudu. On ju üks väike lihtne laut, sõim ja paar karjast ja selline tegevus. Selline toimumine, mis ei viita millelelegi suurele.

Ja kui me mõtlesime tänasele jutule ja sellele, mida teile öelda, siis me mõtlesime, et nii tihti me oma elus meil endal, kõigil – jõulud muutuvad milleks?

Olgu see siin elutuba, kus saame perega koos olla või jõuluõhtusöök või kingitused või lihtsalt tore aeg. Me võime olla kristlased aastaid ja võib-olla mul endal hakkab tuhmuma jõulude tõeline sügav tähendus.

Ja võib-olla sa ei ole kristlane ega tea, mida sellest usuasjast arvata, siis sinu jaoks on üldse üks tore püha. Kus saab olla ja istuda ja tööl mitte käia. Ja mõnikord ka kingitusi saada, kui sa oled lapselikuma meelega. Kõik need on toredad asjad.

Aga me mõtlesime, et kõik need ja täna, kui me tahame mõista, mis täna on jõulud, siis me peaksime alustama ühest asjast. Ja see on: et me inimestena oleme väiksemad kui me arvata oskame.

Ja ma ei tea, kus sina tunnend end kõige väiksemana, või mis hetkedel. Mina tunnen nendel hetkedel kui ma taaskord oma koeraga jalutamas olen. Meil on metsas üks selline lagendik, kus ma alati seisatan kui õhtu on. Sest seal lagendiku peal on näha see tähistaevas ja tähed paistavad, siravad. Ja seal ma vaatan alati paar minutit neid tähti ja ma ei saa enne ära liikuda (*istub toolile*) – ja ma tunnetan, et on midagi suuremat kui mina. On midagi palju mõõtmatumat kui mina. Ja kui Jumal kuskil on nähtav minu meelest, siis on see siis kui me vaatame taevasse.

Üks tark mees on öelnud, et taevas – universum, universum on kui tahvel, mille Jumal meil jätnud on. Mis ütleb vaid ühe sõnumi: mina olen suur.

Ja ma mõtlesin, et jõulud on küll kodune püha, aga enne kui me siia jõuame, viiksin ma meid väga kaugele-pikale teekonnale. Lähme vaatame natuke universumit. Lähme vaatame, mis seal toimub. (*tõuseb püsti*)

Ma ei tea kui palju aega on läinud mööda sellest, kui sa õppisid viimati füüsikat või astronoomiat. Minul on väga palju mööda läinud sellest ajast. Nii-et võib-olla kõik terminid ei ole tuttavad, ja ma ei ole ise ka mingi teadlane. Ma õppisin küll reaalteaduseid, aga mu

professor ütles mulle, et sina ei ole mitte mingi matemaatik, ega ka mitte mingi füüsik. Nii et ma ei seisa teie ees kui ekspert, vaid kui lihtsalt inimene, kes on googles palju käinud ja otsinud ja lugenud.

Nii et, nagu te teate, me elame maakera peal. Ja me vaatame maakera pilti (*maakera foto ilmub ekraanile*). Näete, maakera näeb atmosfäärist kõrgemale tõustes selline. Hästi ilus, sinine, taevast vaadates. Ja see on meie kodu. Meie oleme praegust selle kera peal. Ja see on, mida me armastame.

Kas te teate – maakera on osa sellest päikesesüsteemist. (*ekraanidele ilmub pilt päikesesüsteemist*) Ja päikesesüsteemi pilti võite nähta, kui te olete ära unustanud. Siis vahepeal, me teadsime, mitu planeeti on päikesesüsteemis – praegu enam me nii kindlad ei ole. Teadlased vaidlevad selle üle. Kas meil on ikka üheksa või rohkem-vähem. Aga näete, see suur on päike. Ja need planeedid kusjuures ei ole õige suurusega, tegelikult on päike veelgi suurem ja planeedid veel väiksemad.

Aga näete, servast kolmas oleme meie, maakera. Ja päike on nii suur võrreldes meiega. Või näiteks Plutoga, mis on seal taga nurgas.

Kosmos on nii suur asi! Et seda ei mõõdeta kilomeetrites. Nagu te teate, on selle mõõtmiseks valgusekiirus. Ja kui te mäletate, siis valgusekiirus oli 300 000 kilomeetrit sekundis. See on isegi kiirem kui Audi-fännklubi Haapsalu kiirendusvõistlusel. 300 000 km/sekundis! Sellega jõuab ma-ei-tea-mitu-korda ühe sekundi jooksul maakerale ringi peale teha.

Ja teate, päike asub maast 8 minuti kaugusel. Valgus jõuab kaheksa minutiga! Nii et kaheksa minutit peab valgus kihutama, 300 000 km sekundis, enne kui ta saab jõuda maale. Ja kui Plutoni tahame jõuda, siis sinna jõuab valgus 5 ja poole tunniga. Nii et me näeme tegelikult meie päikesesüsteem on päris suur. 11 tundi valgust kihutab ühest otsast teise.

Ja see ei ole kõik muideks. Meie päikesesüsteem asub sellises kohaks, mille nimeks on galaktika. Mille nimeks on linnutee galaktiga, teate küll. Ja me mõtleme, et aru saada, kui suur on see koht, kus me elame. Maakera. Siis teeme sellise lükke, et lükkame 11 tundi kestva valgusetee konna, nii väikseks kokku nagu on see 20-sendine münt. (*näitab näppude vahel olevat münti*) Teil kõigil on 20-sendine münt olemas.

Ja me lükkame selle 11tunnise valguse siia, ja see liigub ühest otsast teise 11 tundi. Ja me asetame selle suuremasse süsteemi, milleks on linnutee galaktika. Ja me vaatame järgmist pilti ning ma näitan teile, kus me asume. (*ekraanile ilmub pilt galaktikast*)

Ja päike on linnutee galaktika ja päike on kuskil seal väikene täpikene, mida näha ei ole. Ja selle linnutee galaktika läbimõõt on 100 000 valgusaastat. 100 000 aastat peab valgus kiirustama, et jõuda ühest otsast teise.

Ja kui me selle asetame Tartust Hispaania-Portugali rannikuni välja, siis see on umbes see vahemaa, kui paneme sinna vahele 20-sendise mündi. Siis nii väikene on meie päikesesüsteem selles galaktikas.

Tartust Portugali rannikuni, pannes sinna 20-sendise kui 11 tunnise valguse liikumise, siis nii pikk on linnutee galaktika. Ja sinna me kaoksime ära. Ja lisaks see ei ole veel kõik.

Vaid lisaks sellele oleks veel 25 kilomeetrit kõrge oleks selles mastaabis. Nii et kolm korda kõrgemal kui lennuk lendab. Kuskil selles hiiglaslikus vahemaas oleks meie väikene mündikene, meie väikene päikesesüsteemikene, meie väikene maa ja veel väiksemad inimesed. Me oleme üsna väikesed inimesed.

Meie mured, meie probleem tunduvad mõnikord nii suured. Ja kui sa lähed väljapoole, kui sa vaatad taevast, siis avaneb sulle hoopis suurem mastaap, mida me ei mõtle.

Hea, et me linnutee galaktika keskel ei ole, sest järgmise pildi peal te võite näha, et muideks linnutee keskel sünnivad siiani tähed. (*ekraanile ilmub uus foto kosmosest*) Ja see on kõigest üks pilt, mida kosmoses on tehtud, kus iga selline täpikene on üks selline päike. Mõni suurem, mõni eredam, mõni võimsam kui meie päike. Ja selle ümber on veel oma päikesesüsteemid ja planeetide kaaslased. Ja kuskil seal on meie.

Ja seal keskel on nii kuum ja palav ja gaasid on seal nii suured, et seal sünnivad siiani tähed. Õnneks me ei ole nendel enii lähedal, sest muidu elu meil ei oleks sel planeedil. See on linnutee galaktika. Ja kõik need tähed, mida sa vaatad, need kõik asuvad sellesamas galaktikas. Ja tihti tundub, et isegi see on kõik, mida me näeme.

Teadlased mõtlesid, kas see on päris ikka nii ja vaatasid järele: ja nad võtsid kõige võimsama teleskoobi, mis neil oli. Selleks on Hubble teleskoop. Ja nad suunasid sellisesse kohta, kus mitte midagi näha ei ole, kus on must auk. Ja nad lasid teleskoobil vaadata sinna 11 päeva järjest. Ja tulemuseks oli fotopilt, mida nimetatakse maailma kõige tähtsamaks pildiks. (*ekraanile ilmub pilt*) Siia maani koht, mis oli täiesti pime koht olnud, sealt avanes teleskoobist hoopis teistsugune vaade. Kõik need siin on omaette galaktikat. Esimest korda pildistasid inimesed midagi suuremat kui lihtsalt meie endi galaktika.

Ja me võime vaadata väikse video pealt, kuidas nad selle foto tegid. (*pilt muutub videoks, mis hakkab järjest sügavuse poole liikuma, taustaks muusika*) Meie kosmos on hiiglaslik. Suurem kui universumi inimesed. Ja need täpid, mida me näeme, need ei ole tähed, need on päikesed. Need on omaette galaktikad, kus on omaette miljardid ja miljardid tähed. Miljardid ja miljardid arve planeete on seal sees. See on nii suur, et minu mõistus seda ei võta.

Need täpid, mis meile praegu vastu lendavad, ei ole tähed. Vaid on kuskil miljardide aastate kaugusel asuvad galaktikad. Meie linnuteegalaktikas on öeldud, on iseenesest 200 miljardit tähte. Millest päike on üks.

200 miljardit tähte on nii suur, et kui sa võtaksid ühe tähe ja võtaksid linnutee, siis sa saaksid selle Sadamateatri 11 korda. Nii palju on tähti meie enda galaktikas. Ja see on kõigest üks miljarditest ja miljarditest galaktikatest, mis on taevas.

Kosmoses võib näha galaktikaid, mis meile praegu vastu tulevad ja seal on peale nende galaktikate tohtu palju veel muid ilusaid asju. Asju, mille nimesid mina ei tea. Aga ma olen kuulnud, kuidas neid nimetatakse. Ja kui vaatate kosmosepilte, siis seal on tohutud värvid. Tohutult värvirikkad, midagi sellist, mis on nagu lilled maal. Aga need on hiiglaslikus läbimõõdus hoopis kuskil kaugel.

Mõnda neist nimetatakse valguskäabuseks. Need on üsna pisikesed. Need on tähed, mis on oma aja ära elanud, plahvatanud ja siis ära hääbunud. Ja siis seal on seal hiidtähed. Need on miljoneid kordi võimsamad, kui meie päike. (*video asemel ilmub foto hiidtähest*)

Kõik on seal üleval ja natuke on sellest vaid näha. (*foto galaktikast*)

Seda nimetatakse Sombrero Galaktikaks. (*uus foto*) Siin sünnivad tähed siiani. See on hiiglaslik pilv, kus on tohtu sünnipäev, sest tähti sünnib siiani.

(*Ilmub veel üks foto*) Ja see kuldnokk, täht mis teeb taevas häält. Võngub teatud sagedusel. Ja selliseid tähti on seal miljoneid. Ja ma mõtlen, et millist häält nad teeksid, kui me nad kõik omavahel kombineeriksime? (*foto tähtedeparvest*)

See on lihtsalt üks pilt meie universumist.

Kui ma mõtlen meie Loojale. Mina usun taeva ja maa loojat. Siis kui suur peab olema Jua, kes on selle kõik loonud? Schiller on öelnud, et universum on üks Jumala mõte. Kui suur peab see olend olema, kui üks tema mõte on nii suur? (*istub taburetile ja loeb paberilt*)

Lauludes on kirjas järgmised sõnad: „kui ma näen su taevast, su sõrmede tööd, kuud ja tähti, mis sa oled rajanud, siis mis on inimene, et sa tema peale mõtled, ja inimesepoeg, et sa tema eest hoolitsed?”

(paneb paberi kõrvale ja tõuseb püsti)

Minu arust Jumala suuruse mõistmiseks ei ole meil vaja eraldi ilmutust. Teate, kuidas islamiusulised hüüavad? Nad hüüavad „Allah sabbar!” See tähendab, meie Jumal on suur. See tähendab, et nad lähevad Jumalaga sõtta, kes on suur. Et Jumal on suur.

Ma arvan, et Jumala suurust võime me tunnetada, kui me vaatame taevasse, tähti. Või oleme juures kui laps sünnib. Või oleme kuskil juures, kus ajatu ja ajaline maailm puutuvad kokku. Aga on üks asi, mida me ei suuda mõista. Ja see on Jumala väiksus. Kui väike on Jumal.

Ja selle jaoks oli vaja eraldi ilmutust, ja selle jaoks oli vaja jõule. Selle jaoks oli vaja Jeesust. Et Jumal saaks meile näidata, kui väike võib tema olla. Miks pidi selle kõige looja tulema meie maa peale? Selle ühe tähtsusetu kübemekese peale selles hiiglaslikus kosmoses. Saamaks üheks meie seast ja elama siin. Mina ei tea.

See on minu jaoks üle mõistuse. Miks ta pidi seda tegema?

Raamat, mis on päris hea: Philip Yancey kirjutab järgmised sõnad, kus ta räägib mida võiksid rääkida kaks ingliti kui nad lendavad universumis. *(ühes käes raamat, istub ta toolile)*

Need kaks ingliti on vaadanud universumi ilu just nagu meie. Nad on vaadanud seda lähimaid galaktikaid, tohutuid udu- ja tähtedeparvesid. Ja nad sööstavad läbi kosmoseavaruste, kuni viimaks sisenevad ühte 500 miljardist tähest koosnevasse galaktikasse.

Kui kaks ingliti lähenesid tähele, mida meie nimetame Päikeseks, ning silmitsesid selle ümber tiirlevaid planeete, osutas vanem ingel ühele väikesele ja tähtsusetule kerakesele, mis pöörles väga aeglaselt oma telje ümber. Kerake näis väikesele inglile võrreldes kogu äsjanähtud hiilguse ja majesteetlikusega halli tennispallina.

„Soovin et just seda planeeti väga tähelepanelikult uuriksid,” ütles vanem ingel sõrmega planeedile osutades.

„Aga see näib väga väike ja määrdunud,” ütles väike ingel. „Mis on seal erilist?”

Väike ingel kuulas hämmastunult ja uskumatult, kuidas vanem ingel jutustas, et seda väikest, tähtsusetut ja mitte eriti puhast planeeti tunti Külalastatud Planeedi nime all.

„Kas sa tahad öelda, et meie suur ja auline Vürst... läks isiklikult sellele viiendajärgulisele kerakesele? Miks tal seda vaja oli?”...

Väikese ingli näol võis näha vastikusgrimassi. „Kas sa tahad öelda, et ta alandus nii madalale, et sai üheks roomavaks olendiks sellel hõljuval kerakesel?”

Just seda tahan ma sulle öelda, ja ma ei arva, et talle meeldiks, kui sa nimetaksid neid „roomavateks olenditeks” sellise tooniga. Nii imelik kui see meile tundukski, ta armastab neid. Ta läks tõepoolest alla neid külastama, et teha nad endasarnasteks.”

Väikese ingli näol peegeldus hämmeldus. Siin oli midagi peaaegu üle ta mõistuse.

(paneb raamatu kõrvale, tõuseb püsti ja läheneb rahvale)

Teate, kui mina mõtlen kosmose üle. Kui ma mõtlen Jumalale, kes tema on. Siis minu jaoks on üle mõistuse, miks pidi Jumal tulema maa peale. Ma ei saa sellest aru. Miks me tähistame jõulusid? Olen olnud usklik väga kaua aega, aga ma ei saa sellest aru, see käib üle minu mõistuse.

Aga ma oskan seda seletada vaid ühe asjaga. Ja see on see, millest räägib piibliraamat algusest lõpuni ja see on see, et Jumal on igatsenud minu ja sinu järele. Ja millegi pärast tema armastust sundis teda tulema siia. Ja tema armastus käib üle minu mõistuse.

Kui sa mõtled nüüd sellele jõuluevangeeliumile ja võrdled seda näiteks George Bushi külaskäiguga. Siis mõtle kui erinevad nad on? Jumal tuli maa peale. Ja ta tuli alandlikult maa peale. Ükski religioon ei tundnud sellist Jumalat varem nagu kristlus. Jumal, kes on sündinud väikese lapsena, laudas sõimes. Jumal tuli ligipääsetavana.

Mis on vee ligipääsetavam kui väike vastsündinud laps sõimes. Senini olid juudid pidanud kõige pühamaks paigaks kohta, templit, kus vaid üks mees tohtis aastas ühe korra minna. Muhameedlased palvetavad siiamaani pea maas, sest nad ei julge teistmoodi palvetada. Täielik kartus Jumala ees.

Ja korraga tuleb Jeesus sündides maa peale, väike laps sõimes. Jumal, miks sa teed seda? Jumal miks sa igatsesid minu järele? Kui see on tõsi, siis minu meeles on jõuludel suurim põhjus, miks iial võib rõõmus olla. Või tõesti, kui kogu maailma ja universumi looja, Jumal tuli maa peale igatsusest-armastusest minu vastu. Siis pole sellest suuremat lugu olemas. Ma arvan, et see ongi, miks me võime öelda, et Jumalal on midagi enamat kui me arvata võime. Sest pole midagi suuremat, mida me ette oleme kujutanud.

Michelangelo. Me oleme rääkinud igatsusest, mis võib meil olla Jumala poole ja mis Jumalal võib ka meie vastu olla. Ja Michelangelo on joonistanud ühe pildi (*ekraanidel on maal Sixtuse kabelist*), mis ma tahaks ka täna meile jätta, jõuluõhtul.

See on Sixtuse kabeli laemaal. Ja see on aastasadu seal olnud. Ja sellel kujutatakse Jumalat ja Aadamat. Ning pildi nimi on Aadama loomine. Te näete, Jumal on seal inglite keskel ja Adam leboskleb, siinpool servas. Ja kui te vaatate, siis näete, et Michelangelo on maalinud kogu selle Jumala igatsuse meie vastu, selle sõnumi, mis on piiblis.

Vaadake, Jumal on pisut ebanormaalses asendis, ta pingutab, et inimeseni jõuda. Kõik ta musklid on pinges, ta silmad on pööratud Aadama peale. Ta keha on täiesti väljasirutatud, ta sõrm on täiesti välja sirutatud. Sõrm on sirgu.

Aga Adam seal omakorda ikkagi kuidagi leboskleb. Mõtleb, kas ta tõstab sõrme või mitte. Kas pingutada või mitte. Ja ma arvan, et see näitab meile, seda kuhu on suundumas Jumal. Ta on kõik endast andnud, ta on sündinud siia maa peale, aga ta on jätnud väikese vahe enda ja inimese vahele, öeldes, et seda ma ei saa ületada. Siin ma usun, et oled sina, kes saab tõsta oma sõrme.

Jumal on lähemal meile täna kui me arvata oskame. Universumi looja tuli ja sündis siia maa peale. Ta sirutas end välja. (*istub vaikselt taburetile*)

Üks preester, kelle nimeks oli Isadenia läks ajalukku oma armastusest pidalitõbiste vastu. Te teate, mis on pidalitõbi? See on haigus, kus keha hakkab mädanema ja lihtsalt mädaneb ära. Ja sa lihtsalt elad samal ajal. Ja seda õnneks tänapäeval väga ei ole, aga kohati seda esineb.

Ja Isadenia tundis erilist armastust pidalitõbiste vastu. Ja ta läks ühele saarele, ühes Hawaii saarestikus, ühesse külasse, kus elasidki vaid pidalitõbised, kes olid surmale määratud. Kes veetsid seal oma elu viimaseid hetki. Ja ta läks sinna neid armastama ja neid teenima.

Ja ta elas seal 16 aastat. Ta pesi ja ravis nende haavu. Ta rajas nendele kooli ja jutlustas neile väikeses kirikus, mille ta oli ehitanud.

Ta ehitas neile 2000 kirstu. Et kui nad surevad, saaksid nad inimese kombel maetud, mitte auku aetud. Ehitas neile kodusid, kus nad saaksid oma päevasid mööda veeta. Ja aegamööda hakkas sellest külakeses, mis oli tuntud pidalitõbiste poolest, kes olid tuntud oma haiguse poolest, muutuma kohaks, kus võis minna ja surra. Kohta, kus võis ka elada. Olles muudetuna läbi selle Isadenia armastuse.

Kuid Isadenia läks kaugemale kui see, ta oli nõus minema pidalitõbistele lähedale. Näiteks mõnikord kui ta oli nende haavu pesnud, ei pesnud ta oma käsi, või ta jagas nendega oma piipu ja sõi nendega ühest kausist. Ja inimesed armastasid teda sellepärast, et ta sai üheks nendest. Ta ei kartnud neid.

Ja ühel päeval tõusis Isadenia ülesse, et kõneleda-jutlustada neile pidalitõbistele. Ja ta ütles järgmised sõnad: meie pidalitõbised. Ta oli läinud sinna saarele, et elada koos pidalitõbistega. Kuid nüüd oli ta valinud, et surra koos nendega. Ta oli võtnud nende naha, nende haiguse, ta oli tõesti saanud üheks nende seast.

2000 aastat tagasi ühel külmal talveööl (*jätab tooli ja läheneb rahvale*), Petlemma külas kõnetas Jumal esimest korda maailma-inimesi-neitsit sõnadega „meie pidalitõbised”. Ta võttis enda üle meie rüü. Ta ei valinud lihtsalt, et elada meiega, vaid ka surra koos meiega. Ja see teeb jõulud kõige erilisemaks pühaks, mis on maailmas. Maailma looja, universumi looja, kes on kõige selle kujutletamatult suure asja loonud, sai üheks meie seast. Selleks ongi jõulud enamat kui me arvata oskame.

Ma ei tea, mida sa Jumalast arvad, oled sa ammu kristlane olnud. Või üldse mitte. See ei olegi nii oluline. Jõulude sõnum ei ole mitte, see: mida me arvame Jumalast. Jõulud on väga selge püüd Jumala poolt näidata, mida tema arvab meist, mida tema tunneb meie vastu.

Ma soovin, et igaüks meist kui me siit Sadamateatrist ära läheme teaksime, et Jumal igatseb meie vastu nii palju, et ta ei pidanud mitte midagi liiga heaks enda ära anda. Sa oled talle kõige kallim! Ta on sirutanud sinu poole käe välja ja ootab, et sa tõstaksid oma sõrme.

Sel hetkel kui Petlemma küngastel said kokku ajatu ja ajalik maailm. See maailm, kus ühelt poolt on künkad mäed orud karjased sõdurid laut sõim, teiselt poolt said kokku inglid ja kurjad vaimud, ja koht, kus on kuskil taevas ja kus on põrgu. Sel hetkel 2000 aastat tagasi hakkasid korruga inglikoorigid laulma, sest Jumal on sisenenud sellesse.

Pole imet, et nad seda tegid, sest see on kõige suurem lugu selles universumis. Ja ma usun, et hakkasid ka laulma ja kiitsid teda selle eest, mis nad olid teinud. Ja ainuke, mida meie saame täna teha, 2000 aastat hiljem, on omalt poolt ühineda selle rõõmulauluga: Jumal sa oled tulnud siia, sa igatsed minu järele. Ja ma tänan sind selle eest niivõrd väga!

Tõuseme kõik ülesse ja palvetame Jumala poole, kes on suur. Ja olgu see meile ühine jõulupalve ja tänupalve tema poole.

(Rahvas tõuseb. Palve)

DVD - 24:08-50:45 (vt Lisa 5.)

Lisa 4. 2. Meego Remmel – „Jeesus on tõetunnistaja”

Jutlus on peetud 24.detsembril Tartu Salemi Baptistikoguduses.

Kell 17:46-18:07.

Auditooriumi moodustavad ligikaudu 250 inimest.

“Jeesus on tõetunnistaja”

(Rahvas on seistes palvetanud korjandusele õnnistust

Jutlustaja Meego Remmel seisab lava vasakul ääres, kantsli taga.

Ta ees on jutluse käsikiri ja mustapealine mikrofon, mis viib ta jutu nii üle saali kui ka Eesti Raadiosse).

(rahvas seisab. Meego Remmel puldi taga niisamuti)

Me kuuleme pühakirja sõna Johannese evangeeliumi 18 peatükist. Salmidest 37 ja 38.

„Jeesus ütles: „Mina olen selleks sündinud ja selleks tulnud maailma, et ma annaksin tunnistust tõe kohta. Igaüks, kes on tõe seest, kuuleb minu häält.” Pilaatus küsis temalt: „Mis on tõe?”” Aamen. Palun istuda. *(Rahvas istub)*

Jõulusündmus ja Jeesuse sündimine on selle maailma ajaloo kõige keskem sündmus. Me arvame isegi oma aega, jõulusündmuse järgi. Jeesuse Kristuse sünni järgi. Me arvestame aega selle järgi, et on midagi toimunud enne Kristust ja on midagi toimunud pärast Kristuse sündi.

Ja kui me täna võiksime Jeesust kohata, siis ma usun, et oleks nagu ajakirjanduses üks selline pressikonverents, kus inimesed küsiks Jeesuse käest: kuidas te kommenteeriksite oma sündi?

Maailmaajaloo kõige keskem tegelane. See, kelle järgi me kogu maailma ajalugu arvame. Selle maailma imelaps. Jõulu imelaps. Ajaloo suurim tegija. „Kuidas te kommenteeriksite oma sündimist?”

Mis on selles sünnis siis nii erilist?

Me ei saa korraldada täna Jeesusega pressikonverentsi. Siiski, me võime leida, kui me loeme piiblit, et kõige olulistematele küsimustele, mida Jeesuselt küsida, on ta omapoolsed vastused ka andnud.

Ja tema pressiesindajad, ehk siis evangeeliumide autorid, on need talletanud meile ka lugemiseks, piibliraamatusse.

Kui me otsime aga kommentaare tema sünni kohta, siis võime avastada, et ehkki sünd on põhjustanud nii palju diskussiooni ja nii hulgaliselt küsimusi, ometi ei kommenteeri ta oma sünni, enne kui oma päris elu lõpupäeval. Täpsemalt, sellesama päeva hommikul, kui tal tuleb ristile minna.

Kas pole kummaline mõelda, et Jeesus avaldas oma sünni kohta mõtteid alles oma surmapäeval? Sageli on nii, et inimene surivoodil hakkabki mõtlema oma eluloo tähenduse üle selle tõelises mõttes. Ja ka Jeesus, kes seisab seal oma surmapäeva hommikul, võib-olla mõtleb tagasi tervele oma elukäigule, kuni oma sündimisest alates. Ja ka ütleb midagi selle kommentaariks.

Tõsi, ta ei teinud seda ajakirjanike pressikonverentsi risküsitluses, ka ei teinud seda populaarsel portreeõhtul. Vaid ta tegi seda isiklikul ülekuulamisel Rooma prokuraatori Pontius Pilaatuse kohtusaalis. Võib-olla on selles isegi midagi sümboolset. Oma elu viimasel hommikul kohtub Jeesus tõenäoliselt selle maailma kõige kõrgema ametnikuga, kellega ta iganes oma elu vältel kohtus. Seesama mees, alludes poliitilisele mõjutamisele, mõistis ta mõned hetked hiljem surma. Kuid sel hetkel oli ta valmis kuulama, mida Jeesusel on enda kohta öelda. Ja Jeesus ütles talle oma sünnitõe.

Ta ütles, et „ma olen selleks sündinud ja selleks tulnud maailma, et ma annaksin tunnistust tõe kohta.” Jeesus ütleb, et ta on tõe tunnistama. Mida see tähendab?

Seesama Pilaatus, küsib ka kohe, mis on tõde? Aga kummaline, et tema jaoks on küsimus tõe pigem retoorilist laadi. Ta ei ootagi sellele vastust. Ta pöörab selja lahkub sealt, kohtusaalist. Roomlasena on ta liiga palju õppinud tõe suhtelisust.

Võib-olla oled sa vaadanud igapäevast filmiseriaali „Rooma”. See filmiseriaal näitab Pilaatuseaegset suhtelist tõdedemaailma, piisavalt naturalistlikult. Nii peegeldub ka Pilaatuselt küsimusest pigem tema õlgukehitamapanev reageering Jeesuse tõe tunnistusele. Mis on tõde? Kas millegi sellise nimel tasub elada või surra? Teatud mõttes kehastub Pilaatuses ja tema küsimuses tõe mitte ainult Roomaaegse, vaid ka kaasaegse inimese koondportree. Me ei usu enam tõe kui niisusugst.

Igäühel näikse olevat oma tõde. Ühiskonnas valitseb tihti rahatõde. Või võimutõde. Või meediatõde. Või lobitõde. Või JOKK-tõde. Tõde iseenesest on tänapäeval küsitav, kas pole? Jeesus ütleb seevastu: „mina olen selleks sündinud ja selleks tulnud maailma, et ma annaksin

tunnistust tõe kohta.” Nii kehastab Jeesus teatud mõttes vastukultuuri tõe-allahindamisele. Kui tema sünni ja eluloo mõte on oma surmahetkel tõe tunnistust anda, siis järelikult on tõe tema jaoks väga reaalne.

Jah, Jeesuse jaoks on tõe reaalsemast reaalsem. Ta on selle nimel elanud, ta on selle nimel valmis ka surema. Sealtsamast, Pilaatuse eest, kust ta räägib oma sünnist, läheb ta surma tõe pärast. Kõik see kinnitab, et Jeesuse tõe on puhtteoreetiline suurus, nagu mingi tõestatav teoreem, teaduslik kvalifikatsioon või katseeksitusmeetodiga järeleproovitav ainutõenäosusteooria. Tõe on Jeesuses kehastunud. Tõe on Jeesuses avaldunud. Tõe on kui samasus tema enda olemisega.

Uus testament on kirjutatud kreeka keeles. Ka see tekst, mida me täna oleme lugenud, on kirjutatud vanas kreeka keeles. Ja siin selles keeles, sõna tõe, tähendab keeleliselt „varjamatus”. Paletheia. See tähendab, avaliolekut. Asjade olemuse ja väljapaistmise kooskõla. Varjamatut olemise ja paistmisviisi. Loomuse ja käitumise samastust. Isiksuse eluloos esile toodud identiteeti. Kaasaja eetikas on hakatud olemusviisi kirjeldama niisuguse sõnaga nagu integrity. Jeesuse elus kehastub selline sõna integreeritud tervik. Ta on kõlbliselt terviklik isiksus. Alates oma sünnist, kuni oma surmani. Jeesus Kristus on seesama, eile ja täna ja igavesti. Niimoodi sõnastab piibel ka Jeesuse ja tõe integreerituse. Jeesus on varjamatult seesama, kes ta on. Ta on selle nimel sündinud, elanud, surnud. Aga ta on ka surnuist üles tõusnud. Sest tõe, varjamatus ei saa jääda ju varjude riiki – leete jõgedele. Tõe, Aletheia tuleb esile ja jääb esile tõena.

Täna sel jõuluhommikul kohtum aga meie küsimust. Milline on minu ja sinu elutõe? Oleksime ka meie valmis sarnaselt Jeesusele olema tõeliselt need, kelleks me sündinud oleme ja kelleks me oleme elu saanud? Oleksime me valmis oma tõelist olemust varjamata surmaga minema? Keegi on öelnud, et kui meil ei ole millegi nimel surra, siis pole meil millegi nimel ka elada. Mille nimel me oleme valmis elama ja surema?

Jeesus ütles, et ta on tulnud tõe tunnistust andma. Ja kreeka keeles see tunnistus, marthy reso, tähendab niisugust tunnisteust, kus ollakse valmis ka märtrisurma minema. Seega ollakse nii avali tõe suhtes, et ka selle nimel märterlikult elama ja surema. Tänapäeval on oma aegade kristlik nimetus, tõetunnistaja, otsekui välja naerdud. Kaasaja maailm on õppinud kasutama pilaatuslikku retoorikat. Ja küsima: mis on tõe? Mille nimel tasub elada ja surra?

Ja nagu Pilaatus tookord nii ka tänapäeva ei taha maailm sageli vastust tõe kohta kuuldagi. Ta pöörab lihtsalt selja. Vaevalt aga mõeldakse, et Pilaatus esitas vale küsimuse. Esiteks, see küsimus tõest ei saa olla retooriline. Aga teiseks, **Pilaatus küsis: mis on tõde?**

Kui Jeesuse juurde tuli keegi juudi käsutundja ja küsis: mis on hea? Siis Jeesus vastas talle: miks sa küsid minult, mis on hea? On vaid üks: kes on hea.”

Ka tõde ja tõetunnist pole võimalik käsitleda lahust kellestki, kes seda kehastab. Ja kes oma kehastunud elulooga, või isegi siis, märtrisurmaga, sellele tunnistust annab. Tõde ehk avaliolek, ole ega saagi olla tõeline, kui selle nimel ei elata.

Eetikaajalugu tunneb selle põhjendamist filosoofiliselt tänu Sokratese kõnele enne surma. Kui ta oma õpilastele põhjendas, miks ta ei põgene, vaid on valmis vastu võtma talle ulatatud surmaotsuse ja surmakarika. Jeesus ütleb Pilaatuse ees, et ta on sündinud tõe tunnistust andma, mitte niivõrd sokraatilise tõe allumisele ülimuslikus tähenduses, vaid enese tõelise avamise ja allutamise tähenduses isikulisele Jumalale. Tõde ei ole teooria, ega mingisugune loosung, mille nimel elada ja surra. Vaid tõde on Jumal, keda ta on avali tulnud tooma ka meie ellu.

Tsehhi endine president Vaclav Havel on oma kirjutistes rääkinud niisugusest mõistest nagu „elu tões”. Ja ta ütleb, et elu saabki olla ainult tões ja tõde elus. Sellepärast, et lahus elust enesest ei ole tõde olemas. Jeesus kehastab elu tões. Sünnist, kuni surmani. Meie küsimus täna on, kas meie elame tões?

Jõulutõelus peab saama meie eluks. Jeesus Kristus peab olema seesama meie jaoks eile, jõuluõhtul, ja täna, jõulu esimesel pühal, ja alati ning igavesti. Sest ta on seesama, eile täna ja igavesti. Tõde on Jeesuses, kes on sündinud sellest tunnistust andma. Ta on elanud, surnud, üles tõusnud, taeva läinud ja viimselt valitsema ülendatult tõe-tunnistaja. Tõde ja Jeesus on sedavõrd samastunud, et ta võib öelda: **„mina olen tõde!”**

Suur vene kirjanik, Dostojevski, on seda sedavõrd ära tunnetanud, et on öelnud: „kui keegi tõestaks Kristus ja tõde pole samastatavad ja oleks tõesti nii, et Kristus ja tõde on lahus - siis eelistaksin ma pigemini jääda Kristusega kui tõega.” Kas ka sina? Kas ka mina? Kas ka meie selle ära tunnetame?

Enne kui Jeesus Pilaatuse ette viidi, tahtsid juudid teda kividega surnuks loopida. Ja Johannese evangeeliumi 10nda peatüki 31s salmis Jeesus küsib nende käest: **„,mina olen teile näidanud palju häid tegusid oma Isalt. Millise teo pärast, nende seast, te tahate mind kividega surnuks visata?”** Juudid vastasid talle: „Me ei taha sind kividega surnuks visata mõne heateo

pärast. Vaid pühaduse teotuse pärast, sest sina, kes oled inimene, teed ennast Jumalaks!”
Jeesus vastas neile: „Eks teie Seadusesse ole kirjutatud: Mina olen öelnud: Teie olete jumalad!? Kui see nimetab jumalaiks neid, kelle kohta Jumala sõna käis - ja Pühakirja ei saa teha tühjaks -, kuidas siis teie ütlete sellele, kelle Isa on pühitsenud ja läkitanud maailma, et ta teotab Jumalat, kuna ma ütlesin: Mina olen Jumala Poeg? Kui ma ei tee oma Isa tegusid, siis ärge uskuge mind! Kui ma aga teen, siis uskuge tegusid, kui te mind ei usu, et te hakkaksite aru saama ja tunnetaksite, et minus on Isa ja mina olen oma Isas.””

Jeesus saab väga hästi aru, et oleks inimestele väga hästi vastuvõetav lihtsalt heategijana. Kui Jeesus oleks lihtsalt heategija ja Kristlus oleks lihtsalt heategevusliikumine ja jõulud oleks lihtsalt heategudepäeva, siis kogu maailm rõõmustaks selle juures ühtviisi. Aga Jeesus on sündinud tõele tunnistust andma. Ja ta ei saa jätta varjamata ka seda, ta ei saa jätta varjule ka seda, et ta on Jumala üks ja seesama. Ja see ärritab inimesi.

Kaasaja maailm ütleb kristlastele, tehke head kui palju tahate ja suudate, ärge ainult öelge, et Kristusel on tõe monopol. Jeesuse tõetunnistust ei saa midagi variata. Ja nii viib see ka olukorrani, kus Jeesus samastab ennast Jumala enesega, sest ta on isaga üks. Tema tõepärasus ületab ratsionaalsuse piiri. Olgu ta pelgalt heategija, oh ei, tänan. Jumalat mitte.

Vanaema, kellest ma rääkisin, ei suutnud kunagi aksepteerida seda, et me usume Jeesusesse, kui Jumala pojasse. Ma mäletan, kui ma viieaastaselt, olin käinud kirikus eestpalvel ja öelnud, et ka mina tahan saada Jumala lapseks. Ja kui ma järgmisel hommikul oma vanaemale seda ütlesin, et mina olen ka Jumala laps, siis skeptik nagu ta oli, vaatas ta mulle ülevalt alla ja ütles: mis jumala-laps sina selline oled?

Ja ma mäletan, kuidas minu südamest ka sai midagi välja kistud sellel hetkel. Tervel oma lapsepõlve küsisin ma selle järgi, kas tõepoolest ma olen Jumala laps või ma ei olegi? Kui vanaema oli päris vanaks saanud, siis ta ütles, et nüüd ma olen ometigi hinnanud Jeesust heategijana. Ta ütles: „Kui mina olin viie aastane, sinu vanune, siis ühel päeval, see oli veel esimese maailmasõja aeg, tuli tema koduukse taha üks vaene mees ja küsis süüa.” Ja vanema ütles, ta oli ükski kodus ja ta ei teanud, mida teha. Aga kui see uksepeal seisev mees talle otsa vaatas, siis ta ütles: et mulle tundus, et see on Jeesus. Ja ma läksin ja tõin kõik toidutalongid, mis meil olid ja andsin sellele Jeesusele. Sellepärast, et mulle tundus, et see oli Jeesus, kes vajab minu käest heategu.

Ta ütles, et ta ei mäleta, mida mu ema sellepeale ütles, aga ma olen terve oma elu sellepeale mõelnud, et see heategu oli sellepärast, et ma mõistsin, Jeesus väärrib seda.

See oli voodil, kui tema elu oli elatud, ja me vestlesime Jeesusest. Ja ta ütles: „Ma ei ole kunagi seda Jeesust tahtnud tunnistada oma issandaks ja päästjaks. Aga nüüd ma mõistan, et heategudest üksi ei piisa. Ma vajan Jeesust kui Jumalat. Ma vajan Jeesust kui oma päästjat. Ma vajan Jeesust, kui seda, kellega astuda igavikku koos.”

Ja me palvetasime. Ja temagi oli saanud Jumala lapseks. Ja Jumal ei vaadanud talle ülevalt alla ja ei küsinud: milline jumala-laps oled sina? Vaid ta ütles: „sina oled minu armas laps”, sest Jeesus on ka sinu päästja.

Kallid, tänasel jõulupühal, me võime korra silma vaadata tõeliselt Jeesusele, nii nagu ta on. Avali oma jumalikus täiuses. Ta ei ole lihtsalt heategija. Ta ei ole lihtsalt tõetunnistaja. Vaid ta on Jumala poeg ja teda vajame me viimselt kõik. Aamen!

Tõuseme, et palvetada.

(rahvas tõuseb. Palve)

CD - 46:25 – 1:07:35 (vt Lisa 6.)

Lisa 5.

Jõulujumalateenistuste kavad

Tartu Salemi Baptistikogudus	Aeg	Tartu Kristlik Risttee Kogudus	Aeg
Bänd ja rahvas „Santa Claus is coming”	0:00	Oreli prelüüdium	0:00
		Avasõnad pastorilt	1:35
		Piibliteksti lugemine	2:00
Avasõnad pastorilt	2:45	Segakoor „Oh usklikud tulge”	2:30
Bänd ja rahvas „Püha öö”	3:52		
		Kava tutvustus pastorilt	5:50
		Ühislaul „Üks lapsuke on täna sündinud”	6:40
Bänd ja rahvas „Tasa, tasa”	8:10		
		Piibliteksti lugemine	9:03
Bänd ja rahvas „Hõiska maailm”	10:40		
		Keelpillikoor „Halle-Halleluuja”	12:00
Piiblitekst jutustusena ja slaidides	13:35		
		Villem Grüntal Ridala regivärsi ettekanne	14:10
Lasteprogrammi „Tagahoov” tutvustus	16:30		
Video: vox-populi lastega	17:30		
		Segakoor „Tulge oh karjased”	20:35
		Eesti Kirikute Nõukogu jõululäkitus	22:00
Piiblitekst lasteräpina	22:30		
		Palve	25:10
Soololaul „Oh jõuluaeg”	26:10		
		Kava tutvustus pastorilt	28:00
Jutlus	29:00	Ühislaul „Üks sõimeke heintel”	29:00
		Intervjuu lapsevanemaga	30:05
		Piibliteksti lugemine	33:05
		Õnnistuspalve I	35:00
		Õnnistuspalve II	36:55
		Õnnistuspalve III	38:35
		Kava tutvustus pastorilt	40:35
		Ühislaul „Sul laulan kiitust”	42:05
		Korjanduspalve	45:30
		Jutlus	46:25
Palve	55:45		
Bänd ja rahvas „Ramp-pam-pam-pam”	57:30		
Teated	1:01:00		
LÕPP	1:02:37		
		Palve	1:07:35
		Segakoor „Nüüd süttib küünlaid”	1:11:08
		Teated	1:13:00
		Ühislaul „Oh mis hõiskamist ja rõõmu”	1:15:00
		Meie Isa palve ja õnnistussõnad	1:18:10
		Orelimäng	1:18:35
		LÕPP	1:20:24

Lisa 6. DVD + CD

Lisa 7.

Lisa 7. 1. Intervjuu Meego Remmeliga

Millest kavatsed kõneleda?

Kavatsen kõneleda täna Apostlite tegude raamatu 13 peatüki üle. Nimelt olen pidanud seeriajutlusi Apostlite tegu raamatute põhjal. „Apostlite jäilil” on teema.

Täna on 13 jälg. Missiooni elluviimine. Keskendudn sellele, kuidas Antiookia koguduses saadeti välja kaks koguduejuhti. Kuidas see läkitusprotsess toimus... ja kuidas laienes see ühiskonnale.

Mida pead oluliseks sõnumi valmistamisel?

Sõnumi ettevalmistamisel pean kindlasti oluliseks seda, et olen palvetanud, olen teksti lugenud korduvalt, olen otsinud sõnumit, mida Jumal tahaks aktuaalseks muuta täna. Just praegu. Et see sõnum oleks ka endal südames, et seda tahaks väga jagada. Valmistan ette ka konspekti. Konspekt on ka rahvale jagamiseks.

Selline hästi lühike ja kokkuvõtlik.

Mis on jutluse peamõte?

Tänane peamõte oleks selles, et kui me läheme täitma Issanda missiooni, oleme misjonärid, kuulutama evangeeliumi, esindame saadikutena, siis paratamatult puutume me kokku vastasseisuga.

See vastasseis võib ilmnedas paljudes asjades: inimeste probleemid, rivaalid, vaimulikud vastasseisud, valeprohvetid ja nõiad. Aga on vastaasseis ka enda sees. Missioon on alati piire ületav ja alati neid piire ületada püüdev.

Millega soovid, et kuulajad kirikust lahkuksid?

Ma tahaksin, et kuulajad lähkesid ära teadmiseaga, et kõigepealt Püha Vaim kutsub meid kuulma meid oma missiooni, tema oma eesmärgiga. Aga soovin, et lahkuksiks kirikust ka

küsimusega, et kuivõrd olen ma valmis minema, kui Püha Vaim küll kutsub, ent kõik ei lähe lepase reega... vaid mul tuleb seda justnimelt ületada vaimujõus.

Milliseid märksõnu kasutaksid, et kirjeldada oma kommunikatsioonistiili?

Alati veendunud kommunikaatorina, mida ma tahan öelda. Selgelt veendnud. Olen jõuline ka selle sõnumi edastamisel.

Ütleme ka, et tänasel puhul piibliteksti lähedus. See võib-olla erinevate tekstide puhul erinev, aga kui ma olen peatükilt peatükile, siis on oluline tekstist tulenev mõte. Mida ma ütlen selle teksti kaudu. Täna puhul püüan olla pühakirja põhine.

Aga mitte alati?

Mitte alati, see sõltub kõne iseloomust. Alati ei pea lugema suurt teksti, et tulla sõnumiga. Prohvetiliku sõnumiga samamoodi. See, mis on südames.

Millele kavatsed kõige rohkem rõhuasetust anda?

Asetan kindlasti tänase sõnumi ka sellesse konteksti, kus oleme. Täna Eesti. Teame, et ka need vastasseisud, mis on eesti kogukondade vahel, poliitiline vastasseis. Vene- eesti suhted.

Ma ei seo seda 1-1'selt Apostlite tegude tekstiga, aga ma näitan, millises vastasseisudega maailmas oleme. Ja me peame valima, kus oleme. Sest ka Apostlite tegudes on poliitiline maavalitseja, posija, demonlik, vaimujõudude all valitseja. Ja kui me seisame vastasseisuga vaimulikus plaanis, ei ole see ainult ideoloogia, aga ka vaimulik lähtekoht, kust on palju vastasseisu.

Kuidas iseloomustaksid teist kommunikaatorit (teist uuritavat, Peep Saart)?

Ma arvan, et ta on alati väga selge oma kommunikatsioonis. Ratsionaalsele arusaamisele suunatud. Ei mängi väga palju tunnetega, ning teeb sulle selgeks, mis asi on mis.

Ta on enesekindel, mõjub usaldusväärseks. Väga kaasaegne.

Veenev.

Mida vajab sinu kuulajaskond kõige enam?

Ma arvan, et täna vajab minu kuulajaskond üheltpoolt kinnitust, et Jumalal on meie jaoks plaan ja maailmas kus me praegu elama, on tal anda meil üks kutsumus. Ja ta vajab, et Püha Vaim selle annab ja teda kutsub.

Teisalt seda, et kui ta läheb, siis tulevad raskused. Aga et Püha Vaimu väes võib minna... tee on küll must, aga marsin võidkalt läbi.

Mis on sinu jutlustamise eesmärk?

Kui räägime kerygmaatilisel (*kr.k. kerygma - kuulutama*), siis kindlasti kuulutada Jeesust Kristust ja Jumala riiki. Alati ei pea olema kerygmaatiline.

On võimalik olla ka didasciline (*kr.k. didasco - õpetama*). See on, selgitada või tuua esile teatud seaduspärasusi ja seda piiblist lähtuvalt.

Kui me kuulutame, milliselt me kommunikeerume, siis peame arvestama, mis meid ümbritseb.

Lisa 7. 2. Intervjuu Peep Saarega

Millest kavatsed kõneleda?

Teenimise tasust ja hinnast. On teema. See on osa seeriast - mida tähendab teenima? Ja see on osa Risttee koguduse DNAst. Küsime siis, mis see tähendab meie kui kogukonna jaoks.

Loodetavasti mina ja igauks näeb selle tulemusena ennast teenijana just seal, kus ta on.

Peale seeriat või jutlust?

Seeriat.

(seeria lõpebki analüüsitud jutlusega „Teenimise hind ja tasu”)

Ühesõnaga on oluline ka see, et Risttee koguduse DNA kui selline saaks lahti räägitud?

Jah. Et ühte põhiväärtust (ühiskonna teenimine) lahti rääkida. DNA, see on lahutamatu osa sellest, kes me oleme.

Aga mitte ainult lahti rääkida, vaid et iga inimene oleks teenija seal kus ta on. Ühiskonnas. Kontoris. Kus kohas iganes.

Mida pead oluliseks sõnumi valmistamisel?

Sõnumi valmistamisel.... no ikka mitut asja.

Kõige olulisem on, et kõnetaks inimest seal, kus ta on. Et inimene tunneb, et sellest tuleb ka praktiline külg sisse..

Et kõnetaks inimest just selles etapis kus ta parasjagu on. Rääkida tema tunnetatud vajadustele.

Aga on ka hetki, kus tuleb kõneleda sellistel teemadel, kus esialgu ei ole tunnetatud vajadusi. Aga millest on vaja rääkida: mis on prohvetlikud inimese jaoks.

Näiteks?

See on liiga kristlik, aga patuküsimus inimese jaoks. See on selline asi, mida me ei tunne. Et see meid puudutab või ei, oluline on ka sellest rääkida. On hetki, kus tuleb sellest rääkida kristliku kirikuna.

Mõnikord on vaja ka inimesi luua inimeses eeldusi edasi õppida. Ei saa ainult praktilistest asjadest anda nõuandeid või soovitusi. Aga ka mitte elujuhiseid. Vaid tuleb õpetada ka... Kolmanda eesmärgina, luua inimeses see platvorm piisavalt teadmiste, piisava tausta, nii et ta on võimeline ja soovib ja igatseb. Kõigest ei jõual iial jutlustada kõigest. Sa ei jõua kõigest jutlustada, mis elus ette tuleb.

Tihti inimene kaldub oma äärmusesse, kus ta räägib vaid praktilistest asjadest, või kas abstraktsetest sõnumitest, mis on küll olulised, aga ei jõua kohale ega aita elada. Või kolmandaks, on palju teadmisi, *know-howd*. Kõike seda, aga võib-olla inimene enda sisemuses jääb muutusetu. Inimese vaimulikud asjad teadmiste taha kinni.

Ma arvan, et balansseeritud vaade jutlusele peavad sisaldama kõike neid kolme asja (praktilised elujuhised, vaimulik teave - teoloogia, piisavad teadmised kultuuriruumis).

Ja konkreetses sõnumis ei saagi vast taodelda neid kõiki kolme. Võib-olla on see võimalik, juhul kui sa oled kõva kuju. Aga mingi hetk tuleb panna rõhuasetus ühele asjale.

Kuhu sina kaldud?

Ma arvan, et kaldun esimese peale, praktilise poole peale.

Mis saab olema jutluse peamõte?

Mul on see mõte, mida ma täpselt veel ei tea, kuidas ma seda sõnastan...

Teenimine annab sulle Jumala silmad, Jumala käed ja Jumala südame. Arvan, et see on lõplik tulem. Sa saad olla osa suuremast, sa saad kogeda Jumalat. Läbi iseenda. Läbi enda, siis kui saad Jumala südame. See ongi kõige suurem tasu. Siis oled vaba ka enesekesksust.

Sest igakord kui sa teenid, sa lased veidi õhku välja. Oht on ka teenida nii, et upitad ennast.

Millega soovid, et kuulajad kirikust lahkuksid?

Igatsusega teenida. Rohkem kui nad kunagi varem seda on teinud. Ja teenida ühiskonda. Ja teenida isegi nendes kohtades, kus sind isegi ei tänata. Kohtades, kus puuduvad liigutavad sõnad ja pisarad. Mõnikord me neid ei saa, aga et me nendest tasudest hoolimata igatseksime teenida.

Praktilise poole peale tahtsin rääkida, sellest hinnast, mis maksta tuleb. Läbipõlemine ja kibestumine, rõõmu kaotamine.

Kas ma oskan pakkuda ka mingeid lahendusi... Selle kallal ma veel töotan.

Kas see on tüüpiline, et ühiskondlik sõnum on Risttee jutlustes?

Ma arvan küll. Rohkem kui mujal.

Ma arvan, et see on meile tüüpiline, et ühiskond on meie asi. Et kogudus on maa sool ja valgus. See juba tähendab, et ühiskondlik sõnum on olemas.

Milliseid märksõnu kasutaksid, et kirjeldada oma jutlustamisstiili?

Milliseid märksõnu... Võib-olla mõnikord paatoslik...

Rohkete arenguvõimalusi pakkuv. Loodan, et nende jutluste kohta võiks öelda ka autentne.

Millele kavatsed kõige rohkem rõhuasetust anda?

Ma arvan, et see oleks ... ma tahaksin, et see oleks Jeesuse Kristuse isik, kui lunastaja. Kui Jumal.

Et see oleks sõnumis sees?

Et see oleks alati nii.

Miks?

Ma usun, et see on kõige olulisem. Sest lõpeks ilma selleta on muu sõnum tühine. Võin jutlustada praktikast, anda teadmisi ja teoloogilist baasi, aga ilma Kristuseta on see mõttetu.

See muidugi ei tähenda seda, et see on alati silmaga nähtavalt lihtne. Et see on kunstlikult tekitatav. A´la, et Kristus on alati sissetopitav. Nagu see oleks vägistatult sissetopitav.

Selles peab olema ka minu enda Kristuse kogemusi ja sealt see tuleks.

Kuidas iseloomustaksid teist kommunikaatorit (teist uuritavat Meego Remmelit)? Tema lähenemist?

Hästi intellektulaane. Lausekonstruktsioonid on läbi mõeldud. Võib-olla on nad tõesti nii läbi mõeldud, et on kirja pandud... Ma ei tea, kuidas ta valmistab, kas ta kirjutabki. Aga need on nii keerulised laused.

Ma tean mõnda inimest, kes saab aru kui ta räägib ent ei mõista kui ta jutlustab.

Aga see on intellektuaalne keel, milles ta räägib jutlustades.

Kindlasti ka hästi siiralt läheneb ta.

Ning on emotsionaalne, kindlasti. Kui ta seda on, siis see paistab välja. Mitte tingimata ei ole seda olemas. Aga kui lugu on sees, siis on. Need on kui hingekeelt puudutavad lood.

Inimest mõjutavad lood, heas mõttes. On selline lüüriline stiil. Kindlasti ta on nagu... hästi paljut sisaldav. Mõnikord liiga palju contenti (sisu). Seda ta oskab väga hästi luua.

Genereerida. Selles mõttes on see rikas.

Aga võib-olla seal on nagu see... jah, ühest jutlusest on peamõtteid nii palju, et ühte kindlat, mille külge haakida, seda ei jäägi. Räägin oma kogemusest muidugi.

Aga content on kindlasit väga tugev.

Võib-olla mitte nii väga isikut sisse toov. Kui siis, siis lugudes. Alati ei anna seda isiklikku kogemust. Kuid alati paistab välja haritus, oma nägemus ja filosoofiline maailmanägemine. Rikas maailmanägemine. Ja muidugi eetilisfilosoofiliskõrghariduse omaduse nägu on tuntavalt olemas.

Kui teda kuulan, siis on ta tark mees, kellel on mida äelda. Aga võib-olla on iseküsimus siis, et mis ma sellega teen.

Mida vajab sinu kuulajaskond kõige enam?

Kuulajaskond on nii erinevas arenguetapis, et väga palju eri vajadusi on. Ma usun, et mida nad vajavad, on, et nad läbi sõnumi leiaksid iseennast Jumalal üha lähemale astumas. Mitte, et nende teadmised ainult kasvaksid.... vaid, et nad kolmes elemendis kasvavad oleksid... et neil oleks igatsus, motivatsioon, praktilistes olukordades teadmine, kuidas õigel viisil olla koos Jumalaga... aga samas on ka teadlikud oma identiteedis Kristuses. Ning neis megateemades teoloogilises plaanis. Ma arvangi, et see ongi kõige suurem vajadus kuulajaskonnal. Mida mina selgelt näen: et nad võiksid leida end kasvavas suhtes Jumalaga.

See on ka Risttee koguduse sõnastatud missioon?

Jah, see oleks veider, kui jutlustamisel oleks teine eesmärk. Jutlustamine oleks skisofreeniline..

Mis on sinu jutlustamise eesmärk?

See ongi eelmine vastus. Et inimene kõnniks Jumalaga.

Võib-olla siis need kolm asja. Jälle need asjad, mida olen rääkinud. Et pärast jutlust näeks Kristust Jumala Pojana veelgi paremini kui varem.

Teine asi, et inimene teaks ja oleks motiveeritud oma reaalsel elu praktilistes elu elama Jumala printsiipidest lähtuvalt. (ehk siis, anda praktilises elus teadmisi ja motivatsiooni).

Võib-olla oleks igatsus suurim asi. Et inimene läheks ära igatsusega kasvada, muutuda. Tema motiveeritus. Unistus mõnikord. See oleks see, millega tahaksin, et lahkuks.

Sest on ainult teatud asjad, mida on võimalik 20 - 40 minuti jooksul edasi anda. Kui saaks motivatsioonijõu, siis oleks see rohkem kui muud asjad.

Lisa 8.

Lisa 8. 1. "6. mai jutlus" Meego Remmel

Täna hommikul enne jumalateenistuse algust, andsin Skype kaudu intervjuu Inglismaale. Meie armsale vennale Märt Saarele, kes teeb uurimust jutlustamise kohta. Ja ta uurib erinevaid jutlustajaid ja siis võrdleb neid... ja ta helistas mulle nädala keskel ja juba siis ütles, et Meego, mis teemal sa jutlustad?

Ja ma vastasin, et ma ei tea seda. Ilmselt pühapäeva hommikuni, sellepärast, et olukorrad Eestis on väga ärevad. Ja kui sa tahad mind intervjueerida, siis võib-olla pühapäeva hommikul enne teenistuse algust olen ma valmis midagi ütlema, mida ma jutlustan.

Jumal andis mulle südamesse siiski täna jätkata Apostlite tegude raamatu käsitlemist. Kolmeteistkümnendast peatükist. Me oleme pikka olnud selle raamatu juures, aga me teeme mõningaid peatusi selle peatüki lugemisel ka, sellesse päeva, kus me täna oleme.

Ja vaatame, kuidas Jumala Vaim meid kõnetab ja kuidas ta räägib meie vastu selles olukorras, kus meie täna oleme.

Nii et, me läheme edasi apostlite jälil. Ja avame Apostlite tegude raamatu 13 peatüki. Ja ma loen siit 12 esimest salmi, siit peatükist.

Aga Antiookias olevas koguduses oli prohveteid ja õpetajaid: Barnabas, Siimeon, keda hüüti Nigeriks, Luukius Küreenest, Manaeen, kes oli kasvanud üles koos nelivürst Heroodesega, ja Saulus. Kui need siis Issandat teenisid ja paastusid, ütles Püha Vaim: "Eraldage mulle Barnabas ja Saulus tööle, milleks ma olen nad kutsunud!" Siis nad paastusid ja palvetasid, panid oma käed nende peale ning saatsid nad teele. Kui nad olid Püha Vaimu poolt teele saadetud, tulid nad alla Seleukeiasse ja purjetasid Küprosele. Ja kui nad jõudsid Salamisesse, kuulutasid nad Jumala sõna juudi sünagoogides. Neil oli ka Johannes abiliseks. Nad käisid läbi terve saare Pafosest saadik. Seal leidsid nad ühe juudi nõia ning valeprohveti nimega Barjeesus. See oli maavalitseja Sergius Pauluse juures, kes oli mõistlik mees. Too kutsus Barnabase ja Sauluse enese juurde ning soovis kuulata Jumala sõna. Aga neile pani vastu Elümas, "nõid" - sest nõnda tuleb tõlkida ta nime -, püüdes maavalitsejat usust eemale pöörata. Aga Saulus, keda hüütakse Pauluseks, täis Püha Vaimu, vaatas teda teravalt ja ütles: "Oh sa kuradi poeg, täis kõiksugu kavalust ja kõiksugu kelmust, kõige õiguse vaenlane, kas sa

ei lakka Issanda sirgeid teid väänamast? Ja nüüd, vaata, Issanda käsi tuleb su peale ja sa jääd pimedaks ega näe päikest tükil ajal!" Ja otsekohe langes Elümase üle pimedus ning ringi tammudes otsis ta talutajaid. Kui maavalitseja nägi, mis juhtus, hakkas ta uskuma, olles hämmastunud Issanda õpetusest.

Apostlite tegude raamatu peategelaseks on Püha Vaim. Ja Püha Vaim viib oma kogudust edasi ja see kristlik kogudus avardub ja laieneb üha enam üle kogu Rooma impeeriumi. Ja kui me jõuame 13nda peatükini, siis me leiame sealt kirjelduse kogudusest, mis asub Antiookias. Ja see kogudus on teatud mõttes mudelkogudus sellest, mida Jumala Püha Vaim oli tegemas ka apostlite ajal seal esimese sajandi Rooma riigis.

Nimelt, selles koguduses oli väga erinevate taustadega inimesi. Erinevate rahvuse, erinevate rasside, erivate ühiskondlike positsioonide ja erinevate kultuuritraditsioonidega inimesi. Me lugesime, et Antiookias olevas koguduses oli prohveteid ja õpetajaid, ja siis nimetatakse seal viit konkreetset inimest.

Barnabas, kõigepealt. Kui me avame Apostlite tegude 4nda raamatu, siis me leiame, et Barnabas oli leviidi soost juut, aga ta oli sündinud ja kasvanud Küprose saarel. Ta oli mees, kes oli tuttav Küprose kontekstiga, Küprose kultuuriga. Ja sinna ei olnud kunagi varem evangeelium jõudnud. Nüüd, me lugesime kolmeteistkümnest peatükist, kuidas kui Barnabas välja saadetakse, lähevad nad Küprosele. Ja kuulutavad ka Küprose saarel Jumala sõna.

Nii et selles koguduses on üks Küprose taustaga juut. Aga me loeme edasi ja leiame, et seal on Siimeon, keda hüüti Nigeriks. See sõna niger tähendab tumedanahalist, eesti keeles neeger. Ja tõenäoliselt oli seal Antiookia koguduses oli vähemalt üks tumedanahaline neeger, mustanahaline mees. Selle mehe nimeks oli Siimeon. Ta oli täiesti teise kultuuritaustaga, aga ta oli ka seal Antiookia koguduses.

Siis edasi me loeme. Seal oli Luukius Küreenes. Tema oli Kreeka mees. Tema kohta me rohkemat ei oska öelda, aga ta oli kreeka päritolu. Ja tõenäoliselt oli siis ka kreeklane.

Siis me loeme edasi Maanaenist, kes oli üles kasvanud koos nelivürst Herodesesega. Eelmisel korral me rääkisime Herodesest ja herodeste suguvõsast. Ja see oli siis mees, kes oli üles kasvanud koos nelivürst Herodesesega. See kasvamine võib tähendada seda, et neil üks amm. See võis tähendada, et nad toitusid ühest rinnapiimast. Aga see võis tähendada ka seda, et nad kasvasid üheskoos üles, neil oli ühine kasvatus, neil oli ühine mõttemaailm siis.

Me teame, et Herodes oli Kristuse vaenulik. Ja ta tegi kõik, et takistada Kristust ja kristluse levikut selles maailmas. Aga tema kõrvalt oli kasvanud mees, kes oli võtnud evangeeliumi vastu. Ja vaatamata taustale oli ka tema selles koguduses.

Ja siis mainitakse meile Saulust, keda kutsutakse ka Pauluseks. Ja see oli mees, kes oli õigeusklik juut, variseride hulgast. Kes oli absoluutselt veendunud, et tema peab vastu panema kõigele sellele, mis on väär. Mis on väljaspoolt juutlust. Ja ka tema on nüüd seal korraga Kristuse koguduses, tänu oma pöördumisele.

Mida me siit üldistades võiksime öelda, on see, et kristlikus koguduses leiame ühenduse erinevate rahvaste ja erinevate rasside vahel. Ja erinevate kultuuritraditsioonide ja erinevate ühiskondlike seisuste vahel. Kristlikus koguduses, ka siin täna Salemi kirikus, me ei vaata täna ringi ja ei ütle, et sina oled venelane, või sina oled ameeriklane. Või et sina oled liiga haritud või et sinul ei ole üldse haridust. Sina oled mees või naine. Me vaatame, et me oleme üks Jeesuse Kristuses.

Ma ei tea, kas sa olid siin eelmine pühapäeva, kui me olime erinevate Tartu erinevate konfessioonide kogudustega. Palvetasime oma maa ja rahva pärast. Aga mulle läks eriti südamesse, kui meie koguduse diakoniss, Angeliina Urbel astus siin üles siin jumalateenistuse lõpus. Ta oli just tulnud tagasi vanglast, kus ta pidas jumalateenistust. Ja siis ta ütles: “Teate, vanglas meie ei hooli sellest, kes on venelane või kes on eestlane. Me oleme kõik, kes me oleme päästetud saanud, me oleme üks jumala rahvas.”

Nüüd meil on küll venekeelsed ja eestikeelsed jumalateenistused. Eestikeelne siin ja venekeelne vanas Salemi palvemajas. Aga me oleme üks jumalarahvas. Ja ta ütles, et kui need kaks vangi kokku saavad, olgu nad venelane või eestlane, või ükskõik millised on. Nad kallistavad üksteist, nad soovivad üksteisele Jumala rahu.

See on midagi, mida Jumal teeb oma Püha Vaimu läbi. Ja see on midagi, mida ta ei tee lihtsalt meie koguduses, vaid kõikides kogudustes üle kogu maa. Ja saata välja ka misjonäre, saate välja neid inimesi, kes lähevad. Mäletate, kui me panime Angeliinale, siinsamas kirikus käed peale ordineerisime ta diakonissiks, et ta võiks teenida kaplanina Tartu vanglas?

Me saatsime ta välja läkitusega Jumala sõnumit kuulutama. Ja Jumal on saanud teda tarvitada. Ja Jumal sõnum on kostund ka sinna vanglamüüride taha.

Möödunud nädalal vend Sulev rääkis ka sellest, kuidas nad läksid Giideoniga sinnasamasse vanglasse, nende meeste juurde, keda oldi kinni võetud nendel rahutuste keskel. Sõltumata sellest, kelle poolt nad olid, Sulev ja Giideon läksid selleks, et jagada Jumala sõna. Ja mulle läks jälle väga südamesse kui need, kes olid seal vanglas, ütlesid: “Andke meile Uut Testamenti, me tahaksime lugeda seda! See on meile vajalik!”

Jumala sõna ja Jumala Vaim võib teha midagi, mida tegelikult poliitikud, kultuurilised integratsiooniprogrammid, meie heasoovlikkus ei suuda. Ja seda räägib meile ka Apostlite tegude raamat 13ndas peatükis. Sellest, kuidas apostlite jäilil meie võime käia ja liikuda.

Nüüd. Edasi liikudes, kui me loeme, siis me leiame, et need väga erinevate taustaga mehed. Ja koguduse juhid. Nad seisavad üheskoos Jumala ees ja otsivad Jumala juhtimist. Jumala plaani ka omaenda elu ja koguduse jaoks. Ja see Jumala palge otsimine ei ole lihtsalt niisama, et ütlevad “Jumal ilmuta mulle, mida sa tahad.” Vaid siin on öeldud: **“Nad teenisid ja paastusid Jumala ees.”** Jumala tahte teadasaamine, äratunnetamine ei ole alati nii lihtne. Meile meeldiks, et võtame piibli näpu alt lahti ja vaatame, mida Jumal tahab teha.

Aga Jumala tahe peab kasvama osaks meie elust. Jumala tahe peab saama osaks meie enda olemisest. Ja sellepärast Jumal tahab vahel, et me tõepoolest otsime teda, täielikult. Pühendudes talle. Jätame kõik muu kõrvale. Paastumine ju tähendab seda, et kõik muu kõrvale, isegi toitumise ja otsin lihtsalt Jumala palet.

Ma ei tea, kas sa oled seda teinud, oma elus. Aga kui mina olen otsinud Jumala palet ja olen täielikult pannud kõrvale kõik muu, siis ma olen hakanud mõistma vahel Jumala plaani, mis on suurem, kui ma olen seni suutnud ette kujutada. Jumal on osutunud vahel väga üllatavaks. Jumala mõte on olnud selline, mille peale ma ei ole elu sees osanud tulla. Ja ainult Püha Vaim saab selle esile tuua, siis kui me otsime tema tahet.

Võib-olla sa oled täna siin kirikus ja mõtled, et mida saaksin mina teha Jumalale. Või mida ma saaksin teha selles Eestimaa olukorras, kus me täna oleme. Meie Eestimaa, meie rahva ja ühiskonna jaoks. Otsi Jumala palet. Otsime seda üheskoos. Küsime seda Püha Vaimu läbi, ilmuta meile mida sina tahad, et meie teeme. Ja sa võid leida midagi, mis on midagi täiesti uut ja mis annab elule täiesti uue nägemuse.

Kui need mehed seal Jumalat otsisid, ütles Püha Vaim: “Eraldage mulle Barnabas ja Saulus tööle, milleks mina olen nad kutsunud.”

Barnabas ja Saulus olid need kaks meest Antiokia kogudusest, kes olid õpetanud suurt hulka rahvast. Olid teinud kõik selleks, et seda kogudust üles ehitada. Ja kõik, mis selles koguduses ka oli, oli formeerunud, oli paljuski Barnabase ja Pauluse töö.

Nüüd, Püha Vaim ütleb. “Saatke nad edasi. Läkitage nad edasi sinna, kuhu mina plaanin nad viia.”

Ja korraga, need kõik mehed tunnevad, et nad peavadki seda tegema. Jumala Püha Vaim tahab nad läkitada välja. Nad palvetavad nende pärast, nad paastuvad nende pärast. Panevad käed nende peale ja läkitavad nad välja misjonitööle.

Ma mäletan, sellest on aastaid tagasi. Aastaid, aastaid tagasi. 15 aastat on sellest, kui ma olin Tallinnas Kalju koguduses pastoriks. Ja meie koguduses oli üks naine, kes oli Abhaasiast pärit.

Ta oli Eesti soost, aga ta oli Abhaasias kasvanud ja sattunud Eestis hiljemalt elama. Aga ta külastas seda Abhaasia paikkonda ja Eesti külasid. Ja siis ükskord olin nende juures sünnipäeval, ja tema ema oli ka seal. Ja ta rääkis kõigest Abhaasiast ja nendest eestlastest ja ütles, et neil inimestel seal ei ole mittemingisugust kristlikku kontakti. Nad elavad täiesti omaette kultuurina seal.

Ja me tundsume korraga, et me ei saa nagu jätta seda niisama. Et me peame midagi tegema sellejuures. Me palvetasime sellepärast ja hakkasime rääkima koguduses sellest. Lõpuks me kogusime raha ja panime kokku ühe meeskonna, kelle me saatsime sinna Abhaasiasse.

Ja need inimesed läksid sinna, kuulutasid evangeeliumi. Seal tuli üsna mitu last usule. Ka vanemad kuulasid seda. Aga siis juhtus midagi, mida me ei osanud ette arvata. Abhaasias algas sõda. See konflikt, mis on seal siiamaani. Ja selle tulemusena kõik need eesti külad sattusid sellise sõjatandrisse ja Eesti valitsus otsustas, et me toome need eestlased ära, kes tahavad tulla Eestisse. Ja siis need Abhaasiaeestlased maabusid kõik Eestis ja meie kogudusel olid need kontaktid nendega. Ja Jumal sai kasutada kõiki neid kontakte selleks, et anda neile vajalik toit, anda neile riided, otsida neile elamine. Ja paljud nendest inimestest leidsid tänu sellele elava Jumala.

Kui me alustasime sellest rääkides selle naisega, siis me ei kujutanud ette, milline plaan on Jumalal selle misjonitööga. Aga Jumal sai tarvitada midagi, mida ainult üks inimene oli toomas kogudusse oma taustaga. Ja avas Jumala Vaimu nägemuse meile kõikidele.

Nüüd Barnabas oli samasugune mees. Ta oli Antiookias, ta oli Küprosel pärit. Ja kui nad palvetavad, siis tõenäoliselt Jumala Püha Vaim paneb midagi nende südamesse, ütleb et:

“Saatke välja Barnabas. Andke Paulus kaasa. Et nad saaksid minna sinna Küprosele ka evangeeliumi kuulutama.”

Aga kui Paulus ja Barnabas oleks sellel hetkel teadnud, mis sellest saab. See on ainult üks misjonireis paljudest. Selle tulemusena evangeelium levib üle kogu Rooma impeeriumi. Rooma linna välja. Aga ka Euroopa mandrile. Ja läheb edasi, kuni meieni, täna! Üks kogudus, üks Vaimu kuulmine. Üks läkitus ja üks Vaimu kuulmine!

Ja selle tulemus on kogu maailma muutumine.

Kui me otsime Jumalat oma elu jaoks. Kui me otsime Jumalat oma koguduse jaoks, siis võib midagi sündida, mis on suurem kui meie ise. Kui me vaid kuulame Jumala Püha Vaimu häält ja juhtimist.

Nüüd kolmas asi, mida me leiame, on see, et kui nad läksid missioonile, siis nad olid veendunud, et nad olid Püha Vaimu poolt teele saadetud.

Siin öeldakse väga selgelt: “Nad olid Püha Vaimu poolt teele saadetud.” Nende peale oldi pandud käed, neid oldi läkitatud selle vaimukuulmises ja selles teadmises, et need mehed tahab Jumal välja läkitada.

Kui me läheme välja, siis me peame olema veendunud, et Jumala Püha Vaim on meid läkitamas. Kui me teeme misjonitööd, kui me kuulutame evangeeliumi, siis me võime ka arutult käituda vahel. Kui me läheme oma sõnadega, oma arusaamisega, oma must-valge maailmapildiga. Või siis oma ja kõige parema tundlikuma sõnumiga.

Jumala Püha Vaim tahab meid läkitada niimoodi, et tema saab valitseda seda olukorda.

Ja kui nad olid veendunud, et Püha Vaim oli neid läkitanud, siis nad ammutasid sellest läkitusest ka oma missiooniteadvuse. Aga ka väe kuulutada Jumala evangeeliumi, Jumala sõna paikades ja kultuurides, mis olid täiesti uued. Aga ka astuda vastu igasugustele

vaimsetele ja poliitilistele võimumängudele, mis astusid vastu evangeeliumi levikule Jeesuses Kristuses.

Me lugesime sellest. Kui nad olid Küprosele jõudnud, siis nad kohtusid ka maavalitseja Sergius Paulusega. Ja siin öeldakse, et ta oli väga mõistlik mees. Ta tahtis kuulda Jumala sõna. Aga ta oli ühe teise ideoloogia meelevaldas. Siin räägitakse, kas kahest või ühest valeprohvetist. Täpset arvu piibliuurijad ei ole osanud seda ära selgitada. Seal räägitakse valeprohvetist nimega Barjeesus. Ja see sõna tähendab „Jeesuse Poeg“. Selle valeprohveti nimi oli Jeesuse poeg.

Ilmselt ta rääkis ka midagi Jeesusest. Aga ta ütles, et ta on Jeesuses poeg. Nii nagu tänapäeval „Da Vinci Koodiga“, ja ma ei tea, mis ideoloogiaga ta õpetas. Aga ta tõi oma õpetuse ja osutus valeprohvetiks. Ja see tark mees, see mõistlik mees, oli nagu segaduses. Ta ei teadnud, mida uskuda.

Ja siis räägitakse sellest nõiast, Elymasest. Sellest nõiast, kes astub vastu sellele evangeeliumile, mida Saulus ja Barnabas kuulutavad. Ja siis on korraga nendel kahel mehel ka Jumala vägi, astuda vastu ka neile, vaimulikule sõjale. Ja meile öeldakse, et **Saulus, keda hüütakse ka Pauluseks, täis Püha Vaimu, vaatas teda teravalt ja ütles: „Oh sa kuradi poeg, täis kõiksugu kavalust, ja kõiksugu kelmust. Kõige õiguse vaenlane, kas sa ei lakka Jumala sirgeid teid väänamast?“**

Paulus saab korraga meelevalda öelda tõe väga otseselt välja. Vaatama sellele, et seal poliitiliselt kõige kõrgemad juhid. Vaatamata sellele, et seal on Jumala teede kõverdamine ja seal on Saatana meelevald. Ja selle tulemuseks, et ta niimoodi tõe välja ütleb, tuleb see maavalitseja niimoodi usule. Ta hakkab uskuma, ja ta on hämmastuses Issanda õpetusest, öeldakse meile.

Kui me läheme Püha Vaimu läkitusel. Veendunult, et Püha Vaim on meid saatnud. Ja sellest ammutades oma jõu, siis tegelikult meil on ka võime eristada õiget ebaõigest. Meil on võime eristada sellest, kus on selge õpetus ja segased õpetused. Kus on õige õpetus ja kus on vale õpetus. Kus on õiged prohvetid ja kus on valed prohvetid. Ja öelda sinna, sellesse olukorda, ka Jumala Sõna ja Jumala tahet nii, et inimesed tulevad tõetunnusele ja saavad päästetud.

Ma olen mõelnud ka sellele konfliktile, mis on täna, Eesti ja Venemaa vahel. Ma olen mõelnud nende poliitiliste sõnumite peale, mis me oleme kuulnud. Sageli kuuleme ka kirikuringkondadest, kus me oleme.

Kui me seisame kristlastena teiste ees, siis me ei saa minna kaasa minna mitte poliitiliste ja mitte ka kirikuautoriteetide poolt tulevate sõnumitega. Vaid sellega, mida Jumala Püha Vaim annab meile tunda, üheskoos, Jumala rahvana, tunda ja teha.

Ja siis me oleme tõekuulutajad. Siis me täidame ka seda prohvetlikku rolli, mida ka Jeesus Kristus on jätnud ka selles maailmas täita. Ja siis me täidame ka oma missiooni ka Püha Vaimu tööriistadena.

Viimane asi, mida ma tahaksin siit välja tuua, on see, et selle vastasseisuga, mis on seal valitseja ja misjonäride vahel. Tegelikult vastasseisude järjelugu alles algab.

Kui me loeme edasi Apostlite tegude raamatut, siis me märkame, et vastasseis Jumalriigi ja selle maailmajõudude vahel on pidev. Kristliku missiooni elluviimisel tuleb seista silmitsi kõigepealt nende demonlike jõududega, kes üritavad poliitilisi jõude kallutada evangeeliumi vastu astuda. Aga kui me loeme edasi, sealt lõpupoolt, siis me leiame, et seal on ka rahvuslikult ja religioosselt pingeväljadelt tulnud võimumängud, mis hakkavad evangeeliumile vastu seisma.

Seal on juudid, kes tahavad jääda oma juudirahvuse ja juudireligioonitõekspidamistega ja nad astuvad evangeeliumile. Ja siit me loeme, et evangeeliumile võib sageli vastu astuda, kui me toetuma väga tugevalt oma rahvuslikule patriotismile. Ja oma religioosetele vormidele ja arusaamistele ja traditsioonidele. Ja sellele, et meie tahame kehtestada oma plaani ja oma tahte.

See võib olla nii venemaal kui eestimaal täna. Me peame väga selgelt küsima täna: „Jumal, kust läheb sinu tee?“

Kui me loeme edasi neljateistkümnendat peatükki, siis me leiame, et seal räägitakse juutlike ja paganlike kinnisideede vastuseisust evangeeliumile. Juudid ütlevad, et tuleb käsku pidada. Paganad tulevad ja ütlevad, et Paulus ja Barnabas, teie olete nii nagu meie jumalused on.

Me loeme seda 14ndas peatükist, et nad ütlevad, et Barnabas on Zeus ja Paulus on Hermes. Nad üritavad panna selle oma mõtlemismudeli nendesse kristlikesse misjonäridesse. Ja see vastasseis tuleb lahendada Jumala Püha Vaimu juhtimisel.

Loeme edasi 15ndat peatükki. Seal näeme misjoni teoloogilist väljakutset. Et kas paganad peavad täitma kõiki juudikäske? Või võivad nemad olla vabad selle Kristuse lepituse lunastuse kaudu, mis neile on antud.

Ja kui me jõuame 15nda peatüki lõpuni, siis me näeme, et see vastasseis on lõpuks sellessamas misjonimeeskonnas. Pauluse ja Barnabase enda vahel... pinged võivad vahel tulla ka misjonimeeskonda, sest nende arusaamine inimese suhetest, inimese uskumusest, inimese töölepuhendumisest on erinev. Ja nad lähevadki lahku ja täidavad erinevaid ülesandeid.

Mida me võime sellest üldistada on see, et kui me täidame Jeesuse Kristuse läkitusega oma missiooni Püha Vaimu väes, siis me kogeme ka vastasseisu. Ja see missioon ei ole nii kerge minna ja teha, ja inimesed tulevad usule, vaid me näeme, et see vastasseis on olemas. Ja ometi, selle vastasseisu keskel tuleb meil küsida: mis on meie missioon? Kes on meid läkitanud? Ja mida meie olulist peame selles maailmas kuulutama?

Me ei saa läkitada ennast ega kuulutada omaenda mõtteid, omaenda kõige paremaid ideid, vaid me saame kuulutada Jumala sõna Püha Vaimu väes. Me ei saa viia ellu mitte oma plaane, ka mitte rahvuslikke, ka mitte kultuurilisi plaane, vaid ainult Jumalariiklike plaane.

Ja siis, täna võiksime küsida endilt viit küsimust lõpuks:

Esimene küsimus on meie kui koguduse kohta. Kuivõrd avatud on meie kogudus kultuuriliselt erinevatele inimestele? Vahel ka subkultuuriliselt erinevatele inimestele.

Misjoniteadvus, misjoniläkitus, misjonisõnum saab tavaliselt nagu kirgastatud nendes kultuurikontaktides mis on. Seal Antiookia koguduses, tänu sellele, et need erinevad kultuurid olid koos. Mõistid, et Jumal on kutsunud nad suuremale kui nad ise. Kui avatud oleme meie, et minna ja olla kuulutajaks suuremale kui me ise?

Teine küsimus on see, et kuidas peaksime meie oma koguduses kuulutama Püha Vaimu häält? Inimesed tajuvad Püha Vaimu häält väga erinevalt. Erinevad kogudused on harjunud ka Püha Vaimu häält ja juhtimist kogema erinevalt. Küsimus on see, et me teame ja oskame välja kuulda Püha Vaimu häält, üheskoos ja oma isiklikus elus.

Kolmas küsimus on see, et mil moel me leiame, tunnustame, läkitame, toetame endi keskel vaimulikku missiooni ja kutsumust kandvaid inimesi. Kas me otsime endi keskelt ka Jumalale toetudes neid inimesi, kes võivad tulla esile ja hakata täitma seda missiooni? Kuidas me neid toetame, kuidas me neid tunnustame, kuidas me neid läkitame? Kas me teeme seda?

Neljas küsimus on see, et kuidas saada ja olla täis Püha Vaimu võitmaks vaimulikke lahinguid? Paulus, sai sellele nõiale vastu astuda ainult siis, kui ta oli täis Püha Vaimu! Ja siis ta sai öelda kogu oma sõnumi, ka terve sõnumi ühtlasi ja panna see mees paika ja kuulutada evangeeliumi nõnda, et inimesed jäid uskuma... Kui me ei ole Jumala Püha Vaimuga täidetud. Kui Jumala Püha Vaim ei saa valitseda me elu, siis me evangeeliumikuulutus on nüri. Siis see ei toimi ja see maailm läheb üha enam vastasseisu.

Ja lõpuks, viiendaks küsimuseks võiks olla ka see, et kuivõrd oleme me valmis vaimulikeks vastasseisudeks jumalariigi ja selle maailma vastasseisude vahel. Ja kuivõrd oleme me valmis viima ellu mitte omaenda, vaid Jumala plaane?

See on väga oluline ja ka väga isiklik küsimus, aga see on kristlastena küsida, et kas me esindame praegu Jumalat, Jumala Püha Vaimu häält, või me räägime iseenda südamest, omaenda eelistustest?

Siis on see meelesparanduse koht, teatud mõttes. Jumal, me vajame sind rohkem kui iseennast. Jumal, me vajame sinu toodud ühtsust rohkem kui inimlikult toodud ühtsust. Jumal, me vajame sinu nägemust enam kui meie omaenda elunägemust. Jumal, me vajame sinu väge ja sinu jõudu üle kõige. Aamen.

Lisa 8. 2. “6.mai jutlus” Peep Saar

Me alustasime teenimisest rääkimisega. Eesti keeles teenimine koosneb kahest sõnast. Teeni ja mine. Ja sellepärast ka jalad seal üleval kui sa siiani pole veel pihta saanud, miks jalad on seal üleval kui me hakkame teenimisest rääkima. Nii et see on läkitus meile, et me peame minema. Mitte lihtsalt istuma ja ootama.

Me alustasime kolm nädalat tagasi. Ja me esimene kord rääkisime erinevatest teenijatüüpidest. Kui te mäletate, oli meil Risttee Rein, oli Kontori Karl, Kodu Kati, Suhte Sille ja oli Projekti Peeter. Igaühel oli neist omad tugevused ja omad nõrkused. Kes kuidas teenis. Võib-olla sa tundsid ennast mõnes tegelases ära.

Mina tundsin end mitmes tegelases ära. Ja ma arvan, et me olemegi kombinatsioon erinevatest teenijatüüpidest.

Ja me läksime sealt edasi ja järgmisel nädalal Toivo vaatas seda, mis peaks olema teenimise südames. Mis peaks motiveerima teenimist, mis peaks ajendama minema. Mis ajendab meid kedagi teist meist ettepoole panema. Ja selleks oli armastus.

Armastus on see, mis saadab meid välja. Läkitab meid teenima.

Eelmine kord me rääkisime uutest territooriumitest. Ja ma võtsin enda kaardi kaasa ka. See oli kaart, mille igaüks – kui sinul ei ole seda kaarti, siis ma saadan sulle, või sa saad selle.. meil on neid veel üle natuke – see oli kaart, mille igaüks meist pidi täitma ja kus pidi kirjutama need kohad oma elus, oma suhetes, kus ta veel ei teeni. Kuid kus ta saaks midagi teha. Kedagi aidata, kuhugi minna.

Ja täna me läheme ja lõpetame teenimisest rääkimise.

Ja kui sa oled tänases maailmas üles kasvanud, siis sa tead, et igal asjal on oma hind. Ja majandus põhineb sellel, et nõudlus ja pakkumine peavad tasakaalus olema. Ja kokkupuute punktis ongi hind, mille me maksame selle eest.

Ja teenimisel on ka üks hind. Aga teenides sa maksad selle hinna ja saad selle eest ka midagi vastu. Nii et täna me vaatame teenimise maksumust. Seda hinda, mis ta meile maksma läheb ja ka seda tasu, mis teenimisel on meile.

Mul on onu. Onu Peeter. Ja ta on selline teistmoodi inimene. Temasuguseid väga palju pole. Temast võiks rääkida väga palju lugusid tundide kaupa. Ja ta on nüüdseks juba 52-aastane. Ja ma eile olin temaga koos. Ta tuli mulle lennujaama vastu. Ja siis ma pärast helistasin talle,

sõites kodu poole... küsisin talt: „Kuule Pets, mis paneb sind teisi teenima. Või: miks sa teed teistele inimestele head.”

Sest kui ma mõtlen tema elu peale, siis üks asi, mis mulle kõikide ta veidruse ja omapärade juures silma hakkab. Et ta lihtsalt on hea inimene. Et ta lihtsalt kui keegi temalt küsib midagi, ta ei saa ei öelda.

Sa võid helistada öösel kell 12 helistada talle näiteks Paidest ja öelda: kuule, mul läks auto katki. Ja ta tuleb Tallinnast, viib su slepist Tartusse ja ise sõidab veel öösel Tallinnasse. Ta on ühesõnaga sellist tüüpi inimene, kes lihtsalt ei saa ei öelda. Läheb ja aitab inimesi. Ja tal on nüüdseks selline arusaam, et ta on jõudnud sinnamaani, et iga heategu ei jää karistamata.

Sest ta teeb head ja siis ta ise kannatab selle järel tavaliselt. Näiteks ta on laenanud välja mitmeid autosid. Kolme autot ma tean. Mis on välja laenanud ja sõprade poolt lihtsalt puruks sõidetud. Ja noh, ega sõbrad... ma ei tea, kuidas sinu sõbrad on, aga tihti sõbrad, kui midagi katki lähevad, ega siis sõber seda korda ei tee tavaliselt. Vaid, et tema on tagasi saanud katkised autod. Ja mina olen ühe auto katki sõitnud. Ma julgen öelda, et mina olen ühe auto katki sõitnud ja andsin ka samatmoodi tagasi... ega ma parem pole.

Aga selliseid asju on tal palju. Ja tema ütleb lihtsalt, et noh ta ei saa midagi parata. Ma teen head, aga ma tean ka, et iga heategu ei jää karistusetu. Igal asjal on oma hind.

Ja võib-olla oled sina teeninud ja aidanud. Ja võib-olla sa tunned, et oled mitmeid aastaid olnud kirikuga seotud. Võib-olla sa tead, et nii tihti on võimalik kirikus, või teisi aidata ja teenida. Ja mingi hetk, see teenimine, mis oli omal ajal rõõmus. Ülestõstev, ehitav. Muutub hoopis koormaks. Sa tead, et pead midagi tegema. Ja jama... pühapäeva hommik on jälle käes. Kell on näiteks kaheksa hommikul ja sa tead, et pead olema seal, et asju üles panna.

Või siis siin, praegu me enam Sadamateatris ei ole.

Võib-olla sa tunned, et täna on jälle see pühapäev, kus ma pean kohvikut tegema või tervitama. Ja jäänud ongi see kohustus, see rõõm on ära kadunud. Sa näed vaid seda hinda, see tasu on ära kadunud. Jäänud on vaid see maksumus.

Ja ma ise olen aastate jooksul palju kordi läbi käinud. Ja ma tean, et tuleb palju maksta... mõnikord me põleme lausa läbi. Mõnikord me ainult ennast panustame ja midagi vastu ei saa. Või vähemalt tundub nii. Rõõm kaob, võib tulla koguni kibestumus.

Kui sa mäletad seda lugu piiblist, täna me seda ei jõua. Sest ma isegi vaatan, mis piibel ütleb selle kohta aga... piiblis on üks lugu, kus Jeesusega sai kokku kaks õde. Marta ja Maarja. Ja

kui te mäletate, siis Marta oli see, kes hakkas Jeesust kohe teenima. Talle õhtusööki tegema. Aga Maarja lihtsalt istus potsti Jeesuse jalge ette ja kuulas, mis Jeesus rääkis. Marta tegi õiget asja, aga Maarja teda ei aidanud. Ja siis Marta tundis enda südames kibestumist. Ta ütles Jeesusele, et vaata, mina rabelen siin tööd teha, aga minu õde... tema lihtsalt istub ja kuulab sind. Kus see õiglus on?

Ja ma tean, et mina olen tundnud kibestumist. Ma olen üldse võib-olla selline inimene, kellel oli selline enesehaletsemine sügaval sisimas peidus. Ja ma võin teha kangelase nägu ja minna ja teenida ja koristada. Ning minna varem, kui kedagi teist ei ole... aga oma südames ma tunnen, aah, jälle mina! Miks kedagi teist? Kas ma peaks üksinda kogu maailma ära päästma? Või kas ma pean üksinda kõik asjad ära tegema?

Ma tean, et see on täitsa vale niimoodi tunda, aga ma olen neid hetki oma elus tundnud rohkem kui üks kord. Sellist kibestumist. Võib-olla seda kunagi välja ei näita. Aga teenimine tõesti maksab iga kord midagi. Teenimine, me oleme rääkinud läbi eelnevate nädalate, tegelikult ei tähenda midagi muud, kui seda, et sa paned kellegi endast ettepoole. See tähendab, et mõnikord saab mustaks ja higiseks. Rämpaseks.

Näiteks eile, me alustasime oma teenimisenädalat. Ja me sellest veel räägime. Aga iga päev terve nädala jooksul on üks teenimisprojekt.

Eilne päev oli selline, et noored läksid ja me pidime koristama Ropka tänavat, aga tuli välja, et see oli hoopis Ropka tänava nimeline prügimägi, mida pidi koristama. See on lihtsalt, otseses mõttes oli prügi igal pool. Pidi lausa kopaga seda lahti võtma nagu ma aru sain. Nii et see on äärmisel ekstreemne näide, et ei piisanud üksiku paberiasja üleskorjamisest ja kottipanemisest. Vaid tuleb rämpaseks ja mustaks saada. Ja mõnikord teha asju, mis on lausa vastikud.

Näiteks me eelmine kevad käisime ülikooli kodugrupiga Ihaste põik tänava kraavi koristamas. Ja siis oli jääs veel kõik. Ja siis oli seal kraavis muid ka asju, kui prügi. Näiteks oli kraavis üks surnud hundikoer. Ja me pidime selle hundikoera sealt jää seest välja lohistama...

Muidugi poisse, Innarit ja Kuldarit huvitasid muud tegevused. Näiteks, kas on võimalik tokk läbi selle hundikoera lüüa. Kas see liha on niivõrd lödi või mitte, aga sellest me rohkem ei räägi. See ei olnud ka tore teenimismoment. Aga ei olnud tokki võimalik läbi lüüa. Ütlen nii palju.

Aga noh, projekte on erinevaid. Mõnikord see teenimine tähendab seda, et sa saad mustaks, higiseks, rämpaseks. Sel on oma hind.

Ma ise tunnen, et üks suurimaid asju, millest mina ka puudust tunnen. On see, kui sa teenid oma abikaasat. Või kui sa oled perekonnainimene. Siis tuleb hetki, kus tuleb oma abikaasat teenida. Tihti see tähendab, et tuleb oma unest loobuda.

Mina selles nii hea ei ole. Aga kui Emma, meie tütar, öösel nutma hakkab, siis mina üldiselt magan hästi edasi. Ma ei kuulegi neid asju. Aga Anna, selleks, et teenida oma peret, mind – oma tüdruku, tema peab loobuma millestki. Unest. Võib-olla pead sa hommikul loobuma oma unest.

See on midagi, et sa annad alati midagi endast ära. Mingi hind on.

Kellegi teise endast ettepoole panek alati maksab midagi... Ma võtsin väikse illustratsiooni. See on õhupall. Tagahoovi lava on ka. Järgmine pühapäev on viimast korda Tagahoov see kevad. Siis on emadepäev. Ja me lõpetame selleks korra. Nii et see on selline temaatiline õhupall.

Aga ma näitan, milline me inimestena oleme. Te võite hinge kinni hoida, kui ma selle täis puhun, et see katki ei läheks. (puhub õhupalli) Natuke veel peab puhuma, et näide töötaks. Näete, me oleme... liiga hästi töötas.

Me oleme inimesed, meil on oma elu ja kest. Kohad, kus käime, inimesed, kellega suhtleme. Ja me ise oleme õhupallid. Igaühe sees on õhupall. Igaühes on see, kes me oleme. Mitte halvas mõttes, aga näete... mõnikord, üsna tihti. On õhupall me elus nii suur, et see võtab muu ruumi ära. Sest ega siia palju rohkem mahugi. Õhupall on enamuses raamis, siin all on veel veidi ruumi, aga seda te ei näe. Aga siin võib olla Jumal, natukene ja. Muud asjad, muud väärtused, muud asjad ka siin raami sees. Aga see on ka kõik.

Ja teate, see on nii loomulik. Me kõik oleme sellistena ma arvanud, et sündinud. Nüüd ta läks natuke tühjaks, ma pean pärast veel puhuma, et näidet jätkata. Siis peate jälle kannatama, aga... meil kõigil on ennast raske teist endast ettepoole panna. Sest see ei ole loomulik olukord me eludes.

See, et ma armastusest kedagi lähen ja teenin. Olgu see oma peres, koguduses, oma linnas. See ei ole loomulik, ja see läheb midagi maksma.

Nii kerge on... ma sellest hinnast tahaksin veel rääkida. Kuidas vältida läbipõlemist, kuidas leida rõõmu, mis jääks teenimises alati püsima. Aga ma arvan, et seda vaadata, kui me vaatame, mis on lisaks teenimise maksumusele ka see teenimise tasu, mis me saame.

Teate, mõnikord on kerge teenida, kui sa teed midagi head teisele ja teine – näiteks vanatädi – tuleb ja tänab sind pisarad silmis, et aitäh pojake, et sa mind üle tee aitasid. Sellistel hetkedel on hea, tuleb selline ülev tunne. Olin timurlane. Ja siis tahaks kohe edasi minna ja kõik vanad inimesed üle tee aidata. Ühesõnaga on hea motivatsiooniallikas.

Ja mõnikord, kui keegi ütleb, et küll sa ikka näitlesid hästi, või ei mängisid täna hästi. Aitäh, et sa lastega tegelesid. Ja ta tõesti mõtleb seda, ja sa saad sellest aru. Siis see tänu on nii suur väärtus, et selle nimel tasub pingutada. Aga nii palju kordi, kui me teeme midagi, siis see jääb märkamata.

Võib-olla teed oma perekonnas, teenid oma lapsi, abikaasat. Teed oma koguduses midagi. Ja lõpuks jääb see märkamata. Kuidas leida siis rõõmu teenimises?

Kuidas leida seda? Mis võiks mind siis motiveerida veel?

Mul üks sõber oli, ta rääkis – teisest kogudusest. Ta rääkis, kuidas teda paluti, et oleks vaja kogudusehoonet vaja kütta. Füüsilises mõttes, oli kogudust vaja kütta. Keskküttesüsteem selline, et oli vaja inimest, kes seda töös hoiaks. Öösel või siis üks päev enne, et oleks soe maja.

Ja teda alguses paluti, et ta seda teeks... Ja ta tegi, oli ja... oli õnnelik, et sai kogudust teenida. Aga lõpuks muutus see nii enesestmõistetavaks, et ta ongi meie katlamees. Ilma et keegi olekski teda palunud teha, või ta sujuvalt muutuski selle koguduse katlameheks. Ja ühel hetkel ütles ta, et enam ei jaksa. Ütles, et mulle pole seda vaja ja ta loobus.

Mis on siis teenimise tasu?

Loen kõigepealt ühe pikema kirjakoha, mis tuleb siia ekraanile ka. See on Uue Testamendi algusest. Jeesus rääkis oma kuulajatele. Ja ta rääkis tulevikust neile. Ta rääkis ühest päevast, mis ootab sind ja mind, meid kõiki ühel päeval ees. Ja see on päev, mil me seisame Taevase Isa ees, kohtumõistja, trooni ees.

Ja mõnikord, me kristlastena unustame üldse ära, et selline päev on tulemas. Ja noh, et ma usun Jumalasse, ja Jeesusesse, ja kõik on hea. Aga ühel päeval siiski me seisame trooni ees. Me anname aru sellest, kes me oleme ja mis me teinud oleme... Ja Jeesus räägibki sellest päevast. Ja see on Matteuse 25 peatükis, 31 salmis. Ma loodan, et te saate kaasa jälgima hakata.

„Aga kui inimesepoeg tuleb oma kirkuses. Ja kõik inglid temaga. Siis ta istub oma kirkuse troonile. Ja ta ette kogutakse kõik rahvad. Ja ta eraldab nad üksteisest. Otsekui karjane eraldab

lambad sikkudest...“ Nii et ta räägib ühest päevast, kus Jeesusel on, kus kõik tunnistavad Jeesuse ülemlikkust ja kus kõik tunnistavad teda ja seda, kelle käes on lõplik võim. Ja sellel päeval on kõik rahvad, eestlased venelased, nooremad vanemad, me kõik oleme seal...

Ja ta seab lambad oma paremale käele, sikud aga vasakule käele. Siis ütleb kuningas oma paremal käele olijale: tulge siia, minu isa õnnistatud. Pärige kuningriik, mis teile on valmistatud, maailma rajamisest peale... Need on need head inimesed, filmides, need on need võitjad. Kellega koos me loodame olla. Me ise loodame olla nende paremal pool olevate lammaste seas. Ja Jeesus ütleb neile hoopis midagi järgmist...

„Sest mul oli nälj ja te andsite mulle süüa. Ja mu oli janu, ja te andsite mulle juua. Ja ma olin kodutu, ja te võtsite mu vastu. Ma olin alasti ja te riietasite mind. Ma olin haige ja te tulite mind vaatama. Ma olin vangis, ja te tulite mu juurde...

Ja siis vastavad õiged talle, need, kes on ta paremal käel.

Issand, millal me nägime sind näljasena ja toitsime sind? Millal me nägime sind janusena ja jootsime sind? Millal me nägime sind kodutuna ja võtsime su vastu? Või alasti ja riietasime sind? Millal me nägime sind haigena või vangis ja tulime su juurde?

Ja kuningas, taeva ja maa kuningas, universumi looja, kohtumõistja, ütleb neile seda:

Tõesti, ma ütlen teile, mida iganes te olete teinud kellele tahes minu pisematest vendadest, seda olete teinud mulle.”

Siin korraga avaneb meie ees teine reaalsus. Ühel päeval me seisame ta trooni ees. Ja meie usu olemasolu hinnatakse selle põhjal, milline oli meie elu. Ja mitte lihtsalt meie elu, ega seda, kas me mõtlesime häid asju, kas me rääkisime ilusaid asju. Uskusime Jumalasse. Vaid Jeesus ütleb: ühel päeval vaadatakse, kas sinu usk oli reaalsus. Ja reaalsus tähendab teenimist. Ja sel hetkel, need inimesed, kes võib-olla polegi aru saanud, et nende elu oli teenistus. On teinud võib-olla lihtsaid asju, andnud kellelegi vett juua. Kellelegi süüa. On käinud linnas, korjamas prahti. Nad on kõike seda tehes, teinud midagi Jumalale.

Ja see ei tähenda nüüd, et me saaksime päästetud oma tegudest. Mitte ei tähenda see seda, et sa lähed nüüd siit ära ja mõtled, et nüüd pead kõvasti tegusid tegema, mind see ühel päeval päästab. Vastupidi: usk sind päästab, aga usk peab olema reaalsus tegudes.

Nii et esimene teenimise tulemus, tasu, mis sa selle eest saad. On see, et see peab olema sinu elu reaalsus, sest selle põhjal mõistetakse sinu üle kohut. Ja võib-olla ühel päeval, kõik need vähimatele vendadele tehtud teod, mis on olnud nii rasked, magamata ööd, sõidetud

kilomeetrid, äraantud asjad endast, tuleb välja, et sa oled Jeesusel teinud. Ja see ongi tõestuseks, et sa oled temasse uskunud.

Piiblis on veel midagi rohkem öeldud. Ma ise ei olnud seda varem tähele pannud. See on 1. Johannese kirjas. Kolmandas peatükis.

Johannes oli üks Jeesuse kõige lähematest jüngritest, kelle kohta öeldakse, et Jeesus teda armastas tõesti. Ta oli Jeesuse kõige lähematest inimestest. Ta oli tema sisering, kellega Jeesus kõige rohkem aega veetis. Ja tema elas ka kõige kauem.

Ja veel oma elu lõpus, 90-aastasena, kirjutas ta kirjad... kui te loete neid, siis te näete, et peamõte on armastus. Ta on üks armastusejünger olnud. Ja, kuulake, mis Johannes ütleb, oma kirjas kolmandas peatükis:

„kui nüüd kellelgi on selle maailma vara, ja ta näeb oma venna olevat puuduses. Ent lukustab oma südame tema ees. Kuidas saab Jumala armastus jääda tema südamesse?”

Ma olin alati lugenud selle salmi esimest osa ja mõelnud, et kui mul on midagi, pean ma selle ära andma. Aga ma ei olnud mõelnud seda, mida ütleb Johannes lõpus: et kuidas saab Jumala armastus üldse minusse jääda? Ja ma arvan, et täna meil kõigil... on ees selline küsimus: Kui sul on aega, ja sa pole seda kellelegi teisele andnud. **Kuidas saab Jumala armastus sinusse jääda?**

Kui sul on midagi rohkem? Mida sul ei ole alati vaja. Olgu see raha või aeg. Kuidas saab Jumala armastus sinusse jääda? Kui sul on auto ja sa sellega ei teeni, kuidas saab armastus sinusse jääda? Kui sul on võimalus minna ja oma naabruskonnas välja elada oma armastust, siis kuidas saab Jumala armastus sinusse üldse jääda?

Mind pani see mõtlema.

Mind pani see mõtlema just selles mõttes, et ma arvan, et kõige suurem teenimise tasu, mis me võime saada. On see, et teenides on mul võimalik saada endale Jumala süda. On võimalik saada, Jumala silmad ja Jumala käed. Midagi juhtub teenides. Ja see on kõige suurem tasu teenides.

Kui ma lähen selle õhupalli näite juurde tagasi. (puhub) Näete. Meie ego! Meie elu! Nii mugavalt siin täis. Kuski on natuke ruumi Jumalale, aga palju ruumi jääb meile endale. Igakord kui sa kellelegi midagi teed, olgu see sinu linn, ühiskond, naine või laps. Ma usun, et seda tehes sa asetad kellegi endast ettepoole. Ja seda tehes, sa paratamatult vähendad omaenda

ego. Omaenda mulli. Ja selle tulemus on see, et su elus on rohkem ruumi teistele. Rohkem ruumi Jumalale, ja rohkem ruumi teistele.

Ma ei tea, kui palju on sul ruumi. Ja kui palju on sul ego. Ja armastust, teiste ettepoole pannes. Aga ma ise loodan, et minu elu läheb iga päevaga üha enam väiksemaks. Et minu ego läheb väiksemaks. Ma tean, et praegu on ta veel päris suur... ja praegu võin ma teenida...

Aga noh, valedel motiividel ma hoopis ehitan ennast üles. Haletsen ennast, teenides teisi. Selle asemel, et õhku välja lasta, ma hoopis puhun endale seda kibestumise õhku endale õhu sisse. Ja see ei vähenda seda ruumi, vaid hoopis suurendab. Ainult siis, kui meid ajendab tõeline armastus, siis me laseme endast õhku välja, teenides. (laseb tühjaks)

Lõpuks võiksime olla selline väike narts siin raami põhjas ja kõik muu võiks muu olla siin ümber. See oleks äge.

Minu arust, üks hea pilt piiblist: kui sina teisi teenid, siis sul on võimalik saada Jumala süda, silmad, käed. Sa võid muutuda Jumala jalgadeks. See on tõeline reaalsus, mis võib meis juhtuda.

Ja teate, kui te olete lugenud päris piibli algusest... Öeldakse, et Vana Testament on üsna igav raamat, kui sa seda ei ole palju lugenud... arvan, et seal on küll igavamaid ja huvitavamaid kohti, aga kui sa oled piiblit lugema hakanud suure hurraaga. Siis ma arvan, et sa oled lugenud läbi esimese Moosese raamatu ja veidi ka teist Moosese raamatut. Ja siis, kui asi läheb käskude ja seaduste juurde, siis sa oled seisma jäänud.

Aga pole hullu, kui sa oled täiesti algusest ka lugenud. Moosesest...

Mooses oli Iisraeli rahva jaoks tõeline kangelane. Aastasadade jooksul, tuhandete jooksul, pärast teda veel. Sest tema oli mees, kes tõi Iisraeli rahva välja vangistusest, Egiptusest. Aga teate, see asi ei olnud alati niimoodi.

Ja üks näide, kuidas teenimine võib muuta meid, ja meie eluväärtushinnanguid on väga hästi näidatud Mooseses. Ma loen paar kirjakohta, mis Mooses ütles Jumalale. Kõike lugu ei jõua ma rääkida... siis Mooses oli see poisike, kes pandi ujuma sellisesse punutud korvikesse jõe peale. Et tema elu mitte ei tapetaks. Ja vaarao tütar võttis ta endale ja kasvatas ta üles kuninglikus kojjas. Juudi poiss, toleaeegses impeeriumis, hästi mõjuvõimas isik tegelikult. Ja siis rahvas oli samal maal, kus tema oli üles kasvanud. Vaarao kojjas. Ja ühel päeval, noh, ta tundis ikkagi seda lähedust oma rahvaga. Ja ühel päeval ta nägi, et orjapidajad peksavad juute

ja siis ta mõtleb, et mida peab tegema. Midagi ei oska teha muud, kui läheb nurga taha ja lööb selle egiptlase maha, kes juute peksis.

Ja ta arvas, et keegi seda ei näinud. Kuid tuli välja, et kus tegijaid, seal nägijaid. Nii et jäta see ka meelde. Nii et pane tähele, tänasest hommikust, et kui sa midagi teed, siis alati leidub keegi, kes midagi näeb. Mitte et sa just kedagi tapad. Aga kus tegijaid seal nägijaid.

Aga kui Mooses läks järgmisel korral juutide juurde, siis sa oled see mees... me kardame sind! Kas sa tahad meid ka maha lüüa? Me kardame sind.... ja tõesti, see uudis oli jõudnud juba kõikjale ja ta pidi põgenema sellelt maalt.

Ja nõnda siis, kuningakojas üles kasvanud mees, kaugel seal, põgenes sealt Midjanimaale, pärapõrgusse. Karjatas seal lambaid ja ühel päeval juhtus midagi ta elus. Ja väga põnev asi juhtus, põõsas läks põlema – lugege piiblit, tasub lugeda – nii et võta kätte Teise Moosese raamat ja sa näed, mis Moosese ja juhtus.

Nii et põõsas läks põlema ja Jumal rääkis. Mitte kits ega lammas, kes põõsa taga määgis. Ja Jumal ütles midagi Moosesele. Ma loen selle: „Ma olen sinu välja valinud, juhiks, minu rahva väljaviijaks Egiptusest.“ Ja see tähendas... juhiks, see tähendab teenijaks olemist. Seda see tähendab. Taha midagi suurt midagi Jumalale. Kuulake nüüd. See kahekõne oli hästi pikk nende vahel. Ja üldse Moosese võib kirjeldada nii, et ta oli mees, kes kauples Jumalaga. Ta ei olnud mees, kes ütles, et oh, sa ütled nii, ma teen nii. Vaid ta oli mees, kes suutis igas olukorras Jumalaga kauplemine jääda. Nii et vaadake, mis see kauplemine välja tõi.

Nii et ma loen Moosese vastused ette, sest ma kõike ei jõua siin ette lugeda. 2 Moosese kolmandas-neljandas peatükis.

Ja Moosese vastuse on selline: „Kes olen mina, et võiksin minna vaarao juurde ja viia Iisraeli lapsed Egiptusest välja.“ Kes mina olen? Minu ülesanne ei ole see! Ma olen näiteks suur juht, kes võid sina mõelda. Minus ei ole teenija olemust!

Teine vastus on kolmeteistkümnendas salmis, kus Mooses ütleb: „Vaata, kui ma lähen Iisraeli laste juurde, teie vanemate Jumal on mind läkitanud teie juurde. Aga nemad küsivad minult, mis ta nimi on? Mis ma siis pean neile vastama?“

Mooses küsib, kes sa tegelikult oled. Mis peab olema minu motivatsioon? Mis peaks mind välja saatma ja olema minu motivatsioon?

Mooses läheb edasi ja ütleb Jumalale, ja ütleb: „Aga kui nemad mind ei usu ja minu sõna ei kuula? Vaid ütlevad, et Issand ei olegi ennast sulle ilmutanud.“ Ta hakkas kartma

läbikukkumist. Mis siis, kui ma lähen, proovides kedagi armastada, teenida. Aga see ei lähe niimoodi. Mis siis saab?

Kümendas salmis ütleb Mooses juba järgmist Jumalale. „Oh, Issand. Mina ei ole sõnakas mees, ei varasemast ajast, ega sellest, kui sina temaga rääkima hakkasid. Sest mul on raskevõitu suu ja raskevõitu keel..“

Ühesõnaga ta ütleb, et mul ei ole piisavalt varustust, selleks, mida ma teen. Mul on keel suus, raske. Ja võib-olla sa tunned, et mus ei ole seda julgust, minna naabrite juurde ja teda aidata. Ükskõik, kas see on pehme väärtus või midagi muud. Inimest aidata. Mul ei ole autot. Mul on ilmselt midagi muud siis..

Aga viimane vabandus, mis Moosesel oli, meeldib mulle kõige rohkem. Ta ütles, et peale seda kõike, ta ütles nüüd, et: „Oh Issand, läkita-keda-läkitad, ainult mitte mind!“ Nii, et kõik need vabandused, mis ta oli öelnud, selleks hetkeks... okei, aitab, ma olen püüdnud, ma lihtsalt ei viitsi. Ma lihtsalt ei taha. Palun ära mind saada!

Ja seda ma olen küll öelnud, ma lihtsalt ei viitsi mõnikord.

See oli see Mooses, kelle Jumal valis välja viima oma rahvast. Mooses, kes tundis mingit sidet rahvaga, ent kes leidis vabandusi, mitte minema. Kelle esimesel kohal ei olnud mitte rahvas, vaid tema ise. Ja need vabandused, mis ta välja tõi...

Ja teate, mis juhtus kõigest paar peatükki hiljem. 20 peatükki hiljem on Mooses muutunud mees. Selleks ajaks oli Mooses läinud, rahva välja viinud. Ja ta oli Jumalaga kokku saanud, Jumal oli talle käsud andnud. Ja siis tuli see lugu, võib-olla oled sa sellest ka kuulnud... koju lähed, loe läbi see lugu. See on Moosese ja kuldvasika lugu.

See on see, kus Mooses oli mäe otsas koos Jumalaga ja rahvas oli all ja tahtsid oma Jumalat näha. Tahtsid teha oma kuldvasika. Keda näha ja keda teenida. Ja kuulake nüüd, mis Moosese reaktsioon on selle rahva suhtes. Teise Moosese, („31-32“, ütleb keegi rahva seast). 31 ja 32. Aitäh Jaan!

Ja kuulake nüüd, mis ta Jumalale ütleb. „Ja Mooses läks jälle Issanda juurde ning ütles, Oh häda, see rahvas on teinud suurt pattu ja valmistanud endale kuldjumala. Kui sa nüüd siiski annaksid andeks neile oma patud... aga kui mitte, siis kustuta mind oma raamatust, mille oled kirjutanud.“

See mees, kes oli, enne kui ta teenima läks, täis vabandusi, mitte midagi teha. Nüüd ütleb, et Jumal, kui sa kuidagi teisiti ei saa, kustuta mind oma eluraamatust. Kui muidu ei saa...

Teenimine oli andnud talle Jumala südame, armastuse nende inimeste vastu, mida tal ennem ei olnud.

Ja kui sina tahad, kui sa kristlane ei ole, kui sa tahad, kedagi armastama hakata. Või midagi armastama hakata. Või linna armastama hakata, perekonda. Siis mine ja armasta neid. Sest teenimine annab armastuse. Kui sa hakkad teenima, siis sa näed, mis nende elus on. Hakkad tundma koormat nende pärast. Mõnikord ma mõtlen, et oh Jumal oleks palju kergem, kui mul seda koormat ei oleks. Aga teenimine on ohtlik asi, sest sa hakkad armastama neid asju, mida sa teenid. See on üks Jumala printsiipie ja seda võis näha Moosese elust... Anna neile andeks, ja kui sa seda mitte teha ei saa, siis võta mind oma eluraamatust ja nemad sinna.

Sest teenimise suurim tasu on see, et ta annab meile Jumala silmad, Jumala käed, Jumala jalad, Jumala südame. Ja see tasub end ära.

Me oleme alustanud ja lõpetanud rääkimise teenimisest. Ma arvan, et see muudab meie elusid. Ja me oleme rääkinud, et ei taha, seda lihtsalt rääkides lõpetada, vaid meie igatsus on, et igäüks, kes meist siin on. Igäüks saaks kedagi või midagi aidata siin ühiskonnas. Me Tartus. Ja sellepärast on järgmine nädal, esmaspäevast saadik. Juba laupäeval alustasime.

Aga esmaspäevast reedeni, igal õhtul minna ja midagi teha ära. Ja selleks on meie sõbrad rootslased ka siin, et aidata meil minna ja teenida. Ja minu sügavaim soov ja igatsus on see, et kui sina istud, et sa läheksid ja teeksid endast kõik, et järgmisel nädalal midagi teha.

Mitte selle pärast, et me ütleme, et me seda ütleme, või et see on vajalik, vaid sellepärast, et ma usun, et teenides saad sa midagi enamat endale. Saad endale asudes sellel teekonnal Jumala südamesse.

Ja ma ütlen lühidalt, mis me teeme. Esmaspäeval koerte varjupaik. Me läheme ja ehitame neile koerakuute ja koristame ja muid, mis on vaja. Ja kui sa tahad aidata, pole käinud, tule ja aita.

Iga päev, kell 17 saame kokku Mäki juurest ja läheme konkreetse projekti juurde. Nii et, esmaspäev, teisipäev saame ehitada koerte varjupaiku.

Kolmapäeval lähemel siia lähedalolevasse laste varjupaika ja pügame neil heki ära ja teeme muid aiatöid, mis nad meil paluvad teha. Nii et see on Kannikese lasteaed, siinsamas. Sõidame samuti välja, kell 17 kesklinnast.

Neljapäeval, läheme Käopesa lastekodusse, kellel pole vanemaid. Ja me saame nendega koos olla, nendega koos mängida. Nendega koos lihtsalt anda tunda, et nad on armastatud, kuigi nad on armastatud. Meie poolt, aga eelkõige Jumala poolt.

Kui sina tahad midagi omaltpoolt teha midagi laste jaoks, peale seda teenistust isegi saate Tarmo juures kokku ja seal kontoriruumis täpsemalt räägite, mida see sisaldab. Võib-olla on vaja midagi ette valmistada.

Et siis, selline võimalus lastega midagi koos teha.

Reedel, me läheme ja Emajõe pimedate koolis teeme neile kiviktaimla. Sest neil on seal kivid ja aed, ja on taimed. Aga neil pole kiviktaimlat, et seda kokku panna. Ma ei tea täpselt mida see kiviktaimla endast kujutab, aga nagu ma olen öelnud, Timo on ekspert (aplauus), küllap seal koha peal on ka ekspert. Nii et me läheme ja teeme ka seda.

Nii, et siin on meil sildid ja lehed, kuhu saad kirjutada oma nime. Kui saad tulla, siis kirjuta oma nimi kuhugi ülesse. Sel nädalal jätame kodugrupid ka ära. Vaid läheme kodugruppidega ja teenime. Ning tunneme sellest rõõmu.

Enne kui ma siia üles tulin. Rääkis Craig ka ühe ohtliku asja, mis eile juhtus, teenides. Sest eile ta võttis oma väikese poja kaasa sinna. Teate, olete näinud Oskarit, pooleteise aastane poiss. Ja Oskar ja Craig, isa ja poeg, siis käsikäes seal koristasid prügimäge.

Ja teate, Craig ütles, et teenimine muudab elu. Sest et Oskar tuli prügimäe koristamise juurest ära ja nad läksid Säätumarket. Ja Oskar tuleb poest välja ja näeb, et koni oma maas. Ja Reena Craig ütlevad, et pane maha, vastik asi. Must on, viska ära. Oskar rääkida ei oska, ütleb: „Äkaa..”

Ja teate, läheb prügikasti juurde ja paneb prügikasti koni. Ja siis ta tuleb tagasi ja võtab maast veel kaks paberit ülesse. Prügi! Ja viib prügikasti ära. Ja ütleb „Ähh”, nüüd võime minna.

Nii et Oskari elu sai eile muudetud (aplauus).

Ja ma usun, et kui me teenime ja armastades läheme ja oleme sel teekonnal, siis ma usun, et me kõik saame muutust kogeda sel teekonnal. Sest ma usun, et Jumal tahab seda muutust meis esile tuua.

Kummardame hetkeks pead ja oleme lihtsalt vaikselt. Ole Jumalaga ja räägi talle sellest, kes sina oled, kus sa oled. Võib-olla mis on valesti. Võib-olla pole sa vastu võtnud Jeesust kui oma päästjat. Teda ülimat teenimistegu, kus ta andis ennast sinu ja minu eest. Võib-olla on su südames olukord, kus sul on keegi ja sa pead minema. Räägi Jumalale praegu nendest.

8. Summary

The aim of this Bachelor's thesis was to find out how transformational and informational preaching looks like, not only in foreign specialist literature, but as two baptist church-communicators in Tartu were analyzed.

Besides the question „How does those two types of communications look like“, author was also aimed to be clear that the first results were not accidental and preachers themselves knew their goals and outcomes.

The method was an comparative analyze of four speaking events. Two of those were held at 23. december, 2006. It was the day when both churches were giving their Christmas message. Other two speaking events were held on 6th May. Also two interviews were made with both speakers, just before last speaking event.

Transformational preachings goal is to transform persons life. Make a life change.

Informational preaching says that most important is the information that Bible gives. Both theories have their own history and time of development, but informational preaching is more traditional and wide-spread in the culture of church.

It is important to make difference between those two approaches, because both can be very effective, but only in certain environments. Transformational works better for bigger auditorium, where people have gathered, but not certainly to study. Informational preaching is effective in school-type of environments, where people have gathered to learn.

As it was stated in the initial hypothesis, the results of the thesis showed that both speaking theories can be found in Tartu. Tartu Salemi baptist church, where Meego Rimmel was speaking, uses informational approach. Tartu Risttee church (whose motherchurch is Salem) is mainly with transformational elements.

From analyzing all the sermons and both interviews, it came out that both preachers have their own unique way of communicating. Both, Peep Saar and Meego Rimmel, know what and how they want to communicate, even though the theory of this thesis was new to them.

9. Kasutatud kirjandus

- Stanley, A. & Jones, L. (2006). *Communicating For A Change*. Oregon: Multnomah Publishers.
- Brown, D. (2003). *Transformational Preaching*. TX: Virtualbookworm.com Publishing Inc.
- Roost, A. (1988). *Jutlustamine ja jutlus*. Toronto: Oma Press Limited.
- Robinson, H. (1999). *Making A Difference In Preaching*, MI: Baker Books.
- McLure, J. (1991). *The Four Codes Of Preaching*. MN: HarperCollins Publishers.
- Wiener, N. (1969). *Küberneetika ja ühiskond*. Tallinn: Perioodika.
- Rummo, J. (1939). *Kõneoskus*. Tallinn: Töökooli.
- Wilson, P. (1995). *A Concise History Of Preaching*. Nashville: Adingdon Press.
- Fisher, W. (1984), *Communication Monographs*, „Narrative paradigm”, 51.
- Lehtsaar, T. & Soom, K. (2005). *Homileetika*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- C.S.Lewis. (2007). *Lihtsalt kristlus*. Tallinn: Kirjastus Logos.

Internetileheküljed:

<http://www.salem.ee>

<http://www.risttee.ee>